OAMK
OULUN AMMATTIKORKEAKOULU

Suvi Rantala

YAMK-KOULUTUS TULEVAISUUDESSA

-Asiantuntijoiden näkemyksiä yamk-koulutuksesta ja opettajan osaamisvaatimuksista tulevaisuudessa

YAMK-KOULUTUS TULEVAISUUDESSA

-Asiantuntijoiden näkemyksiä yamk-koulutuksesta ja opettajan osaamisvaatimuksista tulevaisuudessa

Suvi Rantala
Opinnäytetyö
Syksy 2015
Ylempi ammattikorkeakoulututkinto
Sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen koulutusohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Ylempi ammattikorkeakoulututkinto, Sosiaali-ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen koulutusohjelma

---

Tekijä: Suvi Rantala
Opinnäytetyön nimi: YAMK-koulutus tulevaisuudessa
Työn ohjaaja: Yliopettaja Kirsi Koivunen, Yliopettaja Tiina Gallén
Työn valmistumislukukausi- ja vuosi: Syksy 2015 Sivumäärä: 76+21liitesivua

---

Tämä tutkimus toteutettiin osana valtakunnallista ylempi ammattikorkeakoulutus vahvaksi tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan vaikuttajaksi –hanketta, jonka avulla on pyritty kehittämään koulutusta valtakunnallisesti vuosina 2014-2015. Hankkeen tavoitteena oli uudistaa ylempää ammattikorkeakoulututkintoa (yamk) siten, että tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan (tki) vaikuttavuus vahvistuu ja toiminta profiloituu.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli kuvailla ja ennakoida delfoi-menetelmän avulla tulevaisuuden yamk-koulutusta ja tulevaisuuden yamk-opettajan osaamista. Tutkimuksen tavoitteena oli saada asiantuntijoilta näkemyksiä siitä, miten ylempää ammattikorkeakoulutusta tulee tulevaisuudessa kehittää. Tutkimusjoukko koostui sosiaali- ja terveysalan asiantuntijoista, yamk-opettajista ja –opiskelijoista sekä ylemmän amk-tutkinnon suorittaneista.

Tutkimus toteutettiin kolmivaiheisena: tulevaisuustyöpajana, webropol-kyselynä ja asiantuntijapaneelina. Laadulliset aineistot analysoitiin sisällönanalyysillä ja määrällinen aineisto tilastollisin, kuvailevin menetelmin. Tutkimuksen skenaariot muodostettiin kaikkien kolmen tutkimusvaiheen, sekä laadullisten, että määrällisen aineiston analysoinnin jälkeen yhteenvetona. Skenaariot ovat kuvauksia siitä, miten todennäköisinä ja toivottavina yamk-koulutus ja opettajan osaaminen tulevaisuudessa näyttäytyvät asiantuntijoiden mielestä.

Tutkimustulosten perusteella voidaan todeta, että yamk-koulutuksella on tulevaisuudessa vahva asema työelämälähtöisenä koulutuksena. Yamk-koulutuksen järjestäminen tulevaisuudessa tapahtuu pääsääntöisesti verkko-opintoina, joissa korostuu monialaisuus. Kansainvälisyys on merkittävä osa koulutusta ja koulutusta kehitetään tiiviisti yliopistojen ja työelämän kanssa. Tki-toiminnassa korostuu laaja-alainen yhteistyö eri toimijoiden kanssa ja sillä on vahvistava vaikutus koko yamk-koulutukseen. Yamk-opettajuutta määrittelee tulevaisuudessa teknologian ja yhteiskunnan muutokset. Opettajalta vaaditaan muutosvalmiutta ja kykyä sopeuttaa ja kehittää opetusmenetelmiä muutosten mukaisesti. Opettajuudessa korostuu vahva pedagoginen ja substanssiosaaminen sekä tki-toiminnan monipuolinen osaaminen. Myös sosiaalisen median ja verkkoteknologian osaaminen on tulevaisuudessa välttämätöntä. Tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää yamk-koulutuksen sekä ammatillisen opettajakoulutuksen kehittämisessä.

Asiasanat*: ylempi ammattikorkeakoulututkinto*, *ammattikorkeakouluopettajuus, tulevaisuudentutkimus, Delfoi-menetelmä, tutkimus-kehitys- ja innovaatiotoiminta, työelämäkumppanuus, korkeakoulutus*

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Development and Management of Health and Social care

---

Author: Suvi Rantala
Title of thesis: Master´s degree education in the future
Supervisor(s): Principal lecturer Kirsi Koivunen, Principal lecturer Tiina Gallén
Term and year when the thesis was submitted: Autumn 2015 Number of pages:76+21appendix pages

---

This study was carried out as a part of the national Master education as a strong national research, development and innovation force- project. Master level education has been sought to develop nationally for 2014-2015, with help of the project. The goal of the project was to reform master level education in Universities of Applied Sciences so that the impressiveness of the research, development and innovation (RDI) will strengthen.

The purpose of this study was to describe and anticipate what the master level education in the Universities of Applied Sciences will look like and what are the competencies teachers need in the future with help of delphi research method. The goal was also to get opinions of experts that how the master education should be develop in the future. The study group consisted of experts of social- and healthcare, master teachers, students and graduates. The study was carried out in three stages: future workshop, webropol-inquiry and the panel of experts. Qualitative data was analyzed using content analysis and the quantitative data using by statistical and descriptive methods. With opinions of experts there was formed two scenarios by the results of the analyses. First the ideal and second the real scenario of master education and necessary competence of teacherhood in the future.

Based on the results of the study can be said that master level education has a strong position as a work-life based schooling in the future. The education will be organized mainly as web-based courses, all of which highlight the importance of wide know-how from multiple fields. Internationality is a significant part of the education, and schooling will be developed closely with both universities and work-life. RDI work emphasizes broad cooperation with different operators, and it has a positive impact on the whole Master's education. The changes of both society and technology will determine Master's teacherhood in the future. Teachers are required to have both adaptability and an ability to adjust and develop their teaching methods to match the changes that will come over time. A strong know-how, pedagogical and diverse expertise in RDI work are highlighted in teachers' work. The knowing of social media and network technology is necessary in the future, as well. The results of the study can be utilized in the development of both Master's and professional teacher training

---

Keywords: *Master´s degree, teacher of University of Applied Sciences, futurology, Delphi-method, research- development and innovation activities, work partnership, higher education*

SISÄLLYS

1 JOHDANTO ... 7
2 KORKEAKOULUTUKSEN KANSALLISET JA KANSAINVÄLISET LÄHTÖKOHDAT ... 9
2.1 Korkeakoulutuksen valtakunnalliset linjaukset ... 11
3 AMMATTIKORKEAKOULUTUKSEN LÄHTÖKOHDAT ... 14
3.1 Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot ... 17
4 OPETTAJAN TEHTÄVÄT JA KELPOISUUSVAATIMUKSET AMMATTIKORKEAKOULUSSA ... 20
4.1 Ammattikorkeakoulu-opettajan osaaminen ja asiantuntijuus ... 21
4.1.1 Opettajan osaamisvaatimukset ylemmässä ammattikorkeakoulutuksessa 24
4.2 Ammattikorkeakouluopettajuus muutoksessa ... 25
5 TUTKIMUKSEN TAUSTA, TARKOITUS JA TUTKIMUSTEHTÄVÄT ... 27
5.1 Delfoi-tutkimus tulevaisuudentutkimusmenetelmänä ... 28
6 TUTKIMUKSEN SUORITTAMINEN ... 31
6.1 Tutkimusjoukon valinta ... 31
6.2 Tutkimuksen ensimmäinen vaihe ja aineiston analysointi ... 33
6.3 Tutkimuksen toinen vaihe ja webropol-kyselyn analysointi ... 34
6.4 Tutkimuksen kolmas vaihe ja aineiston analysointi ... 35
7 TUTKIMUSTULOKSET ... 37
7.1 Yamk-koulutus tulevaisuudessa v.2025 ... 40
7.2 Yamk-opettajan osaaminen tulevaisuudessa v.2025 ... 44
7.3 Ihanneskenaario yamk-koulutuksesta ja opettajan osaamisesta ... 48
7.4 Reaaliskenaario yamk-koulutuksesta ja opettajan osaamisesta ... 49
8 TULOSTEN TARKASTELUA ... 51
8.1 Yamk-koulutus verkko-opintoina toteutettuna ... 51
8.2 Yamk-koulutuksen asema tulevaisuudessa ... 53
8.3 Tki-toiminta Yamk-koulutuksessa tulevaisuudessa ... 54
8.4 Verkkoteknologian ja sosiaalisen median hyödyntäminen Yamk-koulutuksessa ... 56
8.5 Opettajuuden muutoskuvia tulevaisuuden yamk-koulutuksessa ... 57
9 POHDINTA ... 61
9.1 Tutkimuksen luotettavuus ... 61
9.1.1 Delfi-tutkimuksen kriittisyys ... 62

9.2 Tutkimuksen eettiset kysymykset 64
9.3 Omat oppimiskokemukset tutkimustyöstä 65
9.4 Tutkimustulosten hyödynnettävyys ja jatkotutkimushaasteet 67
8 LÄHTEET 70
9 LIITTEET 78

1 JOHDANTO

Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot (yamk) ovat vakinaistuneet osaksi ammattikorkeakoulujen koulutustarjontaa. Työelämän ja yhteiskunnan muutokset, nopeasti uusiutuva teknologia ja kansainvälisyys aiheuttavat muutospaineita sekä ammattikorkeakoulujen toimintaan että opettajuuden lisääntyviin osaamisvaatimuksiin. Nyt meneillään olevan ammattikorkeakoulu-uudistuksen tarkoituksena on luoda ammattikorkeakoulu, joka on itsenäinen ja vastuullinen osaajien kouluttaja, kansainvälisesti arvostettu, alueellisen kilpailukyvyn rakentaja, työelämän uudistaja ja innovaatioiden kehittäjä. (Lehikoinen 2013,6.)

Työelämän toimintaympäristöjen muutokset haastavat ammattikorkeakouluopettajuutta ja aiheuttavat painetta yhä lisääntyviin osaamisvaatimuksiin. Ammattikorkeakouluopettajilta vaaditaan laaja-alaista työelämän ja ammattialan tuntemusta, kykyä opiskelijoiden yksilölliseen ohjaukseen ja opetukseen sekä tiivistä yhteistyötä ja vuorovaikutusta työelämän edustajien kanssa. Opetustyötä, tutkimus- kehitys- ja innovaatiotoimintaa (tki-toimintaa) sekä alueellisia kehittämistehtäviä voidaan pitää ammattikorkeakouluopettajan työn keskeisimpinä sisältöinä. Nämä ovat myös niitä vaatimuksia opettajuudelle, johon ammattikorkeakoululaki velvoittaa.

Yamk-tutkinnoilla on mahdollisuuksia nykyistä merkittävämpään asemaan työelämän ja työpaikkojen kehittämisessä sekä rakennemuutosten tukemisessa. Tämä edellyttää opiskelijan tavoitteiden, työpaikan kehittämis- ja uudistamistarpeiden sekä ammattikorkeakoulun tki-toiminnan entistä vahvempaa kytkentää. Tästä kytkennästä hyötyvät kaikki; opiskelijan motivaatio ja opintojen mielekkyys paranee, työpaikan henkilöstön osaamisen kehittyminen vastaa sen tarpeisiin ja kehittämishankkeet ovat työpaikalle merkityksellisiä ja ammattikorkeakoulun tki-toiminta sekä työelämäyhteydet vahvistuvat. Yamk-tutkintojen on myös tuettava ammattikorkeakoulujen painoaloja, mikä takaa tutkintojen laadukkaan toteutumisen. Opetus- ja kulttuuriministeriön asettaman työryhmän esityksen mukaan ylempien ammattikorkeakoulututkintojen tutkintotavoitteeksi asetetaan 4500 tutkintoa vuonna 2020 eli tutkintomäärän kaksinkertaistamista nykytilanteeseen verrattuna.(Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015, viitattu 31.8.2015.)

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli kuvailla ja ennakoida delfoi-tutkimusmenetelmän avulla tulevaisuuden ylempää ammattikorkeakoulutusta (yamk) ja tulevaisuuden yamk-opettajan osaa-

mista. Tutkimuksen kohderyhmänä olivat: yamk-opiskelijat ja –opettajat, alumnit, työelämän ja sidosryhmien edustajat, joilla on kokemusta ja näkemystä yamk-koulutuksesta.

Tutkimus liittyi valtakunnalliseen, ammattikorkeakoulujen yhteiseen yamk- koulutus vahvaksi tki-vaikuttajaksi –hankkeeseen, jota toteutettiin vuosina 2014-1015. Hankkeessa kytkettiin yhteen yamk-koulutuksen ja tki-toiminnan kehittäminen fokuksena tiedon ja osaamisen siirron vahvistaminen, uudistaminen ja kehittäminen korkeakoulujen ja työelämän välillä. Hankkeen tarkoituksena oli uudistaa yamk-toimintoja niin, että tki-toiminnan vaikuttavuus vahvistuu huomattavasti. Tarkoituksena oli lisäksi valtakunnallisella tasolla profiloida ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon tki-toimintaa. (Salminen & Varjonen 2013.)

Tutkimus toteutettiin kolmivaiheisena, delfoi-tutkimusmenetelmällä. Ensimmäisessä vaiheessa järjestettiin aineistonkeruuta varten tulevaisuustyöpaja, josta saadun aineiston analysoinnin pohjalta muodostettiin väittämät tutkittavasta aiheesta, toisen vaiheen webropol-kyselyä varten. Kolmannessa vaiheessa kyselyistä saatujen tulosten pohjalta järjestettiin asiantuntijapaneeli. Tämän tutkimuksen tulokset ovat hyödynnettävissä sekä yamk-koulutuksen että ammatillisen opettajakoulutuksen kehittämisessä tulevaisuudessa.

2 KORKEAKOULUTUKSEN KANSALLISET JA KANSAINVÄLISET LÄHTÖKOHDAT

Suomi on sitoutunut vuonna 1999 noudattamaan Bolognan julistuksessa määriteltyjä tavoitteita eurooppalaisen korkeakoulutuksen yhtenäistämiseksi. Bolognan julistuksen perimmäisenä tavoitteena on ollut synnyttää yhteinen eurooppalainen korkeakoulutusalue vuoteen 2010 mennessä ja tarkoituksena lisätä eurooppalaisen korkeakoulutuksen kilpailukykyä ja vetovoimaa muihin maanosiin verrattuna. Yhteisiksi tavoitteiksi on asetettu yhdenmukaisten ja ymmärrettävien tutkintorakenteiden kehittäminen, opintojen yhteensopivien mitoitusjärjestelmien käyttöönotto, liikkuvuuden lisääminen opiskelijoiden, opettajien, tutkijoiden ja muun henkilökunnan keskuudessa, laadunarviointiin liittyvän eurooppalaisen yhteistyön lisääminen ja monipuolisen kansainvälisen yhteistyön ja verkostoitumisen tiivistäminen sekä kieli- ja kulttuurikoulutus. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, viitattu 31.8.2015.)

Kun korkeakoulututkintojen uudistusta v.2002 alettiin Suomessa toteuttaa, suunnitelmaan kuului alusta alkaen myös uudistuksen arviointi. Tutkinnonuudistuksen arviointiryhmän selvityksen (Niemelä, Ahola, Blomqvist, Juusola, Karjalainen, Liljander, Milityinen, Oikarinen, Moitus & Mattila, 2012, viitattu 31.8.2015) mukaan tutkintouudistuksen myötä Suomeen on luotu Bolognan prosessin mukainen lainsäädäntö, joka mahdollistaa kaksiportaisen tutkintorakenteen sekä ammattikorkeakoulu- että yliopistosektorilla. Erityisesti ammattikorkeakoulusektorilla kaksiportainen tutkintorakenne on arviointineuvoston mukaan toteutunut hyvin myös käytännössä. Uudistuksella on havaittavissa muitakin myönteisiä piirteitä ja vahvuuksia, jotka liittyvät muun muassa opetussuunnitelmatyöhön ja opintojen ohjaukseen. Lisäksi tutkinnonuudistuksen organisointi on sujunut hyvin ja siitä saatuja kokemuksia voidaan hyödyntää myös tulevaisuudessa. (Niemelä, Ahola, Blomqvist, Juusola, Karjalainen, Liljander, Milityinen, Oikarinen, Moitus & Mattila, 2012, viitattu 31.8.2015.)

Arviointiryhmän (Niemelä ym. 2012, viitattu 31.8.2015) mukaan ammattikorkeakoulujen osalta tutkintorakenneuudistus tarkoitti jo aiemmin käynnistetyn jatkotutkintojen kehittelyn asemoitumista osaksi Bolognan prosessia. Uudistuksen tavoitteena on ollut taata ammattikorkeakouluopiskelijoille mahdollisuus jatkaa opintojaan syventäen näin ammatillista osaamistaan sekä luoda ammattikorkeakouluille mahdollisuudet kehittyä työelämäläheisinä korkeakouluina. Tavoitteena on

ollut lisäksi myös ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon profilointi erilaisena kuin yliopistojen maisteritutkinto sekä ammattikorkeakoulujen kansainvälistymisen edistäminen. Tutkinnonuudistuksen arviointiryhmä totesi näiden tavoitteiden toteutuneen varsin hyvin. (Niemelä ym. 2012, viitattu 31.8.2015.)

Hallituksen esityksessä (HE 38/2012 vp. 2010, viitattu 17.11.2015) tutkintojen ja muun osaamisen kansallista viitekehystä koskevaksi lainsäädännöksi, tutkinnot ja oppimäärät on tarkoitus sijoittaa niiden edellyttämän osaamisen perusteella siten, että vaikka tutkinnossa olisi elementtejä useilta viitekehyksen vaativuustasoilta, sijoitetaan se sille tasolle, johon se kokonaisuutena parhaiten sopii. Tutkinnot ja oppimäärät sijoitetaan viitekehykseen siten, että samaan tutkintotyyppiin kuuluvat tutkinnot ovat samalla kansallisen viitekehyksen tasolla. Yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa suoritettavat tutkinnot sijoitetaan viitekehykseen Bolognan prosessissa vakiintuneen sykliajattelun mukaisesti siten, että ensimmäiseen sykliin kuuluvat alemmat korkeakoulututkinnot ja ammattikorkeakoulututkinnot (taso 6), toiseen sykliin ylemmät korkeakoulututkinnot ja ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot (taso 7) sekä kolmanteen sykliin tieteelliset, taiteelliset ja ammatilliset jatkotutkinnot niihin sisältyvine erikoistumiskoulutuksineen (taso 8).(HE 38/2012 vp. 2010, viitattu 17.11.2015.)

Opetus- ja kulttuuriministeriön laatima kehittämisohjelma ottaa kantaa korkeakoulujen kansainvälistymiseen ja sen edistämiseen. Kansainvälinen yhteistyö korkeakoulujen välillä näyttäytyy melko vähäisenä ja se on jäänyt usein yksittäisiin hankkeisiin, joiden vaikuttavuus on ollut vähäistä eikä resursseja ole osattu hyödyntää tarkoituksenmukaisesti. Kansainvälisen yhteistyön edistäminen edellyttää opetus- ja kulttuuriministeriöltä ja sen hallinnonalan toimijoilta strategisesti suunnattuja toimenpiteitä, jotka perustuvat korkeatasoiseen asiantuntemukseen, ajantasaiseen ja ennakoivaan tietoon, toimiviin ja kehittyviin verkostoihin sekä viranomaisyhteistyöhön. Tällä toiminnallaan Suomi tukee Eurooppa 2020-strategian yhteisiä tavoitteita koulutuksen ja tki-toiminnan vahvistamisesta koko Euroopassa. Pohjoismaista koulutus- ja tutkimusyhteistyötä tulee hyödyntää ja korkeakouluista kehitetään aidosti kansainvälisiä koulutus- ja tutkimusyhteisöjä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012, viitattu 19.8.2015.)

Kehittämisohjelman (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012, viitattu 19.8.2015) mukaan korkeakoulujen henkilöstön kansainvälisyys tukee myös opiskelijoiden kansainvälistymistä. Lisäksi opiskelijoiden kansainvälisiä valmiuksia vahvistetaan liikkuvuusjaksoilla ulkomaille ja ulkomailta. Kansainvälisiä elementtejä sisältävää opetusta lisätään kotimaassa ja kansainvälisille opiskelijoille

suunnatut laadukkaat, vetovoimaiset ohjelmat kytketään korkeakoulujen painoaloihin. Opintojen eteneminen suunnitellusti edellyttää liikkuvuudelta ja vieraskieliseltä opetukselta suunnitelmallisuutta sekä monipuolisten opetusvälineiden hyväksikäyttöä sekä alojen ja korkeakoulujen yhteistyötä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012, viitattu 19.8.2015.)

2.1 Korkeakoulutuksen valtakunnalliset linjaukset

Pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelma on asettanut tavoitteet koulutukselle ja oppimiselle seuraavalle kymmenelle vuodelle. Valtakunnallisiksi tavoitteiksi on asetettu, että oppimisympäristöjä modernisoidaan, digitalisaation ja uuden pedagogiikan mahdollisuuksia hyödynnetään oppimisessa. Myös koulutuksen ja työelämän välistä vuorovaikutusta lisätään sekä tutkimus- ja innovaatiotoiminnan laatu ja vaikuttavuus käännetään nousuun. Lisäksi koulutuksen ja tutkimuksen kansainvälisyyttä lisätään ja koulutusviennin esteet puretaan. Hallitusohjelma on asettanut omat tavoitteensa myös korkeakouluille. Hallituskauden tavoitteina on selkiyttää korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten profiloitumista ja työnjakoa sekä lisätä yhteistyötä. Korkeakouluilta ja tutkimuslaitoksilta edellytetään esitystä työnjaosta sekä tiedekuntien ja tutkimusyksiköiden tiivistyvästä yhteistyöstä. Ohjelman mukaan valtio tukee rahoituksellaan alueellisia tai alakohtaisia vahvoja osaamiskeskittymiä. Lisäksi julkisen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiorahoituksen ohjauksessa sekä tutkimuslaitosten ja korkeakoulujen kannusteissa otetaan huomioon tutkimustulosten vaikuttavuus ja kaupallinen kehittäminen. (Valtioneuvosto 2015, viitattu 31.8.2015.)

Tutkimus- ja innovaatiopoliittisen linjauksen 2015-2020 (Tutkimus- ja innovaationeuvosto 2014, viitattu 26.8.2015) mukaan laadukas koulutus on parasta tutkimus- ja innovaatiopolitiikkaa. Jatkuvasti muuttuvassa yhteiskunnassa oppiminen on avainasemassa koko työelämän ajan. Koulutuksen kehittämisessä on huomioitava erikoistumisen lisäksi aiempaa paremmin tietoyhteiskunnan edellyttämä osaaminen, viestintä- ja vuorovaikutustaidot, yrittäjyys sekä valmius oppia uutta. Koulutustarjonnan sisältöjä tulee kohdentaa työmarkkinoiden ennakoitavissa olevien tarpeiden mukaisesti ja tehtävä tarvittavat muutokset myös koulutusjärjestelmän rakenteissa. Koulutuksella on reagoitava toimintaympäristön muutoksiin kilpailijamaita nopeammin. Suomalaisen tutkimus- ja innovaatiotoiminnan laadun turvaamiseksi on asiantuntijoiden liikkuvuutta kansallisesti, kansainvälisesti sekä eri sektoreiden välillä lisättävä. Kansainvälisillä avoimiin hakuihin perustuvilla rekrytoinneilla varmistetaan näin henkilöstön korkea osaaminen. Linjauksessa korostetaan kor-

keatasoista osaamista yhtenä menestyksen elinehtona. Koulutustason nostaminen ja ajantasaisten taitojen varmistaminen ovat välttämättömiä Suomen hyvinvoinnin ja kilpailukyvyn kestävyydelle. Tutkimus- ja innovaatiohenkilöstön liikkuvuutta kotimaassa ja kansainvälisesti on tarvetta lisätä sekä vahvistaa Suomen vetovoimaa ulkomaisten osaajien houkuttelemiseksi. (Tutkimus- ja innovaationeuvosto 2014, viitattu 26.8.2015.)

Kansainvälinen paneeli on tehnyt arvionsa Suomen innovaatiojärjestelmästä v.2009. Korkeakoulujen kannalta arviossa huomio kiinnittyy tutkimus- ja innovaatiojärjestelmän hajanaisuuteen, toimintojen päällekkäisyyteen, epäselviin työnjakoihin ja vähäiseen kansainvälistymiseen. Ammattikorkeakoulujen todetaan olevan tärkeitä toimijoita sekä alueellisesti että soveltavassa tki-toiminnassa. Arvioinnin mukaan järjestelmän kannalta ammattikorkeakouluja tulee kehittää tältä pohjalta ylläpitäen selkeää työnjakoa ja yhteistyötä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen välillä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010, viitattu 28.4.2015.)

Työelämän ja yhteiskunnan muutosten aiheuttamat kehityspaineet näkyvät valtakunnan koulutuspoliittisissa linjauksissa. Opetus- ja kulttuuriministeriön (2012, viitattu 19.8.2015) julkaisemassa vuosien 2011-2016 kehittämissuunnitelmassa korostetaan ammattikorkeakoulujen tehtävien kohdalla työelämäyhteyksiä ja aluevaikuttavuutta. Tämän lisäksi korostetaan korkeakoulujen verkostoitumista sekä keskinäistä yhteistoimintaa, jossa korkeakouluja kannustetaan rajoja ylittäviin tilojen, tukipalveluiden ja opettajaresurssien yhteiskäyttöön. Kehittämissuunnitelman mukaisesti ammattikorkeakoulujen yhteyttä alueensa kehittämiseen ja työelämään tulee tiivistää ja yleisen johtamisen edellytyksiä vahvistaa. Opetus-ja kultturiministeriön tehtävänä on ohjata ammattikorkeakouluja lisäämään työ- ja elinkeinoelämän edustajia hallintoelimissään. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012, viitattu 19.8.2015.)

Opetus- ja kulttuuriministeriön (2012, viitattu 19.8.2015) kehittämissuunnitelman mukaan myös ammattikorkeakoulututkintojen kehittämiseen panostetaan ja yamk-koulututkinto säilytetään ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden ensisijaisena jatkotutkintona ja kehitetään edelleen työelämälähtöisenä koulutuksena. Kehittämisohjelman tavoitteena on, että ammattikorkeakoulut kehittävät tki-toimintaansa niin, että ammattikorkeakoulut pystyvät entistä paremmin palvelemaan alueen pk-yritysten ja palvelusektorin tarpeita. Tämä edellyttää myös tki-toiminnan huomioimista opetushenkilöstön toimenkuvissa. Lisäksi ammattikorkeakoulujen tulee kehittää yliopistojen kanssa yhteisiä yritysten ja muiden organisaatioiden kanssa tehtävän tutkimusyhteistyön muotoja ja

tiivistää koulutksen, tki-toiminnan ja työelämän yhteyksiä. (opetus- ja kulttuuriministeriö 2012, viitattu 19.8.2015.)

3 AMMATTIKORKEAKOULUTUKSEN LÄHTÖKOHDAT

Uusi ammattikorkeakoululaki astui voimaan 01.01.2015. Ammattikorkeakoululaissa määritellään ammattikorkeakouluille asetetut tehtävät. Lain mukaan ammattikorkeakoulujen tehtävänä on antaa työelämän ja sen kehittämisen vaatimuksiin sekä tutkimukseen, taiteellisiin ja sivistyksellisiin lähtökohtiin perustuvaa korkeakouluopetusta ammatillisiin asiantuntijatehtäviin ja tukea opiskelijan ammatillista kasvua. Ammattikorkeakoulujen tehtävänä on lisäksi harjoittaa ammattikorkeakouluopetusta palvelevaa sekä työelämää ja aluekehitystä edistävää ja alueen elinkeinorakennetta uudistavaa soveltavaa tki-toimintaa sekä taiteellista toimintaa. Tehtäviään hoitaessaan ammattikorkeakoulujen tulee edistää elinikäistä oppimista. (Ammattikorkeakoululaki 932/2014,4§ viitattu 28.4.2015.)

Hakalan (2014, viitattu 23.11.2015) mukaan uudessa ammattikorkeakoululaissa ammattikorkeakoulun tutkimustehtävä on pidetty ennallaan, mutta sanan ”soveltava” rinnalle on tullut sana ”uudistava. Kysymyksenä voidaan esittää, miten ammattikorkeakoulut pystyvät uudistamaan Tki-toimintaansa ja ottamaan oman luontevan roolinsa Suomen innovaatiojärjestelmässä. Tätä työstetään parhaillaan erityisesti OKM:n rahoittamassa tki-osaaja- valmennusohjelmassa, jossa kaikki ammattikorkeakoulut ovat mukana. (Hakala 2014, viitattu 23.11.2015.)

Ammattikorkeakoulujen vuoden 2009 linjausten (Opetusministeriö 2010, viitattu 28.4.2015) mukaisesti niiden tki-toiminta pohjautuu innovaatiotoimintaan rajattomassa maailmassa, kysyntä- ja käyttäjälähtöisyyteen, innovatiivisiin yksilöihin ja yhteisöihin sekä systeemisyyteen. Ammattikorkeakoulujen tki-toimintaa on kuvailtu pääsääntöisesti soveltavana tutkimuksena, projektitoimintana, ongelmanratkaisuprosessina ja/tai palvelutoimintana. Yliopistojen tieteellisen tiedon tuottamiseen verrattuna ammattikorkeakoulut ovat suuntautuneet enemmän käytännöllisinä, toiminnallisuutta ja kokemuksellisuutta korostaen, jolloin tutkimus on enemmän sidottu kehittämiseen. Ammattikorkeakouluilla on pyrkimyksenä innovaatiotoiminnallaan eettisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävään kehitykseen sekä lisäämään innovaatioilla hyvinvointia ilman minkäänlaista kilpailuetua. Ne tuottavat esimerkiksi teknisiä, sosiaalisia ja kulttuurisia kaupallistettavia tai muuten hyödynnettävissä olevia tuotteita, palveluita ja prosesseja usein monialaisena yhteistyönä. Toiminnalla vahvistetaan lisäksi yritysten, verkostojen ja toimialojen kykyä innovaatiotoimintaan. (Opetusministeriö 2010, viitattu 28.4.2015.)

Lehtinen, Palonen, Tynjälä, Klemelä, Merenluoto, Pohjola & Veermans (2012, 6-8) toteavat lähitulevaisuuden tuovan mukanaan uusia haasteita ja avaa työhön uusia näkökulmia. Työelämässä korostuvat yhä enemmän palvelut ja älyteknologia. Työtä tehdään yhä useammin erilaisissa globaaleissa verkostoissa ja yhteisöissä virtuaaliteknologiaa hyödyntäen. Kollektiivisuutta ja yhdessä tekemistä arvostavassa työelämässä on tarve työelämäosaamiselle, jossa korostuvat yhteistoiminta, kokonaisuuksien hahmottaminen ja monenlaisen tiedon yhdistelytaito. Muutokset yhteiskunnassa, teknologian kehityksessä, kulttuurissa ja ympäristössä sekä globalisoituminen edellyttävät koulutuksen ja työelämän välisen yhteistyön vahvistamista. (Lehtinen, Palonen, Tynjälä, Klemelä, Merenluoto, Pohjola & Veermans 2012, 6-8.)

Vanhanen-Nuutinen, Laitinen-Väänänen & Väänänen (2012, 259) luonnehtivat työelämän muutoksia ja niiden ennakointia pidettäväksi ammattikorkeakoulupedagogiikan kehittämisen keskiössä. Muutosten edellyttämät uudet toimintatavat ja ratkaisut voidaan tuottaa työelämän tarpeiden pohjalta, koulutuksen ja työelämän yhteistyössä tai sekä työelämää että koulutusta kehittäen. Ratkaisevinta on ammattikorkeakoulutuksen ja työelämän suhde ja millaisena koulutuksen rooli nähdään uudenlaisen ammatillisen osaamisen tuottajana ja uudenlaisten työ- ja toimintaympäristöjen kehittäjänä. (Vanhanen-Nuutinen, Laitinen-Väänänen & Väänänen 2012, 259.)

Myös Holvikivi, Eriksson, Harra, Immonen, Teräs & Häggman-Laitila (2013, 53) toteavat ammattikorkeakoulun ja työelämän kumppanuuteen liittyvän pedagogista toimintaa, johtamista sekä käytännöllistä ja teoreettista asiantuntijuutta. Näistä muodostuu kokonaisuus, jonka tulee toimia yhteen ja jossa tulee huomioida eri näkökulmat vertikaalisesti ja horisontaalisesti. Erilaisten näkökulmien pohjalta on mahdollisuus rakentaa yhteistä todellisuutta tulevaisuuteen. Kumppanuudessa tavoitellaan uudenlaisia pedagogisia ratkaisuja ja toimintamalleja kumppaniosapuolten yhteisen osaamisen kehittämiseen. (Holvikivi, Eriksson, Harra, Immonen, Teräs & Häggman-Laitila 2013,53.)

Ammattikorkeakoulujen tki-toiminnasta innovaatiojärjestelmässä julkaistun raportin (Opetusministeriö 2010, viitattu 28.4.2015) mukaan ammattikorkeakoulujen tki-toiminta näyttää organisoituvan kahdella tavalla: se on integroituna opetuksen ja aluekehityksen kanssa ja siihen osallistuvat henkilöstö, opiskelijat ja alueen yhteistyökumppanit. Toisena tapana on opetustoiminnasta erillinen tki-toiminta omana yksikkönä, johon on koottuna tutkimus- ja kehittämisosaaminen. Opetusministeriön mukaan ammattikorkeakoulujen tulee kehittää tki-toimintaa opetuksen kanssa tiiviissä yhteydessä. OPM:n raportin mukaan ammattikorkeakoulujen opetushenkilöstöllä on koulutuksen-

sa perusteella tki-toimintaan tarvittavat perusvalmiudet, mutta kehittämis- ja innovaatiotoiminnan valmiudet perustuvat lähinnä käytännöstä saatuihin kokemuksiin. (Opetusministeriö 2010, viitattu 28.4.2015.)

Korkeakoulujen arviointineuvosto (KKA) on antanut arvionsa suomalaisten ammattikorkeakoulujen tki-toiminnasta. Väliraportista (Maassen, Spaapen, Kallioinen, Keränen, Penttinen, Wiedenhofer & Kajaste 2011.42) selviää, että ammattikorkeakoulujen tki-toiminnat ovat selkeästi muutoksessa ja ne näkyvät vain ammattikorkeakoulujen strategisen tason suunnitelmissa. Raportissa korostetaan ammattikorkeakoulujen tki-toiminnnan osaamisen kehittämistä. Suurin tarve nähdään tki-toiminnan ja opetuksen integroimisessa. Joissakin ammattikorkeakouluissa hyvien tki-toimintojen käytänteiden harjoittelu sisällytetään opetushenkilöstön täydennyskoulutukseen. KKA:n arviointiryhmän raportin mukaan huomion kiinnittäminen koulutuksen, tki-toiminnan ja aluekehityksen integraatioon tuo tärkeän muutoksen ammattikorkeakoulujen toimintakulttuuriin. tki-osaamisen kehittäminen tulee priorisoida ammattikorkeakoulujen henkilöstön kehittämisessä. Raportin mukaan myös hyvien tki-käytänteiden, -menetelmien, -työkalujen ja–prosessien tunnistaminen on erityisen tärkeää ammattikorkeakoulujen henkilöstön tki-osaamisen kehittämisessä myös jatkossa. (Maassen, Spaapen, Kallioinen, Keränen, Penttinen, Wiedenhofer & Kajaste 2011.42.)

Lumpeen (2012, 22) mukaan tki-toiminnan ja opetuksen integraation toteuttamisen haasteita voidaan pitää suurena, vaikka niiden välillä olevien raja-aitojen murtuminen on käynnissä. Tki-toiminta edellyttää uudenlaisen työelämäkumppanuuden rakentamista, jossa suhteet muokkautuvat neuvottelemalla. Niissä tarvitaan eri näkökulmia edustavien toimijoiden uudenlaisien yhteistyön välineitä ja keskinäistä vuoropuhelua. Tavoitteena on, että tki-toiminnan opetuksen integraatiossa edetään tulevaisuudessa yksittäisistä hankkeista kumppanuuteen perustuvaan yhteistyöhön. (Lumme 2012, 22.) Myös tutkimus ja innovaatiolinjauksessa 2015-2020 (Tutkimus- ja innovaationeuvosto 2014, viitattu 26.8.2015). otetaan kantaa ammatillisten korkeakoulujen tki-toiminnan painottamiseen alueellisissa verkostoissa ja pk-yritysten kanssa, erityisesti tukemaan tieteellisen tiedon ja käytännön osaamisen yhdistämistä. Rautajoen (2009,74.) mukaan haasteeksi saattaa muodostua sellaisten oppimisympäristöjen rakentaminen, joissa opiskelijat ja opettajat sekä työelämän yhteistyökumppanit voivat yhdessä oppia ja tutkia työn ja työelämän kehittämiseen liittyviä tarpeita. Tavoitteena olisi yhdessä osallistua niitä koskevien ratkaisujen tuottamiseen.

3.1 Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot

Lain mukaan ammattikorkeakouluissa on mahdollista suorittaa ammattikorkeakoulututkintoja sekä ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja. Ammattikorkeakoulututkinnot määritellään korkeakoulututkinnoiksi ja ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot ylemmiksi korkeakoulututkinnoiksi. Ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavien opintojen tulee pituudeltaan vastata vähintään yhden lukuvuoden ja enintään puolentoista vuoden päätoimisia opintoja. Ammattikorkeakoulujen on järjestettävä tutkintoon johtavat opinnot niin, että kokopäiväopiskelija voi suorittaa opinnot mainitussa ajassa. (Ammattikorkeakoululaki 932/2014,11§,14§. viitattu 28.4.2015.)

Rauhalan (2012,15) mukaan ylempien ammattikorkeakoulututkintojen kokeilu alkoi ammattikorkeakoulujen jatkotutkintokokeiluna vuonna 2002. Tutkinnot vakinaistettiin vuonna 2005. Yamk-tutkintoja arvioitiin kokeiluvaiheessa tiiviisti myös kansainvälisesti. Yamk-tutkintoon kohdistuneet ristiriitaiset odotukset näkyivät sitä koskevan lainsäädännön valmistelussa ja toteutuneessa lainsäädännössä, jossa tietyin rajoittavin säädöksin pyrittiin varmistamaan duaalimallin oikeaoppinen toteutuminen. Tutkinnon mahdollisuuteen olla selkeä master-tason tutkinto kohdistui epäilyksiä. Tämä kävi ilmi mm. siinä, ettei kansainvälisen arviointiryhmän suosittelemaa maisteri-nimikettä otettu tuolloin eikä ole vieläkään otettu käyttöön. Sittemmin tutkintoa on kehitetty tiiviissä yhteistyössä ammattikorkeakoulujen kesken valtakunnallisena hankkeena. (Rauhala 2012,15.)

Rantasen & Isopahkala-Bouretin (2010,9) mukaan yamk-tutkinnon vakinaistamisen kautta on pyritty lujittaman suomalaista korkeakoulutuksen duaalimallia, jossa on kaksi eri tavoin profiloitunutta väylää: tiedekorkeakoulut sekä ammatillisesti suuntautuneet ammattikorkeakoulut. Siirtymät korkeakoulusektorilta toiselle on haluttu pitää mahdollisina, mutta ylempää amk-tutkintoa on pidetty kuitenkin ensisijaisena jatkokoulutusväylänä amk-tutkinnon suorittaneille. Yamk-tutkintoon liittyy vielä monia avoimia kysymyksiä: muun muassa siitä, millaista tutkintonimikettä käytetään ja millaiset ovat tutkinnon suorittaneen jatkotutkintokelpoisuus. (Rantanen & Isopahkala-Bouret 2010,9.)

Opetus- ja kulttuuriministeriö (2015, viitattu 31.8.2015) asetti 17.9.2014 koulutustarpeiden ennakoinnin koordinointia ja valmistelua varten työryhmän, jonka tehtävänä oli 29.5.2015 mennessä

laatia opetus- ja kulttuuriministeriölle ehdotus koulutustarjonnan tavoitteiksi vuodelle 2020. Työryhmämuistion mukaan yamk-tutkintojen tunnettavuus työelämässä on selvästi lisääntynyt ja niiden profiili vahvistunut. Tutkinnon työelämän kehittämistavoitetta ja kytköstä ammattikorkeakoulujen tki-toimintaan on kuitenkin edelleen parannettava. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015, viitattu 31.8.2015.)

Ehdotuksessa tutkintotavoitteista 2020-luvulle (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015, viitattu 31.8) ylempien ammattikorkeakoulututkintojen määritellään antavan ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneelle mahdollisuuden työelämässä hankitun kokemuksen jälkeen syventää ammatillista osaamistaan. Opiskelijaksi voidaan hyväksyä henkilö, joka on suorittanut soveltuvan ammattikorkeakoulututkinnon tai muun soveltuvan korkeakoulututkinnon ja jolla on vähintään kolmen vuoden työkokemus kyseiseltä alalta. Yamk-tutkinnot ovat profiililtaan työelämän kehittämiseen tähtääviä tutkintoja, jotka lähtevät työelämän tarpeista ja niitä toteutetaan läheisessä yhteistyössä työelämän kanssa. Yamk-tutkinnot ovat ylempiä korkeakoulututkintoja, jotka vertautuvat työmarkkinoilla yliopistojen maisteritutkintoihin. Yamk-tutkintoon johtavien opintojen tulee pituudeltaan vastata vähintään yhden lukuvuoden ja enintään puolentoista vuoden päätoimisia opintoja. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015, viitattu 31.8.)

Suomen ammattikorkeakoulujen tki-toiminnan arviointityöryhmän raportin (Maassen, Kallioinen, Keränen, Penttinen, Spaapen, Wiedenhofer, Kajaste & Mattila, 2012, 34-35) mukaan ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot yhdistävät ainutlaatuisella tavalla aikuiskoulutuksen ja elinikäisen oppimisen muodolliseen tutkintokoulutukseen sillä hakukelpoisuuden edellyttämä ammattikorkeakoulututkinnon jälkeinen vähintään kolmen vuoden alan työkokemus antaa vahvan osaamisperustan ja motivaation uuden oppimiselle. Yamk-tutkintoa suorittavat opiskelijat osallistuvat jo vaativampaan tki–toimintaan, vaikkakaan opiskelijoiden osaamista ja oppimistoimintaa ei osata vielä riittävästi hyödyntää ammattikorkeakoulun tki–toiminnassa. Raportin mukaan ylempi ammattikorkeakoulutus omaa vahvan potentiaalin, jota voisi vahvemmin hyödyntää ammattikorkeakoulun tki-toiminnassa. (Maassen, Kallioinen, Keränen, Penttinen, Spaapen, Wiedenhofer, Kajaste & Mattila, 2012, 34-35.)

Leppisaari & Vainio (2010,18) toteavat yamk-tutkinnon haasteeksi huipputasoisena oppimisen kehitysympäristönä olemisen. Tavoitteen saavuttamiseksi tutkimus, innovaatiotoiminta ja opetus tulee kytkeä tiiviiksi, toimivaksi kokonaisuudeksi. Vain näin voidaan vastata entistä paremmin tulevaisuuden työelämän osaamishaasteisiin. Tavoitteena on myös tukea työelämäläheistä oppi-

mista ja kehittää innovaatioita ja sisäistä yrittäjyyttä tukevia opetusmenetelmiä, joissa opiskelijan oma aktiivisuus, kokeilu ja tekeminen ovat avainasemassa. Yamk-tutkinnon perustehtävä elinikäisen oppimisen saralla on oppimaan oppimisen taitojen vahvistaminen. Innovatiivisuus on tärkeä osa oppimista ja oivaltamista. Oppiminen ja innovatiivisuus ovat käytännössä vuorovaikutusta muiden kanssa, joka asettaa haasteita perinteiselle luokkahuone-opetukselle. Opetuksen muotoja tulisikin muuttaa avoimiksi oppimisympäristöiksi. Avoimet ja innovatiiviset oppimisympäristöt haastavat opetushenkilöstöä uudenlaiseen yhteistyöhön jonka rajapinnoilla erilaisten näkökulmien yhteensovittaminen näyttää tuottavan uusia innovaatioita. Koulutuksen kehittämisen kannalta haasteena voidaan pitää juuri näiden näkökulmien yhteensovittamista opiskelijoiden, opettajien, työelämän ja eri kulttuurien välillä. Leppisaari & Vainio (2010,18.)

Opetus- ja kulttuuriministeriön (2011, viitattu 16.11.2015) selvityksen mukaan työelämän osaamisvaatimukset muuttuvat jatkuvasti siten, että muodostuu kokonaan uusia työelämän tarvitsemia osaamisalueita ja syntyy tarvetta aiempaa syvällisempään ja eri alojen osaamistarpeita yhdistävään osaamiseen. Monilla toimialoilla ammatin harjoittaminen edellyttää sekä vankkaa alan ydinosaamista että osaamista eri alojen rajapinnoilla. Yamk-tutkinnot ovat yksi väline sekä yksilölle että työyhteisöille työmarkkinoiden osaamisvaatimusten ja muutosten hallintaan sekä yrittäjyyden edistämiseen. Yamk-tutkintojen tavoitteena on turvata työmarkkinoille osaava ja monipuolinen työvoima, kehittää työelämää ja työyhteisöjä sekä mahdollistaa yksilötasolla työelämässä olevien oman osaamisen kehittäminen. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011, viitattu 16.11.2015.)

KKA:n väliraportissa (Niemelä ym.,2012. viitattu 31.8.2015) arviointiryhmä totesi, että valtaosa ammattikorkeakouluista pitää yamk-tutkintoa toimivana ja varteenotettavana jatko-opintoväylänä ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneille. Lisäksi tutkinnon suorittaminen on parantanut opiskelijoiden urakehitysnäkymiä. Arviointiryhmän selvityksestä käy ilmi myös se, että ylempi ammattikorkeakoulututkinto on vahvistanut ammattikorkeakoulujärjestelmää ja vakiinnuttanut asemaansa suomalaisessa kulutusjärjestelmässä. Voidaan todeta, että tältä osin tutkinnonuudistuksen tavoite on toteutunut. Yamk-tutkinnot on rakennettu vastaamaan työelämän osaamisvaatimuksiin ja ne toteutetaan osana työelämää, mikä antaa selvästi työelämäorientoituneen vaihtoehdon yliopistoopinnoille. Näin ollen ammattikorkeakoulujen mahdollisuudet kehittyä työelämäläheisinä korkeakouluina on turvattu. Työelämän nopeiden muutosten takia koulutuksessa olisi kuitenkin entistä enemmän sovitettava yhteen tki-toimintaa. Lisäksi arviointiryhmä uudistaa vanhan ehdotuksen, jossa ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon tutkintonimikkeeksi tulisi maisteri-amk. (Niemelä ym.,2012. viitattu 31.8.2015.)

4 OPETTAJAN TEHTÄVÄT JA KELPOISUUSVAATIMUKSET AMMATTIKORKEAKOULUSSA

Ammattikorkeakouluissa työskentelevien opettajien kelpoisuusvaatimuksista ja tehtävistä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Asetuksen mukaan: ”*ammattikorkeakoulun yliopettajalta vaaditaan soveltuva jatkotutkintona suoritettu lisensiaatin tutkinto tai tohtorin tutkinto ja lehtorilta soveltuva ylempi korkeakoulututkinto. Erityisestä syystä yliopettajan virkaan tai toimeen voidaan 1 momentin estämättä nimittää ylemmän korkeakoulututkinnon suorittanut henkilö ja lehtorin virkaan tai toimeen henkilö, joka ei ole suorittanut ylempää korkeakoulututkintoa, jos nimitettävä henkilö on erittäin hyvin perehtynyt viran tai toimen tehtäväalaan. Yliopettajalta ja lehtorilta, jonka opetustehtävään pääosin kuuluu ammattiopintojen järjestäminen, vaaditaan lisäksi vähintään kolmen vuoden käytännön kokemus tutkintoa vastaavassa tehtävissä. Yliopettajalta ja lehtorilta vaaditaan lisäksi vähintään 60 opintopisteen tai vähintään 35 opintoviikon laajuiset opettajan pedagogiset opinnot. Tämän estämättä yliopettajaksi ja lehtoriksi voidaan nimittää myös henkilö, joka on otettu opettajaksi ehdolla, että hän kolmen vuoden kuluessa palvelussuhteen alkamisesta suorittaa vaaditut opettajan pedagogiset opinnot. Tuntiopettajalta vaaditaan, mikäli mahdollista, vastaava kelpoisuus kuin viran ja toimen haltijalta”.* (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 1129/2014,17§. viitattu 28.4.2015.)

Marttilan (2010, 87-88) mukaan ammattikorkeakouluopettajuuden tulisi heijastaa niitä tehtäviä ja sitä institutionaalista paikkaa, johon ammattikorkeakoulu on suomalaisessa koulutusjärjestelmässä asetettu ja asettunut. Ammattikorkeakouluopettajat ovat nyt tilanteessa, jossa ei ole olemassa vain yhtä lainmukaista ammattikorkeakouluopettajuutta, vaan perinteinen ammattiopettajaidentiteetti on kyseenalaistettu korkeakoulupositioista ja sen tarjoamista uusista opettajuuksista käsin. Hyvän ammattikorkeakouluopettajan määrittelyssä kietoutuvat lähes kaikki ammattikorkeakouluympäristössä vaikuttavat opettajuudet. Opettajan tulee hallita ammatillinen käytäntö, tieteellinen tieto ja pedagogiikka. Vaikkakin ammattikorkeakouluopettajuuden ytimessä näyttäytyy edelleen ammatillinen osaaminen yhdistettynä hyviin opetus- ja ohjaustaitoihin, olisi tämän ytimen ympärille tarjolla hyvin erilaisista käytänteistä ja arvoista kumpuavia ammatillisen identiteetin rakennusaineita. (Marttila 2010, 87-88.)

Mäen (2012, 104) mukaan ammattikorkeakoulumaiseen työkulttuuriin vaikuttavat kolme tekijää:1)koulutuspolitiikka työkulttuurin muokkaajana, 2) ammattikorkeakoulun ylläpitäjät ja hallitus työkulttuurin muokkaajana sekä 3) ammattikorkeakoulu itse kulttuurinsa muokkaajana. Työkulttuuria määrittää organisaation ulkopuolelta nousevat vaatimukset opettajan työelämälähtöisille taidoille. Näitä ovat oman substanssialan ajankohtaisen kehityksen tunteminen, yhteistyötaidot julkisen sektorin tai elinkeinoelämän asiantuntijoiden kanssa sekä henkilökohtaiset kokemukset edustamansa substanssialan työstä. Ammattikorkeakouluopettajan työn luonteeseen ja opettajuuteen kohdistuvat yhteisölliset ja kontekstia koskevat vaatimukset. Opettajan opetus- ja ohjaustyön tulisi tapahtua monipuolisissa oppimisympäristöissä. Välineinä nähdään ammattikorkeakoulumaisen työkulttuurin kannalta keskeiset seikat, kuten kolmen tehtävän integraatioita edistävä opetussuunnitelma, tutkimus- ja kehittämistoiminta sekä asiantuntijaverkoston rakentaminen yli organisaatiorajojen. (Mäki 2012, 104.)

Myös lainsäädäntö määrittää ammattikorkeakouluopettajalle monipuolisia työtehtäviä, joita valtioneuvoston asetuksessa kuvataan. Opettajien tehtävänä on asetuksen mukaan opetus- ja ohjaustyönsä sekä muiden tehtäviensä ohella kehittää alansa opetusta, huomioiden työelämän kehitys, osallistua opetussuunnitelmien laatimiseen ja opiskelijavalinnan hoitamiseen, hoitaa tutkimus- ja kehittämistoimintaan liittyviä tehtäviä ammattikorkeakoulun määräyksen mukaan ja osallistua ammattikorkeakoulun määräämään ammattitaitoa ylläpitävään ja kehittävään koulutukseen ja perehtyä työelämään. Näiden lisäksi opettajan tulee hoitaa ammattikorkeakoulun hallintoelinten jäsenyydestä aiheutuvat ja muut hänelle kuuluvat tai määrätyt tehtävät. (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta 546/2013, 24§, viitattu 20.4.2015.)

4.1 Ammattikorkeakoulu-opettajan osaaminen ja asiantuntijuus

Marttila (2010, 23-29) on esittänyt ammattikorkeakouluopettajuudelle neljä eri identiteettiä, jotka ovat ammattilainen, kasvattaja-opettaja, korkeakouluopettaja ja palveluntuottaja. Ammattilainen on kiinnittynyt tausta-ammattiinsa ja on sisältöspesialisti. Kasvattaja-opettaja on keskittynyt opettamiseen ja ammatillisen kasvun tukemiseen. Korkeakouluopettajaa voidaan kutsua tieteellisesti päteväksi tutkijaksi ja palveluntuottajaopettaja osaa toimia yrittäjämäisesti, on verkostoitunut ja toteuttaa tki-toimintaa. Hänellä on projekti- ja markkinointitaitoa sekä käytännön työelämän että teoreettista osaamista. (Marttila 2010, 23-29.)

Ammattikorkeakoulun opettajan työssä korostuvat yhteisö- ja verkostoasiantuntijuus sekä oppimisen asiantuntijuus. Oppimista voidaan pitää opettajan työn keskeisenä jäsentäjänä. Opettajat jäsentävät työtään useiden työrooliensa kautta. Työn moninaisuus sisältää ristiriitaisuutta ja epäselvyyttä työn keskeisistä käsitteistä. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan määrittely omassa organisaatiossa ja omassa työnkuvassa aiheuttaa opettajien keskuudessa sekavuutta. Sekavuutta luo myös kahtiajako tulkinnoissa amk-hallinnon ja amk-opettajiston välillä. (Mäki 2012,110.)

Aaltonen (2012, 14-15) luonnehtii opettajaa alansa asiantuntija ja lisäksi hänen tulee kasvaa opettamisen asiantuntijaksi. Tämä ei kuitenkaan ole erillinen osa, joka opettajankoulutuksessa liimataan sisällöllisen asiantuntijuuden päälle, vaan se on osaamista, jossa oman erityisalan osaaminen yhdistyy pedagogiseen, sekä tutkimus-, verkosto ja kehittämisosaamiseen. Ammattikorkeakoululain mukaisilla tehtäväalueilla nämä edellä mainitut osaamisalueet painottuvat eri tavoin. Opetustehtävät liittyvät opiskelun ja oppimisen ohjaukseen sekä opiskelijoiden ammatillisen kasvun ja persoonallisen kehittymisen tukemiseen. Tki-toiminnassa opettajan tehtävät ovat muun muassa harjoitus- ja opinnäytetöiden ohjausta, projektiopetusta autenttisissa oppimisympäristöissä, työelämään liittyviä tutkimus- ja kehittämistehtäviä sekä työyhteisöjen osaamisen kehittämistä. Aluekehityksen puolella opettajalla on mahdollisuus osallistua verkostotoimintaan, innovaatiotoimintaan paikallisissa osaamis- tai aluekeskusohjelmissa tai alueen sosiaalisen pääoman vahvistamiseen esimerkiksi yritystoiminnan kautta. Opettajuus on erilaista eri toimintakentillä. (Aaltonen 2012,14-15.)

Sandell (2015, viitattu 21.8.2015) toteaa, että ammattikorkeakoulussa työskentelevän opettajan olisi kyettävä yhdistämään asiantuntijuus sekä opettaminen ja ylläpitämään näitä taitoja jatkuvasti. Yliopistossa suurin osa opiskelijoista tulee kosketuksiin työelämän kanssa vasta valmistuttuaan. Ammattikorkeakouluissa, etenkin ylemmissä tutkinnoissa, lähtökohtana on erilainen opiskelija, joka on myös oman alansa asiantuntija työskenneltyään jo vuosia omalla alallaan. Opettajan onnistumisen kannalta on oleellista, miten hän kykenee tuomaan oman asiantuntijuutensa lisäksi opiskelijan asiantuntijuuden kaikkien ryhmässä opiskelevien saataville ja organisoimaan asiantuntijuuden jakamisen ryhmän kesken. Opettajalta vaaditaan huippuasiantuntijuutta ja sen tulee saada koko organisaation ja opiskelijoiden tuki onnistuakseen. Tämän lisäksi opettajalla tulisi olla mahdollisuus kehittää omaa asiantuntijuuttaan jatkuvasti hyödyntämällä opiskelijoiden asiantuntijuutta ja oppimalla siitä jatkuvasti itse uutta. Tämä edellyttää opiskelumenetelmiltä myös innovatiivisuutta ja virtuaaliopinnot tulisi integroida tehokkaasti osaksi opetusta. Opettajan tulisi myös voida toimia viranomaisten ja elinkeinoelämän asiantuntijatehtävissä monipuolisesti kehittääk-

seen itselleen asiantuntijuutta, jota opiskelijoilla on mahdollisuus hyödyntää. Sandell (2015, viitattu 21.8.2015.)

Mäen (2012,63) mukaan pirstaloituneissa työympäristöissä ammattikorkeakouluopettajan avainosaamisiksi nousevat yhteisöllinen osaaminen, tiedon jakaminen, oman osaamisen suhteuttaminen muiden asiantuntijoiden osaamisiin sekä näiden pohjalta yhteisen uuden osaamisen työstäminen. Tämä vaatii eri työkulttuuritaustaisten asiantuntijoiden ymmärtämistä, erilaisten toimintatapojen hioutumista, yhteisen kielen löytämistä, joskus hyvin lyhyessäkin ajassa. Tätä osaamiskokonaisuutta voidaan kutsua yhteisö- ja verkosto-osaamiseksi. (Mäki 2012,63.)

Häggman-Laitilan, Rekolan, Marjamäki-Kekin, Harran, Inmmosen & Reijosen (2013, 42) mukaan ammattikorkeakoulun ja työelämän kumppanuus mahdollistaa työelämän hyvien käytänteiden siirtämisen aiempaa nopeammin opetuksen sisällöiksi. Opetukseen saadaan työelämästä uusia, hyvin konkreettisia esimerkkejä ja jatkuvuutta pirstaleisten opinnäytetöiden ja oppimistehtävien sijasta. Opettajat saavat omaan työhönsä, opetussuunnitelmien ja oppisopimuskoulutuksen kehittämiseen ja myös opettajien keskinäiseen yhteistyöhön uudenlaisia näkökulmia. Myös opettajien työelämätietoisuus vahvistuu. Käsitys opettajuudesta monipuolistuu, ja siihen sisällytetään uudenlaisia rooleja, kuten asiantuntija, ohjaaja, tutkija ja kehittäjä, innovaattori, tiimin jäsen, koordinaattori, kanssakulkija ja yhdessä rakentaja. (Häggman-Laitilan, Rekolan, Marjamäki-Kekin, Harran, Immosen & Reijosen 2013, 42.)

Mäkinen & Harra (2012,6-7) toteavat työelämän ja korkeakoulun yhteistyön kautta löydettävän konkreettisia, työelämää palvelevia kehittämiskohteita ja opiskelijoille mielekkäitä oppimis- ja kehittämistehtäviä. Sekä korkeakoulun että työelämän kannalta hedelmällisen yhteistoiminnan onnistuminen edellyttää opettajalta kiinteää ja avointa keskusteluyhteyttä työelämän ja opiskelijoiden kanssa, kehittävää ja tutkivaa työotetta sekä yhteistoimintaosaamista. Korkeakoulun ja työelämän yhteistoiminnan avulla muutostarpeita voidaan tunnistaa ja ennakoida sekä toteuttaa muutoksia tarkoituksenmukaisesti. Korkeakouluopetus on laajentunut ammattiosaamisesta työelämän vaatimukset huomioonottavaksi työelämäosaamiseksi. Tämä tarkoittaa myös sitä, että opettajan osaamistarpeet laajenevat. Pelkkä ammattiosaaminen ja sen opettaminen eivät enää riitä opettajalle vaan hänellä tulee olla niiden rinnalla tutkimus- kehittämis- ja työelämäosaamista sekä taitoja yhteistoiminnan edistämiseksi. (Mäkinen & Harra 2012,6-7.)

4.1.1 Opettajan osaamisvaatimukset ylemmässä ammattikorkeakoulutuksessa

Wrangen (2015, viitattu 21.8.2015) mukaan yamk-tutkinnon kouluttajien tulisi olla pääsääntöisesti yliopettajia tai ainakin tutkijakoulutuksen saaneita opettajia. Opettajilla tulisi olla omakohtaista johtamiskokemusta sekä kokemusta asiantuntija- ja kehittämistehtävissä. Jos näitä kompetensse- ja ei asianosaisilta opettajilta löydy, olisi tärkeää, että ammattikorkeakoulu kouluttaa ja valmentaa opettajiaan antamalla heille mahdollisuuksia työnkiertoon. Näin opettajat saisivat mahdollisuuden kartuttaa osaamistaan ja kokemustaan niin esimies- kuin asiantuntijatehtävissä. Opettajan tulee olla askeleen edellä koulutettaviaan ja tarkastella jatkuvasti ympäristöään eri medioiden ja tutkimusjulkaisujen kautta. Myös alan ammattikirjallisuutta tulisi seurata säännöllisesti sekä päivittää omaa osaamistaan osallistumalla aktiivisesti alan koulutuksiin, seminaareihin ja konferensseihin. Myös alati muuttuva työelämä sekä yhteiskunnassa tapahtuvat nopeat muutokset ovat asioita, joista opettajan tulee olla perillä. (Wrange 2015, viitattu 21.8.2015.)

Sandellin (2015, viitattu 21.8.2015) mukaan ylemmissä ammattikorkeakoulututkinnoissa oleellista on työelämälähtöisyys ja työelämän tarpeiden tiedostaminen. Opettajan asiantuntijuus ei synny vain haastatteluilla ja kyselytutkimuksilla, vaan opettajuus ja asiantuntijuus ylemmässä ammattikorkeakoulututkinnossa edellyttää työelämän syvällistä tuntemusta. Ilman tätä ei ole mahdollista yhdistää asiantuntijuutta ja opettajuutta työelämän edellyttämällä tavalla. Asiantuntijuuden ja opettajuuden yhdistäminen onnistuneesti edellyttää myös ennakkoluulotonta suhtautumista uusiin opetusmenetelmiin. Olisi kyettävä kyseenalaistamaan vanhat menetelmät ja luotava oppimisen kannalta ideaalit oppimisympäristöt, jotka palvelevat työssä oppimista ja mahdollistavat opiskelun työn ohella. (Sandell 2015, viitattu 21.8.2015.)

Wrange (2015, viitattu 21.8.2015) korostaa yamk-opettajan moninaisuusosaamista. Yamk-opiskelijat ovat eri elämänvaiheissa ja heidän joukossaan on asiantuntijoita ja päällikkö- ja esimiestehtävissä toimivia sekä näihin tehtäviin pyrkiviä. Jokainen opiskelija tuo opiskeluun mukaan sekä itsensä, että oman taustaorganisaationsa ja sen asettamat vaatimukset opinnoilleen. Tämä kaikki nostaa vaatimuksia opettajuudelle ja etenkin sille, miten opettaja osaa kohdata opiskelijansa yksilönä sekä ryhmän jäsenenä. Yamk-opettajaa voidaan pitää opiskelijoiden kehittymisen ja heidän työyhteisön sekä työelämän kehittämisen fasilitaattoreina. (Wrange 2015, viitattu 21.8.2015.)

4.2 Ammattikorkeakouluopettajuus muutoksessa

Ammattikorkeakouluopettajuutta on laajalti tutkittu. Yksi keskeisistä tutkimus kohteista on ollut opettajan työn muutos ammattikorkeakouluissa. Kiinnostus on yleensä kohdistunut opettajuuden osaamisalueisiin: substanssiosaamiseen, pedagogiseen osaamiseen, tutkimus- ja kehittämisosaamiseen sekä työelämäyhteistyöosaamiseen. Mäen (2012,12) mukaan ammattikorkeakouluopettajuus eroaa monella tapaa muista opettajuuksista. Ammattikorkeakoululaissa ammattikorkeakouluille määriteltyjen tehtävien korostuminen laajentaa ammattikorkeakoulujen toimintaareenoja ja luo tarvetta uudenlaisille yhteistyömuodoille sekä organisaation sisällä että alueen elinkeinoelämän kanssa. Ammattikorkeakouluopettajan työ on monipuolistunut tiivistyneen elinkeinoelämän sekä julkisen sektorin tutkimus- ja kehityshankkeiden myötä. Ammattikorkeakoulujen haasteet vievät opettajat monimuotoisiin hankkeisiin erilaisille työkentille, joissa yhteistyökumppaneina ovat opiskelijat, elinkeinoelämä ja julkisen sektorin asiantuntijat. Mäki (2012,12.)

Ymmärtääksemme ammattikorkeakouluopettajuutta paremmin, on aiheellista laajentaa näkökulmaa opettajien työkulttuureihin. Saman työpäivän aikana opettaja saattaa tehdä työtä usean moniammatillisen työryhmän kanssa. Eripituiset ja eriaikaiset työt sisältävät tutkimus- ja kehittämistoiminnallisia sekä pedagogisia ulottuvuuksia, joiden ammattikorkeakoulumaisesta yhteensulautumisesta opettaja kantaa huolen. Mäen mukaan kehitys osaltaan muokkaa työkulttuuria, jossa keskeiseksi opettajuuden identiteetin rakentajaksi nousevat kysymykset: millaista osaamista tämäntapainen työkulttuuri edellyttää ja mihin opettaja sitoutuu monitasoisessa ja hektisessä työkulttuurissa. (Mäki 2012. 12.)

Myös Mäkinen & Harra (2012, 5) toteavat korkeakouluopettajan työn muuttuneen. Pysyvien ja rajattujen professioiden asiantuntijarooleista on siirrytty erilaisten toimintaympäristöjen toimijoiksi, joiden tehtävänä on oppimisen edistäminen. Opettajan tehtävänä on saada aikaan dynaamista oppimista ja osaamista eri toimijoiden kanssa yhteistyössä. Oppimista ja osaamista ei tapahdu enää vain opettajan älyllisen toiminnan tuloksena koululaitoksen sisällä vaan yhä useammin ja vahvemmin aidoissa työympäristöissä ja työelämätoimintojen yhteydessä, yhdessä rakentaen. (Mäkinen & Harra 2012,5.)

Kallioisen (2009,115) mukaan kehittyvää korkeakouluopettajuutta voidaan pitää haasteena, jonka ratkaisussa jokaisen korkeakouluyhteisön on luotava omat toimivat käytänteensä ja kehittää sellaista pedagogiikkaa, joka vastaa paremmin toimintaympäristön ja työelämän muutoksiin sekä

osaamistarpeisiin. Tämä mahdollistuu yhä verkostoituneemmassa asiantuntijuudessa, jota voidaan pitää yhtä aikaa sekä rikkautena että myös haasteena. Korkeakoulujen opettajien arvopohjainen yhteisöllisyys edesauttaa vastaamaan näihin haasteisiin ja aikaansaamaan laadukasta oppimista. (Kallioinen 2009,115.)

Mäkisen & Harran (2012,9) mukaan opettajan työelämäosaamisen kehittäminen edellyttää opettajalta näkökulman muutosta. Se edellyttää omien toimintatapojen- ja käytänteiden muuttamista sekä pyrkimystä jatkuvaan itsensä kehittämiseen ja muutokseen. Se edellyttää opettajalta myös toimimista niin koulutus- kuin työelämäverkostoissa sekä yhteistyötä ja yhteistoimintaa työelämäorganisaatioiden ja työntekijöiden kanssa ympäristöissä, joissa oppimistoiminta tulee järjestää ja toteuttaa niin, että kaikilla osallistujilla on mahdollisuus oppimiseen. Tämä koskettaa opiskelijoiden lisäksi myös työelämän toimijoita ja asiakkaita sekä opettajia itseään. (Mäkinen & Harra 2012,9.)

5 TUTKIMUKSEN TAUSTA, TARKOITUS JA TUTKIMUSTEHTÄVÄT

Tämä tutkimus pohjautui valtakunnalliseen yamk- koulutus vahvaksi tki-vaikuttajaksi- hankkeeseen, joka toteutettiin v.2014-2015. Hanke oli ammattikorkeakoulujen yhteinen ja sitä koordinoi Hämeen ammattikorkeakoulu. Hanketta valmisteli ARENEN ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon kehittämisen työryhmän jäsenet. Hankkeen tarkoituksena oli uudistaa yamk-toimintoja niin, että tki-työn vaikuttavuus vahvistuu huomattavasti. Tarkoituksena oli lisäksi valtakunnallisella tasolla profiloida ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon tki-toimintaa. (Salminen & Varjonen 2013.)

Hankkeessa kytkettiin yhteen yamk-koulutuksen ja tki-toiminnan kehittäminen fokuksena tiedon ja osaamisen siirron vahvistaminen, uudistaminen ja kehittäminen korkeakoulujen ja työelämän välillä. Hankkeen tarkoituksena oli vastata muuttuneen työelämän tarpeisiin: tuetaan verkostoitumista ja sen moninaisuuden hyödyntämistä, lähennetään opetustyötä työelämään, tuetaan yhteisöllisen tiedon kehittämistä ja lisätään työelämäinnovaatioiden monialaisuutta. Hanke jakautui neljään työpakettiin, joiden teemana olivat: 1. Työelämää uudistavat ja tki-toimintaa edistävät oppimisympäristöt, 2. Työelämän uudistaminen monialaisella kehittämisosaamisella, 3. Moninaisuusosaaminen tulevaisuuden työyhteisöjen johtamisen työkaluna, ja 4. yamk-opettajuus sillanrakentajana (Salminen & Varjonen 2013.)

Oulun ammattikorkeakoulu oli mukana työpaketissa 4, jonka koordinointivastuussa toimi Turun ammattikorkeakoulu. Tämä tutkimus pohjautui teemaan numero 4, jossa tarkoituksena oli kuvailla tulevaisuuden yamk-koulutusta ja tulevaisuuden yamk-opettajuutta. Jokaisessa työpakettiin 4 osallistuvassa ammattikorkeakoulussa pilotoitiin malleja ja niiden vaikuttavuutta arvioitiin ja tutkittiin erilaisin tutkimuksin. Tämän työpaketin ammattikorkeakoulut olivat: Turun amk, Oulun amk, Savonia amk, (Kuopio) ja Arcada (Helsinki).

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli kuvailla ja ennakoida delfoi-menetelmän avulla tulevaisuuden yamk-koulutusta ja tulevaisuuden yamk-opettajan osaamista. Tutkimuksen tavoitteena oli saada asiantuntijoilta tietoa siitä, miten ylempää ammattikorkeakoulutusta tulee tulevaisuudessa kehittää.

Tutkimuksen tutkimustehtävät olivat seuraavat:

1. Millainen YAMK-koulutus on tulevaisuudessa 10 vuoden kuluttua?
2. Millaista osaamista opettaja tarvitsee YAMK-koulutuksessa tulevaisuudessa 10 vuoden kuluttua?

5.1 Delfoi-tutkimus tulevaisuudentutkimusmenetelmänä

Kuusi (2013, 248) luonnehtii delfoi-menetelmää yhtenä monista asiantuntijoiden kannanottojen keruumenetelmistä, joilla pyritään arvioimaan tulevan kehityksen mahdollisuuksia. Menetelmässä asiantuntijatietoa käsitellään hyvin erityisellä tavalla. Linstone & Turoff (2002, viitattu 17.9.2015). ovat luoneet menetelmälle hyvin väljän määritelmän, jonka mukaan delfoi-tekniikkaa voidaan luonnehtia ryhmän kommunikaatioprosessin strukturointimenetelmäksi, jonka tarkoituksena on auttaa yksilöiden muodostamaa ryhmää käsittelemään mutkikasta ongelmaa.

Kuusta (2013, 249) mukaillen delfoi-menetelmää hyödyntämällä pyrittiin alun perin tuottamaan ennen kaikkea asiantuntijoiden mielipiteiden yksimielisyys eli konsensus peräkkäisten kyselyiden ja kontrolloidun palautteen avulla. Edelleen oletettiin, että arvioiden laatu paranee asiantuntijan voidessa muuttaa mielipidettään toisilta asiantuntijoilta saadun palautteen pohjalta. Asiantuntijoiden yksimielisyyden tavoittelu on osoittautunut perinteisen delfoi-menetelmän heikkoudeksi. Nykyään menetelmän soveltamisessa ei enää tavoitella asiantuntijoiden yksimielisyyttä, vaan skenaarioajattelun avulla monia kritiikin kestäviä näkemyksiä tulevasta kehityksestä. (Kuusi 2013,249.) Rubinin (2012, viitattu 20.4.2015) mukaan delfoi-menetelmä ei anna suoraa ennustetta tulevaisuudesta vaan se tuottaa tietoa siitä, millainen tarkasteltavan ilmiön, asian tai kehityskulun tulevaisuus saattaisi asiantuntijoiden mielestä olla. Luonteeltaan delfoi on laadullista tutkimusta, mutta esim. internet-pohjainen tekniikka mahdollistaa myös laajat ennustetyyppiset kyselyt ja kvantitatiivisiin mittaustuloksiin pohjautuvat trendiennakoinnit.

Kuusi (2003,135.) on määritellyt delfi-menetelmälle tyypillisimpiä piirteitä olevan:

KUVIO 1. Delfi-menetelmälle tyypilliset piirteet Kuusen (2003, 135) mukaan

Myös Woudenbergin (1991, viitattu 17.9.2015) ja Linstone &Turoffin (2002, viitattu 17.9.2015) mukaan delfoi-menetelmällä voidaan tulkita olevan neljä keskeistä piirrettä: asiantuntijan tunnistamattomuus eli anonyymisyys, useamman kierroksen prosessi, argumentointi ja palautteen anto sekä asiantuntijapaneeli. (kts. kuvio 1.) Kuusen (1999, viitattu 28.4.2015.) mukaan tunnistamattomuus liittyy asiantuntijoiden mahdollisuuteen pysyä anonyymeinä ja täten heillä on mahdollisuus esittää ja perustella tulevaisuutta koskevia väitteitä, tietämättä muiden asiantuntijoiden mukanaolosta tutkimuksessa. Anonyymiydellä pyritään saamaan asiantuntijoilta aitoja mielipiteitä ja käsityksiä tutkittavasta aiheesta. Linstone &Turoff (2002, viitattu 17.9.2015). toteavat ensimmäiselle vaiheelle olevan ominaista se, että tutkittava aihe tuodaan asiantuntijoiden keskusteltavaksi ja jokaisella osallistujalla on mahdollisuus saada olennaista tietoa tutkittavasta aiheesta. Delfoi-tutkimuksessa käydään läpi yleensä kaksi tai useampia kommentointikierroksia, joiden aikana tutkimukseen osallistuvalla asiantuntijajoukolla on mahdollisuus korjata kannanottojaan. Palautteen antamisessa on kysymys siitä, että asiantuntijoiden tulevaisuutta koskevia käsityksiä ei hy-

väksytä sellaisenaan vaan heidän odotetaan puolustavan ja perustelevan kantojaan viimeisimmän tiedon valossa. (Kuusi 1999, viitattu 28.4.2015.)

Linturin (2003, viitattu 18.9.2015). mukaan Delfoin tunnusmerkkien mukainen prosessi voidaan jakaa kahdeksaan prosessivaiheeseen seuraavasti: (kts. kuvio 2.)

KUVIO 2. Delfoi-menetelmän mukainen prosessi Linturin (2003) mukaan

6 TUTKIMUKSEN SUORITTAMINEN

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli kuvailla ja ennakoida delfoi-tulevaisuudentutkimusmenetelmän avulla tulevaisuuden yamk-koulutusta ja tulevaisuuden yamk-opettajan osaamista. Koska kyseessä oli tulevaisuudentutkimus, valitsin tutkimusmenetelmäkseni delfoi-menetelmän, sillä sen avulla on mahdollisuus selvittää asiantuntijoiden mielipiteitä tutkittavasta aiheesta. Metsämuurosen (2001, 102.) mukaan Delfoin avulla on mahdollista löytää tulevaisuutta koskevia heikkoja signaaleja ja se soveltuu myös erinomaisesti ennustamaan sellaisia tulevaisuuden taitekohtia, joita ei löytäisi pelkän numeerisen aineiston perusteella. Delfoi-menetelmän etuna on mahdollisuus yhdistää sekä kvantitatiivinen, että kvalitatiivinen tutkimusote. Delfoi-menetelmää pidetään tulevaisuudentutkimuksen parissa kehiteltynä asiantuntijamenetelmänä, jonka avulla voidaan saada esille sekä uutta tietoa, että valistuneita arvauksia, perusteltuja mielipiteitä ja hiljaista tietoa tarkasteltavan asian tulevaisuuden mahdollisuuksista, uhkista ja vaihtoehdoista. (Rubin 2012, viitattu 20.4.2015).

Tutkimus toteutettiin kolmivaiheisena. Ensimmäisessä vaiheessa järjestettiin aineistonkeruuta varten tulevaisuustyöpaja. Tämä vaihe oli laadullinen tutkimusvaihe. Ensimmäisessä vaiheessa saadun aineiston analysoinnin pohjalta muodostettiin väittämiä tutkittavasta aiheesta määrällisen, toisen vaiheen Webropol-kyselyä varten. Kyselylomake koostettiin tulevaisuuteen kohdistuvista väitteistä, joiden toteutumista kyselyyn osallistuvat tarkastelivat. Tutkimukseen osallistujat saivat mahdollisuuden arvioida tulevaisuusväitteitä ja perustella valintojaan anonyymeinä. Kolmannessa vaiheessa kyselyistä saatujen tulosten pohjalta järjestettiin asiantuntijapaneeli, jossa tutkimustulokset esitettiin ja valituille asiantuntijoille annettiin mahdollisuus kommentoida ja korjailla näkemyksiään tutkimustulosten perusteella.

6.1 Tutkimusjoukon valinta

Rubinin (2012, viitattu 20.4.2015). mukaan asiantuntijuuden ymmärtämistä ja tutkimuksen kannalta oleellisten ja parhaiden asiantuntijoiden nimeämistä ja valintaa voidaan pitää delfoi-menetelmän onnistumisen kannalta kriittisenä tekijänä. Gordonin (2015, viitattu 18.11.2015). mukaan avaimena onnistuneeseen delfoi-tutkimukseen voidaan pitää juuri osallistujien valintaa. Tämän vuoksi tutkimukseen onnistumisen kannalta olisi tärkeää valita juuri sellaisia osallistujia,

jotka kykenevät esittämään arvokkaita mielipiteitä. Kuusen (1993,136; 1999, viitattu 28.4.2015, 2013,254) mukaan valinnasta ei ole olemassa selviä sääntöjä asiantuntijajoukon tai asiantuntijoiden asiantuntijuuden suhteen. Asiantuntijamenetelmää käytettäessä ratkaisevinta on asiantuntijoiden laatu eikä määrä. Delfoi-tutkimuksen kannalta henkilö voidaan katsoa asiantuntijaksi silloin kun hän pystyy tekemään parempia arvioita ja ennusteita kuin ei-asiantuntija. Asiantuntijat tulisi valita siten, että yhdessä he edustavat monipuolisesti tutkittavan aihepiirin kehittäjäyhteisöä eli toimijoita, jotka työskentelevät tutkittavan aiheen piirissä. Metsämuurosen (2001, 96.) mukaan asiantuntijamenetelmissä asiantuntijoilta kysytään heidän subjektiivista kannanottoaan siitä, millaisena he näkevät tulevaisuuden. Tässä olettamuksena pidetään sitä, että asiantuntija, joka on oman tiedon alansa kärjessä, pystyy ennakoimaan asioita paremmin kuin henkilö, jolla ei ole yhtä paljon tietoa kuin asiantuntijalla.

Kuusi (2004, viitattu 11.11.2015) nimeää neljä kriteeriä asiantuntijoiden valinnassa. Ensinnäkin panelistiksi valittavalla henkilöllä tulisi olla kokemusta ja ammatillisia tietoja ja taitoja. Jotta paneeli voisi päätyä mahdollisimman hyvään ja monipuoliseen tulokseen, asiantuntijat tulisi valita siten, että saadaan kattavia tietoja ja taitoja mahdollisimman laajasta näkökulmasta. Toiseksi panelistiksi valitulla tulisi olla ennustamiskykyä ja siihen liittyen myös mielikuvitusta ja luovuutta. Mielikuvitus ja rohkeus nähdä tavanomaisen yli mahdollistaen hyvien argumenttien tuottamisen, jotka Kuusen mukaan ovat Delfoi-tutkimuksen onnistumisen kannalta tärkeitä. Kolmantena asiantuntijalla tulisi olla kyky nähdä malleja siellä, missä muut näkevät vain satunnaisia elementtejä. Asiantuntijalla tulee siis olla mahdollisimman laaja näkemys omasta alastaan, rohkeutta muodostaa uusia näkemyksiä ja myös rikkoa vanhoja, jos todellisuus niin vaatii. Viimeisenä kriteerinä Kuusi nimeää asiantuntijoiden mielipiteet asiantuntijasta. Tämä tarkoittaa sitä, että ihminen voi itse määritellä itsensä asiantuntijaksi, mutta todellisuudessa hänestä tulee asiantuntija vasta sitten, kun muut hänet sellaiseksi ymmärtävät ja nimeävät. (Kuusi 2004, viitattu 11.11.2015.)

Tämän tutkimuksen asiantuntijajoukko valittiin huolellisesti. Koska tutkimuksessa haettiin vastauksia ylemmän ammattikorkeakoulutuksen ja opettajan osaamisvaatimuksiin tulevaisuudessa, oli ensisijaisen tärkeää, että tutkimuksen asiantuntijoilla oli tietoa, taitoa, kokemuksia ja näkemyksiä tutkittavasta aiheesta. Tutkimusjoukko koostui Oulun kaupungin sosiaali- ja terveyspalvelupäälliköistä ja esimiehistä, Pohjois-pohjanmaan sairaanhoitopiirin tulosalueiden ylihoitajista ja opetuskoordinaattoreista, sosiaali- ja terveysalan sekä liiketalouden yamk-opettajista ja ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opiskelijoista ja ylemmän amk-tutkinnon jo suorittaneista, liiketalouden yksikön työelämän sidosryhmien edustajista sekä yksityisen sektorin palveluesimiehistä.

6.2 Tutkimuksen ensimmäinen vaihe ja aineiston analysointi

Tutkimuksen ensimmäisen vaiheen aineistonkeruu toteutettiin hankkeessa mukana olevien opettajien kanssa yhdessä järjestämällä tulevaisuustyöpaja, jossa aineisto kerättiin jauhin-innovointimenetelmää hyödyntäen. Jauhin-toimintamalli on yhteistoiminnallinen menetelmä, jonka tarkoituksena on tuottaa uusia ideoita ja innovaatioita. Menetelmää käyttäen jokaisella osallistujalla on mahdollisuus tuoda oma näkökulmansa ja kokemuksensa yhteiseen käyttöön. Jauhin-toimintamallilla voidaan myös kehittää jo olemassa olevia tuotteita ja palveluja. Toimintamallin lähtökohtana voidaan pitää tulevaisuuden ennakointia. (Rosberg & Laakso 2012, viitattu 24.11.2015.) Jauhin-toimintamalli soveltuu tutkimus-menetelmäksi laadullisessa vaiheessa, sillä lähtökohtaisesti siinä käytetään ihmisten tuottamaa tietoa ja hyödynnetään sitä kehittämisessä.

Tulevaisuustyöpaja järjestettiin 10.2.2015 Oamk:n liiketalouden yksikössä ja sinne kutsuttiin 16 hengen asiantuntijajoukko, joka koostui yamk-opiskelijoista, yamk-opettajista, yamk-alumneista, työelämän ja sidosryhmien edustajista, joilla on kokemusta ja näkemystä yamk-koulutuksesta. Asiantuntijajoukko jaettiin neljän hengen ryhmiin siten, että jokaisessa ryhmässä oli asiantuntijoita eri osa-alueilta. Työpajan alussa esitettiin, mitä aihetta ryhmät käsittelevät ja miksi. Tulevaisuus-näkökulmaa korostettiin kysymyksillä: millaista yamk-koulutus on tulevaisuudessa 10 vuoden kuluttua ja millaista osaamista opettaja tarvitsee tulevaisuudessa yamk-koulutuksessa 10 vuoden kuluttua. Toisella kierroksella paneuduttiin aiheparin 2 kysymyksiin: miten tki-työn tulisi näkyä yamk-opetuksessa tulevaisuudessa 10 vuoden kuluttua ja, millaisia valmiuksia tki-työ vaatii yamk-opettajalta tulevaisuudessa 10 vuoden kuluttua.

Työpajassa asiantuntijat priorisoivat omista tuottamistaan ideoista ja aiheista tärkeimmäksi näkemänsä siten, että työpajan lopuksi ryhmäläiset valitsivat itselleen parin ja yhdellä parilla oli käytettävissä 10 pistettä, jotka he antoivat fläpeille kirjoitetuille ideoille. Pari sai antaa yhdelle idealle kaikki pisteet tai jakaa pisteet useamman idean kesken. Lopuksi keskusteltiin yhdessä syntyneestä lopputuloksesta, eli mitkä ideat olivat koko paikalla olevan ryhmän mielestä tärkeimpiä. Tässä tutkimusvaiheessa asiantuntijoiden kokemukset ja näkemykset yamk-koulutuksen tulevaisuudesta ja opettajan osaamisvaatimuksista saatiin esiin ja hyödynnettäviksi jauhin-toimintamallia käyttäen tutkimuksen ensimmäisen vaiheen aineistoksi.

Tämän tutkimuksen tulevaisuustyöpajan ideoinnista saatu aineisto analysoitiin sisällönanalyysillä. Anttilan (1998, viitattu 25.11.2015) mukaan sisällönanalyysi on tutkimusmenetelmä, jonka avulla

voidaan tehdä toistettavia ja päteviä päätelmiä tutkimusaineiston suhteesta sen asia- ja sisältöyhteyteen. Se on myös työväline, jolla voidaan tuottaa uutta tietoa, uusia näkemyksiä sekä saattaa esiin piileviä tosiasioita. Sisällönanalyysin pääkohdealueet ovat verbaalit sisällöt, symboliset sisällöt ja kommunikatiiviset sisällöt. Tutkittava aineisto voi olla melkein mitä tahansa, kunhan sillä on yhteyttä tutkittavaan ilmiöön ja jos sitä voidaan koota, havainnoida ja analysoida. Sisällönanalyysi tutkimusmenetelmän nimenä on vakiintunut käsittämään verbaalien sisältöjen analyysia. Sisällön analyysille tyypillistä on aineiston luokittelu. (Anttilan 1998, viitattu 25.11.2015.)

Tuomen & Sarajärven (2009,91,103.) mukaan sisällönanalyysiä voidaan pitää perusanalyysimenetelmänä, jota voidaan käyttää kaikissa kvalitatiivisissa tutkimuksissa. Sisällönanalyysiä apuna käyttäen pyritään saamaa tutkittavasta ilmiöstä kuvaus yleisessä ja tiivistetyssä muodossa. Anttilan (1998, viitattu 24.11.2015) mukaan sisällönanalyysin tulee olla objektiivista eli jokainen askel siinä tapahtuu pelkästään, jotta saadaan vastaus ennakolta asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Aineisto koodataan kategorioihin, jotka vastaavat asetettuihin kysymyksiin. Sisällönanalyysin tulee olla systemaattista toimintaa. Se merkitsee sitä, ettei sellaista aineistoa, joka ei tue tutkijan hypoteeseja, saa jättää analyysin ulkopuolelle. Sisällönanalyysin tehtävänä on tähdätä yleistettävyyteen, joka merkitsee, että analyysin tulee tukeutua teoriaan ja että sillä tulee olla teoreettista relevanssia. (Anttila 1998, viitattu 24.11.2015.)

Aineiston analysointivaiheessa (kts. liite 1) havaittiin tki-toimintaan liittyvien kysymysten vastausten osalta samankaltaisuuksia yamk-koulutuksen ja opettajan osaamisen- kysymysten vastausten kanssa. Analysoinnissa tki-toimintaan liittyvät kysymykset yhdistettiin tutkimuksen muuhun aineistoon. Tutkimuksen ensimmäisen vaiheen aineistoa analysoimalla pyrittiin luomaan sanallinen ja selkeä kuva yamk-koulutuksesta ja opettajan osaamisesta tulevaisuudessa ja löytämään vastauksia tutkimustehtäviin. Analysoinnin tarkoituksena oli tuottaa aineistosta nousseista keskeisistä aihekokonaisuuksista väittämiä tutkimuksen toisen vaiheen webropol-kyselyä varten. (kts.liite 2.)

6.3 Tutkimuksen toinen vaihe ja webropol-kyselyn analysointi

Tutkimuksen toisen vaiheen aineisto kerättiin ensimmäisen vaiheen aineiston analyysistä koostetuilla väittämillä, webropol-kyselynä. Kysely lähetettiin 592:lle vastaajalle ja siihen vastasi määräaikaan mennessä 155 vastaajaa. Vastausprosentiksi muodostui 26 %. Taustatietoina kyselyssä kysyttiin vastaajien sukupuolta, ikää, koulutustaustaa sekä roolia vastaajana. Kysely (kts.liite 3.) lähetettiin saatekirjeineen valitulle asiantuntijajoukolle sähköpostitse. Tutkimusjoukko koostui

Oulun kaupungin sosiaali- ja terveyspalvelupäälliköistä ja esimiehistä, Pohjois-pohjanmaan sairaanhoitopiirin tulosalueiden ylihoitajista ja opetuskoordinaattoreista, sosiaali- ja terveysalan sekä liiketalouden yamk-opettajista ja ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opiskelijoista ja ylemmän amk-tutkinnon jo suorittaneista, liiketalouden yksikön työelämän sidosryhmien edustajista sekä yksityisen sektorin palveluesimiehistä.

Webropol-kyselyssä väittämien arvioinnissa käytettiin viisiportaista Likert-asteikkoa. Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran (2009, 200) mukaan likertin asteikko on yleisimmin 5- tai 7-portaisia ja vaihtoehdot muodostavat joko nousevan tai laskevan skaalan. Tässä kyselyssä käytettiin 5-portaista vastausvaihtoehtoa: erittäin toivottavaa ja todennäköistä, melko toivottavaa ja todennäköistä, ei kovin toivottavaa ja todennäköistä, ei lainkaan toivottavaa ja todennäköistä sekä neutraalina vaihtoehtona: en osaa sanoa. Kyselyssä haluttiin saada näkökulmia vastaajien omien toiveiden mukaisesti sekä todennäköisyys-näkökulmasta. Kyselyn tarkoituksena oli saada mahdollisimman tarkka ja monipuolinen kuva tutkittavasta aiheesta. Kyselyyn osallistuvilla oli mahdollisuus näin ilmaista kannanottonsa tutkittavasta aiheesta. Kyselystä saatu aineisto analysoitiin ja visualisotiin webropol-sovellusta hyödyntäen. Webropol-sovelluksen kuvailevilla menetelmillä laskettiin aineistosta tutkimuksen frekvenssit ja prosentit. (kts.liitteet 3-6.)

6.4 Tutkimuksen kolmas vaihe ja aineiston analysointi

Tutkimuksen kolmannessa vaiheessa järjestettiin tutkimukseen osallistuneille asiantuntijapaneeli. Asiantuntijapaneeli järjestettiin 28.10.2015 Oulun Business Kitchenissä, yamk-vahvaksi tki-vaikuttajaksi-hankkeen tapahtumassa, jonne oli kutsuttu laaja joukko ylemmän amk-koulutuksen opiskelijoita, opettajia, alumneja, työelämän ja sidosryhmien edustajia. Asiantuntijapaneeliin kutsuttiin kuusi edustajaa edellä mainituista ryhmistä. Valinnan kriteerinä oli aikaisempi osallistuminen tulevaisuustyöpajaan 10.2.2015. Paneelin asiantuntijat valittiin harkinnanvaraisesti, kuitenkin niin, että tutkimusjoukon eri ryhmät olivat mahdollisimman laajalti edustettuina. Paneelin yhteydessä käytiin läpi tutkimuksesta saatuja tuloksia sekä annettiin paneeliin osallistuville asiantuntijoille mahdollisuus keskustella ja kommentoida tutkimustuloksia. Paneeli nauhoitettiin ja siitä saatu aineisto analysoitiin sisällön analyysiä hyödyntäen.

Tutkimuksen kolmannessa vaiheessa saatu aineisto analysoitiin, kuten ensimmäisenkin tutkimusvaiheen osalta, sisällönanalyysiä hyödyntäen. Aineiston analyysin taustalla oli jo tutkimuksen sekä ensimmäisen että toisen vaiheen aineisto. Näistä jo aiempia aineistoja hyödyntäen muodostettiin teemoittelun avulla kuvaa siitä, millaisena asiantuntijat näkivät yamk-koulutuksen ja opettajan osaamisvaatimukset tulevaisuudessa. Teemat olivat jo muotoutuneet valmiiksi tutkimuksen aiempien vaiheiden kautta. Kolmannen vaiheen analyysissä aineisto ryhmiteltiin teemoihin ja tiettyjen teemojen sisältä etsittiin asiantuntijoiden näkemyksille yhteisiä piirteitä, joiden pohjalta muodostettiin lopulliset tutkimustulokset.

Tutkimuksen kolmas vaihe päättyi muodostamalla kaikkien tutkimuksesta saatujen aineistojen analysoinnin perusteella kaksi erilaista skenaariota siitä, millaisena yamk-koulutus näyttäytyy v.2025 ja millaista osaamista yamk-opettajalta vaaditaan v.2025. Tutkimuksen skenaariot muodostettiin kaikkien kolmen tutkimusvaiheen, sekä laadullisten, että määrällisten aineistojen analysoinnin jälkeen yhteenvetona Ihanne- ja reaaliskenaarioihin. Skenaariot ovat kuvauksia siitä, miten realistisina ja toivottavina yamk-koulutus ja opettajan osaaminen tulevaisuudessa näyttäytyvät asiantuntijoiden mielestä.

7 TUTKIMUSTULOKSET

Tästä tutkimuksesta saadut tulokset on jäsennelty tulevaisuustyöpajasta saatuihin tuloksiin, webropol-kyselystä saatuihin tuloksiin sekä kaikkien kolmen tutkimusvaiheen, sekä laadullisten, että määrällisten aineistojen analysoinnin jälkeen yhteenvetona muodostettuihin ihanne- ja reaaliskenaarioihin. Ihanneskenaario luo asiantuntijoiden näkemysten perusteella muodostettua kuvaa siitä, kuinka toivottavina he pitivät yamk-koulutuksessa tapahtuvien muutosten ja opettajan osaamisen tulevaisuudessa näyttäytyvän. Reaaliskenaariossa sen sijaan on asiantuntijoiden näkemysten perusteella muodostettu kuva siitä, kuinka todennäköisinä he pitivät yamk-koulutuksessa tapahtuvien muutosten ja opettajan osaamisen tulevaisuudessa näyttäytyvän.

Tutkimuksen ensimmäisen vaiheen keskeiset tulokset

Tutkimuksen toisen vaiheen tulevaisuustyöpajassa saaduissa tuloksissa asiantuntijoiden näkemysten mukaan yamk-koulutuksessa tulevaisuudessa korostuu joustavuus ja tulevaisuuden ennakointi. Asiantuntijoiden näkemysten mukaan yamk- koulutus toimii laajoissa verkostoissa ja kansainvälisyys lisääntyy. Yamk-koulutus on tulevaisuudessa monialainen, poikkitieteellinen ja opiskelijoiden omat työyhteisöt toimivat luontevina osina oppimisympäristöä.

Asiantuntijoiden näkemysten mukaan, opettaja osaa huomioida erilaisten oppijoiden tarpeita ja hänellä on kyky opetuksen sopeuttamiseen ja kehittämiseen yhteiskunnan ja teknologian muutosten myötä. Asiantuntijat olivat varsin yksimielisiä siitä, että opettajan on tulevaisuudessa osattava hyödyntää uutta teknologiaa pedagogiikan uudistamisessa. Opettajan on myös oltava asiakaslähtöinen, joustava ja hänen tulee kyetä hyödyntämään luovuuttaan ja substanssiosaamistaan opetustyössä. Asiantuntijat nostivat tärkeäksi opettajuudessa myös verkosto-osaamisen. Yamk-opettajan tulisi osata toimia tulevaisuudessa luontevasti erilaisissa verkostoissa ja hallita sosiaalisen median työkaluja käyttääkseen niitä opetuksessa ja ohjauksessa. Lisäksi opettajalla tulisi olla valmiuksia muutoksiin muuttuvissa toimintaympäristöissä. Asiantuntijoiden mielestä opettajan tulisi kyetä ylläpitämään työelämäosaamistaan ja hallitsemaan tki-toimintaa, pystyäkseen opettamaan, ohjaamaan ja johtamaan ajantasaisella ja näyttöön perustuvalla tiedolla. Tutkimuksen ensimmäisen vaiheen yksityiskohtaisemmat tulokset on esitetty liitteessä 1 (Liite 1).

Seuraavassa esitetään webropol-kyselyn tulokset. Webropol-kyselyn tarkat prosentuaaliset tulokset on luettavissa tutkimuksen liitteissä. (kts. Liitteet 3-6.)

Kyselyyn vastanneista enemmistö (85%) oli naisia ja 15% miehiä (kuvio 3).

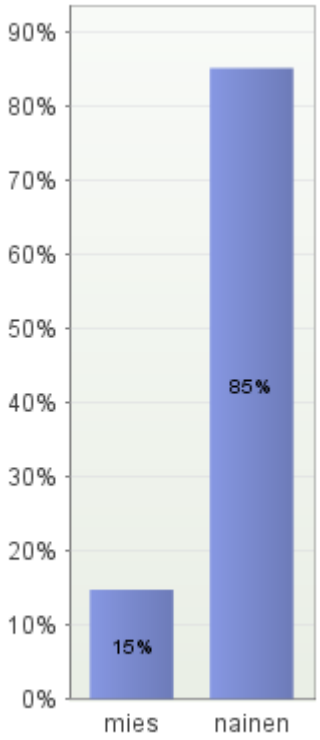

KUVIO 3. Tutkimuksen toisen vaiheen kyselyyn vastanneiden (n=155) sukupuoli)

Vastanneiden ikäryhmät jakaantuivat seuraavasti: vastanneista 20% kuului ikäryhmään 26-35v., 40% ikäryhmään 36-45v., 29% ikäryhmään 46-55v. ja 11% ikäryhmään 56v. tai yli (kuvio 4).

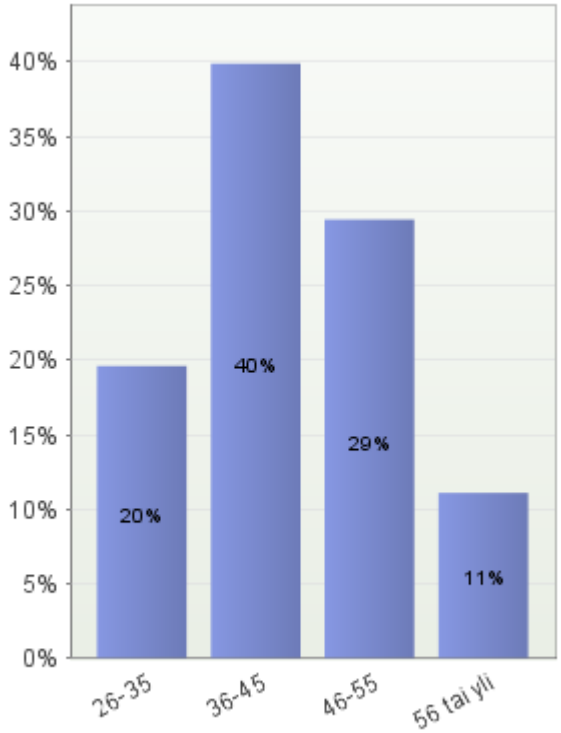

KUVIO 4. Tutkimuksen toisen vaiheen kyselyyn vastanneiden (n=153) ikäryhmä

Kyselyyn vastanneista enemmistö (70%) oli ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita, 20% alemman korkeakoulututkinnon suorittaneita, 7% tohtorin tutkinnon suorittaneita, 2% opistoasteen koulutuksen suorittaneita, 1% lisensiaattitutkinnon suorittaneita ja 1% ammatillisen koulutuksen suorittaneita (kuvio 5).

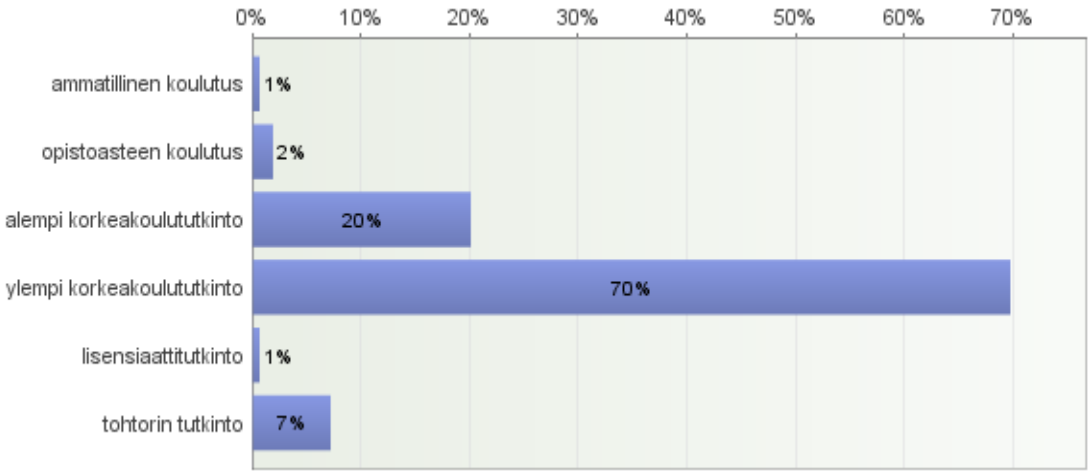

KUVIO 5. Tutkimuksen toisen vaiheen kyselyyn vastanneiden (n=155) koulutustaso

Vastaajista 36% oli julkisen sektorin edustajia, 28% yrityksen edustajia, 16% yamk-opiskelijoita, 7% kolmannen sektorin edustajia, 5% yliopettajia, 4% opettajia, 2% korkeakoulun/tutkimuslaitoksen edustajia ja 2% muuta henkilöstöä (kuvio 6).

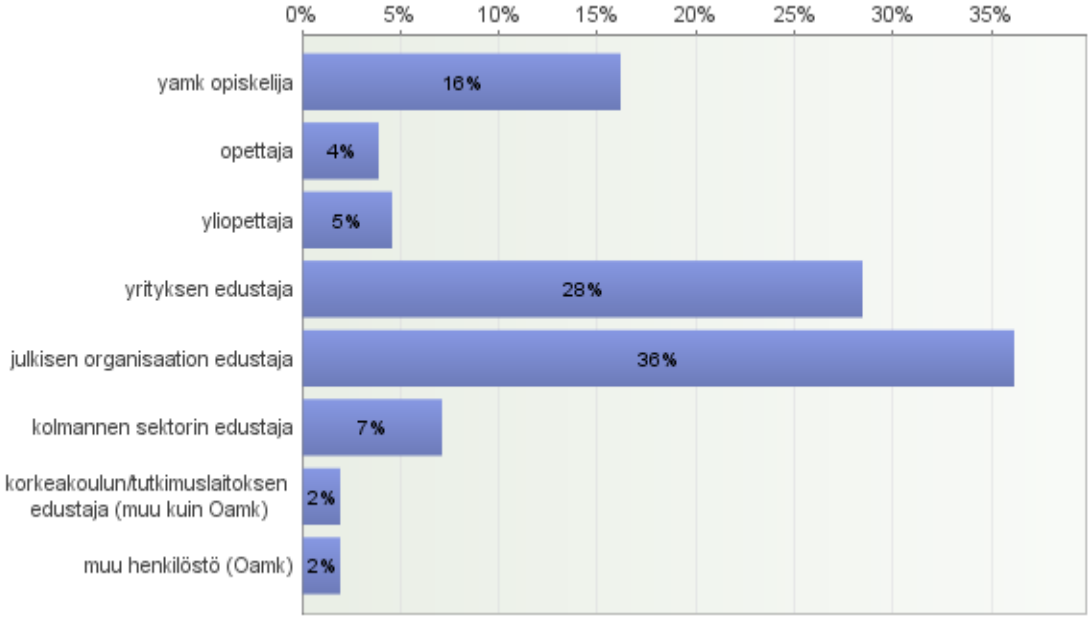

KUVIO 6. Tutkimuksen toisen vaiheen kyselyyn vastanneiden (n=155) roolit kyselyyn vastattaessa

7.1 Yamk-koulutus tulevaisuudessa v.2025

Vastaajista 58 % (kts.kuvio 7.) ei pitänyt opetuksen toteutumista täysin verkko-opetuksena kovin toivottavana mutta silti 68 % (kts.kuvio 8.) melko todennäköisenä. Asiantuntijoiden näkemysten mukaan ylempää ammattikorkeakoulutusta ei tulisi tulevaisuudessa järjestää pelkkänä verkko-opetuksena vaan lähiopetuksen mahdollisuus tulisi säilyttää. Enemmistö vastaajista (70 %) piti toivottavana, että oppiminen edellyttää opiskelijan läsnäoloa, mutta yli puolet (60 %) vastaajista ei pitänyt läsnäolon edellytystä kovinkaan todennäköisenä.

Vastaajat olivat yksimielisiä siitä, että kansainvälisyys tulee olemaan yksi koulutuksen keskeinen tekijä tulevaisuudessa. Lähes kaikki (90 %) vastaajat pitivät toivottavana ja 74 % todennäköisenä, että kansainväliset verkostot ovat vahva osa koulutuksen tulevaisuutta. Myös opinnäytteiden ja kehittämistehtävien toteutusta kansainvälisessä yhteistyössä pidettiin tulevaisuudessa vastaajien keskuudessa sekä toivottavana (70 %) että todennäköisenä (61 %).

Vastaajista lähes selkeä enemmistö (95 %) piti toivottavana ja 90 % todennäköisenä, että oppiminen tapahtuu monialaisissa tiimeissä ja verkostoissa. Myös lähes kaikki vastaajat (94 %) pitivät toivottavana ja 87 % todennäköisenä, että työelämän haasteita ratkaistaan ja innovoidaan monialaisissa tiimeissä. Koulutuksen kehittäminen yhteistyössä työelämän ja yliopistojen kanssa koettiin asiantuntijoiden joukossa tärkeäksi. Vastaajista enemmistö (98 %) piti koulutuksen kehittämistä työelämän kanssa toivottavana ja 72 % todennäköisenä. Yliopistojen kanssa koulutusta toivottiin kehitettävän tulevaisuudessa 92 % vastaajien mielestä ja se nähtiin myös hyvin todennäköisenä suurimman osan (79 %) vastaajien mielestä.

Asiantuntijat olivat varsin yksimielisiä siitä, että yamk-koulutus näyttäytyy tulevaisuudessa itsenäisenä ja vahvana koulutuksena. 89 % vastaajista piti koulutuksen itsenäistä ja vahvaa asemaa toivottavana ja 74 % vastaajista todennäköisenä. Enemmistö (75 %) vastaajista koki toivottavana, että ylemmän ammattikorkeakoulutuksen ja yliopistojen maisterikoulutuksen välillä olisi tulevaisuudessa yhtenäiset tutkintonimikkeet. Kuitenkin yli puolet (55 %) vastaajista ei pitänyt asiaa kovin todennäköisenä. Myös yamk-koulutuksen intergroinnissa yliopiston maisterikoulutukseen oli havaittavissa samansuuntaisia tuloksia. Enemmistö (69 %) vastaajista piti yamk-koulutuksen integrointia yliopiston maisterikoulutukseen tulevaisuudessa toivottavana, kun taas 55 % ei kuitenkaan kovin todennäköisenä.

Kyselyssä vastaajat ottivat kantaa myös tki- toiminnan tulevaisuuteen ylemmän ammattikorkeakoulutuksen näkökulmasta. Lähes kaikki vastaajat (95 %) kokivat toivottavana tki-toiminnan vahvistavan opetuksessa kehittävää ja tutkivaa työotetta. Tämä koettiin vastaajien myös kovin (85 %) todennäköisenä tulevaisuudessa. Tki-toiminta mahdollistaa yamk-koulutuksen kehittämistarpeiden ennakoinnin osaamisen näkökulmasta. Vastaajista lähes kaikki (94 %) pitivät asiaa toivottavana sekä 82 % todennäköisenä. Lähes kaikki vastaajat olivat samaa mieltä siitä, että tulevaisuudessa tki-toiminnassa korostuu laaja-alainen yhteistyö eri toimijoiden kanssa.

KUVIO 7.

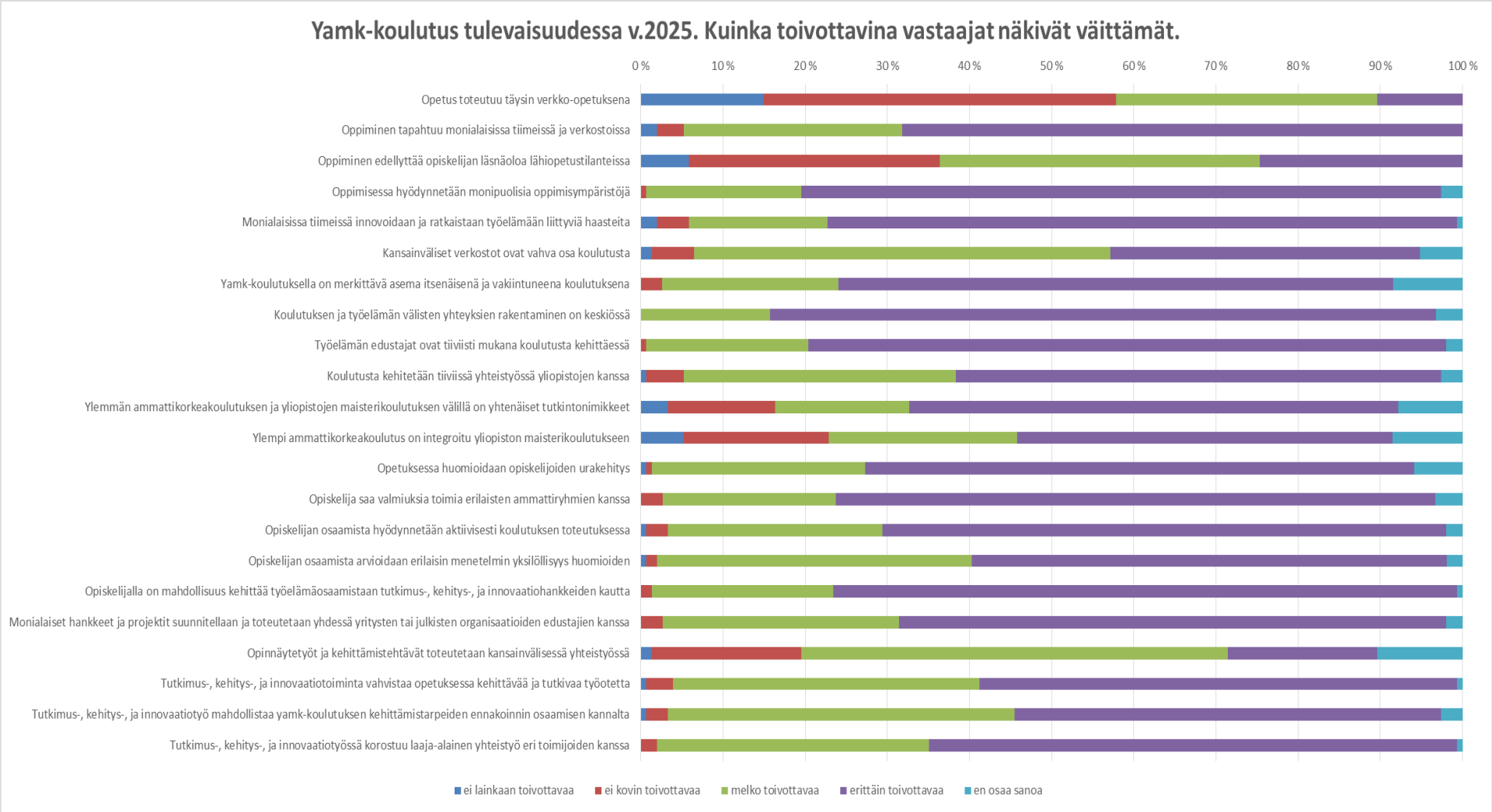
Yamk-koulutus tulevaisuudessa v.2025. Kuinka toivottavina vastaajat näkivät väittämät.
0 %
10 %
20 %
30 %
40 %
50 %
60 %
70 %
80 %
90 %
100 %
Opetus toteutuu täysin verkko-opetuksena
Oppiminen tapahtuu monialaisissa tiimeissä ja verkostoissa
Oppiminen edellyttää opiskelijan läsnäoloa lähiopetustilanteissa
Oppimisessa hyödynnetään monipuolisia oppimisympäristöjä
Monialaisissa tiimeissä innovoidaan ja ratkaistaan työelämään liittyviä haasteita
Kansainväliset verkostot ovat vahva osa koulutusta
Yamk-koulutuksella on merkittävä asema itsenäisenä ja vakiintuneena koulutuksena
Koulutuksen ja työelämän välisten yhteyksien rakentaminen on keskiössä
Työelämän edustajat ovat tiiviisti mukana koulutusta kehittäessä
Koulutusta kehitetään tiiviissä yhteistyössä yliopistojen kanssa
Ylemmän ammattikorkeakoulutuksen ja yliopistojen maisterikoulutuksen välillä on yhtenäiset tutkintonimikkeet
Ylempi ammattikorkeakoulutus on integroitu yliopiston maisterikoulutukseen
Opetuksessa huomioidaan opiskelijoiden urakehitys
Opiskelija saa valmiuksia toimia erilaisten ammattiryhmien kanssa
Opiskelijan osaamista hyödynnetään aktiivisesti koulutuksen toteutuksessa
Opiskelijan osaamista arvioidaan erilaisin menetelmin yksilöllisyys huomioiden
Opiskelijalla on mahdollisuus kehittää työelämäosaamistaan tutkimus-, kehitys-, ja innovaatiohankkeiden kautta
Monialaiset hankkeet ja projektit suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä yritysten tai julkisten organisaatioiden edustajien kanssa
Opinnäytetyöt ja kehittämistehtävät toteutetaan kansainvälisessä yhteistyössä
Tutkimus-, kehitys-, ja innovaatiotoiminta vahvistaa opetuksessa kehittävää ja tutkivaa työotetta
Tutkimus-, kehitys-, ja innovaatiotyö mahdollistaa yamk-koulutuksen kehittämistarpeiden ennakoinnin osaamisen kannalta
Tutkimus-, kehitys-, ja innovaatiotyössä korostuu laaja-alainen yhteistyö eri toimijoiden kanssa
ei lainkaan toivottavaa
ei kovin toivottavaa
melko toivottavaa
erittäin toivottavaa
en osaa sanoa

KUVIO 8.

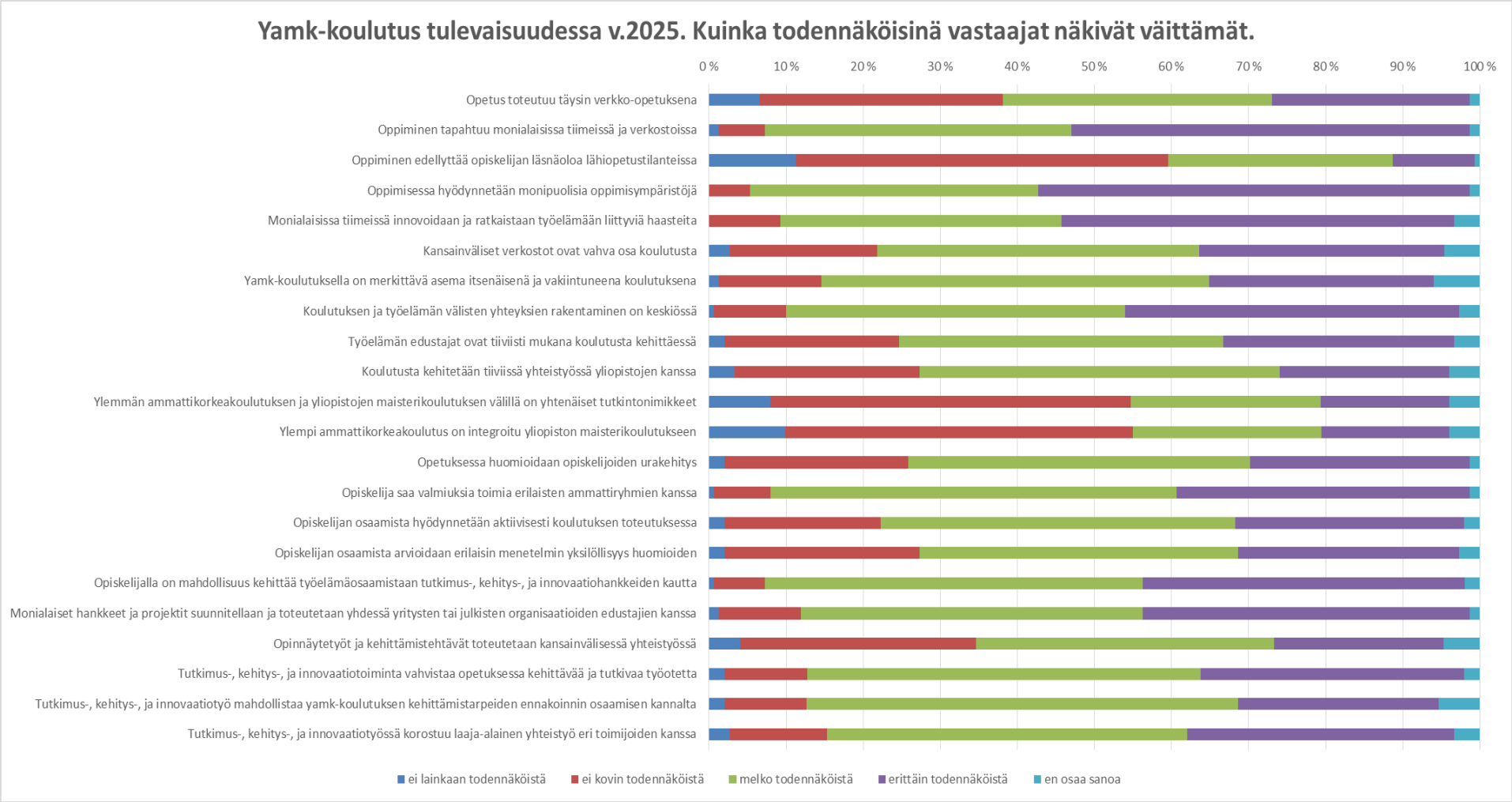
Yamk-koulutus tulevaisuudessa v.2025. Kuinka todennäköisinä vastaajat näkivät väittämät.
0 %
10 %
20 %
30 %
40 %
50 %
60 %
70 %
80 %
90 %
100 %
Opetus toteutuu täysin verkko-opetuksena
Oppiminen tapahtuu monialaisissa tiimeissä ja verkostoissa
Oppiminen edellyttää opiskelijan läsnäoloa lähiopetustilanteissa
Oppimisessa hyödynnetään monipuolisia oppimisympäristöjä
Monialaisissa tiimeissä innovoidaan ja ratkaistaan työelämään liittyviä haasteita
Kansainväliset verkostot ovat vahva osa koulutusta
Yamk-koulutuksella on merkittävä asema itsenäisenä ja vakiintuneena koulutuksena
Koulutuksen ja työelämän välisten yhteyksien rakentaminen on keskiössä
Työelämän edustajat ovat tiiviisti mukana koulutusta kehittäessä
Koulutusta kehitetään tiiviissä yhteistyössä yliopistojen kanssa
Ylemmän ammattikorkeakoulutuksen ja yliopistojen maisterikoulutuksen välillä on yhtenäiset tutkintonimikkeet
Ylempi ammattikorkeakoulutus on integroitu yliopiston maisterikoulutukseen
Opetuksessa huomioidaan opiskelijoiden urakehitys
Opiskelija saa valmiuksia toimia erilaisten ammattiryhmien kanssa
Opiskelijan osaamista hyödynnetään aktiivisesti koulutuksen toteutuksessa
Opiskelijan osaamista arvioidaan erilaisin menetelmin yksilöllisyys huomioiden
Opiskelijalla on mahdollisuus kehittää työelämäosaamistaan tutkimus-, kehitys-, ja innovaatiohankkeiden kautta
Monialaiset hankkeet ja projektit suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä yritysten tai julkisten organisaatioiden edustajien kanssa
Opinnäytetyöt ja kehittämistehtävät toteutetaan kansainvälisessä yhteistyössä
Tutkimus-, kehitys-, ja innovaatiotoiminta vahvistaa opetuksessa kehittävää ja tutkivaa työotetta
Tutkimus-, kehitys-, ja innovaatiotyö mahdollistaa yamk-koulutuksen kehittämistarpeiden ennakoinnin osaamisen kannalta
Tutkimus-, kehitys-, ja innovaatiotyössä korostuu laaja-alainen yhteistyö eri toimijoiden kanssa
ei lainkaan todennäköistä
ei kovin todennäköistä
melko todennäköistä
erittäin todennäköistä
en osaa sanoa

7.2 Yamk-opettajan osaaminen tulevaisuudessa v.2025

Tulevaisuus haastaa ammattikorkeakoulu-opettajuutta monin eri tavoin. Yhteiskunnan ja teknologian muuttuessa myös opettajalla tulee olla muutosvalmiuksia sopeuttaa ja kehittää opetustaan. Vastaajista lähes kaikki (99 %, kts.kuvio 9.) pitivät opettajan muutosvalmiutta hyvin toivottavana sekä 89 % (kts. kuvio 10.) todennäköisenä. Opettajuuden tulevaisuuden valmiuksissa korostuvat vastaajien keskuudessa vahva substanssiosaaminen sekä pedagoginen osaaminen. Enemmistö vastaajista (98 %) piti opettajan vahvaa substanssiosaamista hyvin toivottavana ja 89 % myös hyvin todennäköisenä. Pedagogisella osaamisella tulokset näyttäytyivät samansuuntaisina eli 98 % vastaajista piti pedagogista osaamista toivottavana ja 93 % todennäköisenä. Sosiaalisella medialla koettiin olevan tulevaisuudessa varsin vaikuttava asema opettajan osaamisvaatimusten suhteen. Vastaajista enemmistö (95 %) koki toivottavana opettajalle hallita sosiaalisen median työkaluja sekä hyödyntää niitä myös opetuksessa. Myös 89 % vastaajista koki asian hyvin todennäköisenä tulevaisuudessa.

Verkosto-osaamisen koettiin vastaajien keskuudessa olevan hyvin keskeinen sija opettajan osaamista. Enemmistö piti asiaa sekä toivottavana että todennäköisenä tulevaisuudessa. Myös kansainvälisellä verkostoitumisella koettiin olevan merkittävä asema opettajuudessa. Yli puolet (81 %) vastaajista piti kansainvälistä verkostoitumista toivottavana ja 88 % hyvin todennäköisenä. Kansainvälisessä verkostoitumisessa korostui myös opettajan vahva englannin kielen taito. Vastaajista enemmistö piti opettajan kielitaitoa hyvin toivottavana (87 %) sekä todennäköisenä (70 %) tulevaisuudessa.

Toimintaympäristöjen muuttuessa myös opettajalla tulee olla valmiuksia tapahtuviin muutoksiin. Tämä koettiin vastaajien keskuudessa enemmistönä hyvin toivottavana (98 %) ja todennäköisenä (85 %) tulevaisuudessa. Vastaajat olivat varsin yksimielisiä siitä, että opettajan tulee osata hyödyntää uusimpia alan tutkimuksia opetuksessa sekä päivittää omaa työelämäosaamistaan säännöllisesti pysyäkseen mukana muuttuvissa toimintaympäristöissä. Vastaajista 98 % piti toivottavana ja 84 % todennäköisenä, että opettajalla tulee tulevaisuudessa olla hallussaan ajantasaisinta sekä näyttöön perustuvaa tietoa voidakseen hyödyntää näitä opetuksessa ja opiskelijoiden ohjauksessa.

Lähes kaikki vastaajat olivat samaa mieltä siitä, että tki-toiminnassa korostuu opettajan monipuolinen osaaminen. Vastaajista 95 % piti osaamisen hallintaa toivottavana ja 81 % myös todennäköisenä. Tki-toiminnan kautta opettajalla on mahdollisuus myös syventää omaa osaamistaan. Vastaajista enemmistö (95 %) piti osaamisen syventämistä toivottavana sekä 84 % todennäköisenä tulevaisuudessa. Opettajalla tulee olla myös kykyä ohjata opiskelijoita tutkivaan ja innovatiiviseen otteeseen opiskelussa, 97 % vastaajista koki asian toivottavana sekä 88 % myös todennäköisenä. Vastaajat kokivat, että tulevaisuudessa opettajan tulisi osata toimia rohkeasti opiskelijoiden valmentajana ja ohjaajana sekä hyödyntää erilaisia kehittämismenetelmiä tki-toiminnasta. Enemmistö (97 %) vastaajista piti eri kehittämismenetelmien hyödyntämistä opetuksessa hyvin toivottavana sekä 89 % hyvin todennäköisenä tulevaisuudessa.

KUVIO 9.

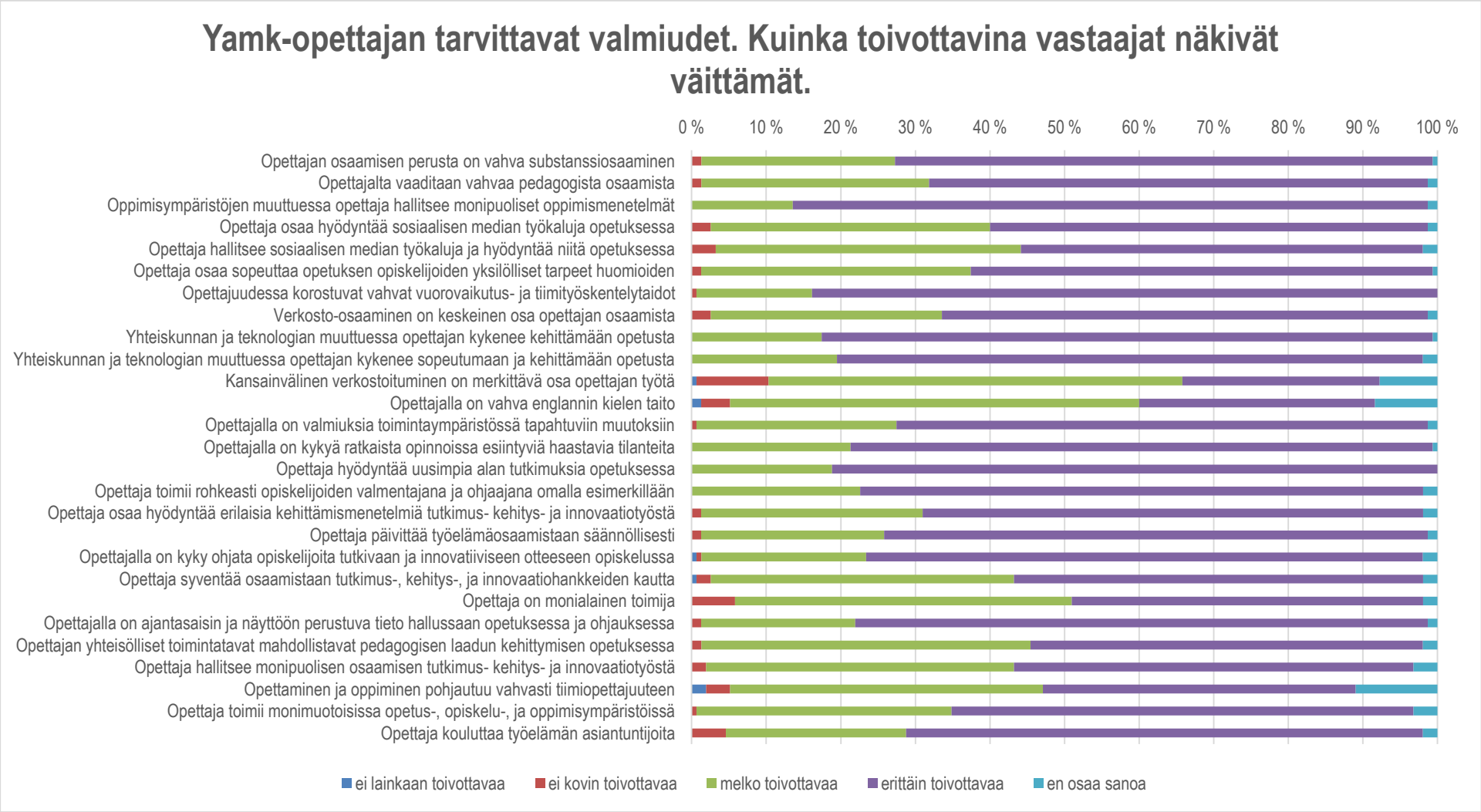
Yamk-opettajan tarvittavat valmiudet. Kuinka toivottavina vastaajat näkivät väittämät.
0 %
10 %
20 %
30 %
40 %
50 %
60 %
70 %
80 %
90 %
100 %
Opettajan osaamisen perusta on vahva substanssiosaaminen
Opettajalta vaaditaan vahvaa pedagogista osaamista
Oppimisympäristöjen muuttuessa opettaja hallitsee monipuoliset oppimismenetelmät
Opettaja osaa hyödyntää sosiaalisen median työkaluja opetuksessa
Opettaja hallitsee sosiaalisen median työkaluja ja hyödyntää niitä opetuksessa
Opettaja osaa sopeuttaa opetuksen opiskelijoiden yksilölliset tarpeet huomioiden
Opettajuudessa korostuvat vahvat vuorovaikutus- ja tiimityöskentelytaidot
Verkosto-osaaminen on keskeinen osa opettajan osaamista
Yhteiskunnan ja teknologian muuttuessa opettajan kykenee kehittämään opetusta
Yhteiskunnan ja teknologian muuttuessa opettajan kykenee sopeutumaan ja kehittämään opetusta
Kansainvälinen verkostoituminen on merkittävä osa opettajan työtä
Opettajalla on vahva englannin kielen taito
Opettajalla on valmiuksia toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin
Opettajalla on kykyä ratkaista opinnoissa esiintyviä haastavia tilanteita
Opettaja hyödyntää uusimpia alan tutkimuksia opetuksessa
Opettaja toimii rohkeasti opiskelijoiden valmentajana ja ohjaajana omalla esimerkillään
Opettaja osaa hyödyntää erilaisia kehittämismenetelmiä tutkimus- kehitys- ja innovaatiotyöstä
Opettaja päivittää työelämäosaamistaan säännöllisesti
Opettajalla on kyky ohjata opiskelijoita tutkivaan ja innovatiiviseen otteeseen opiskelussa
Opettaja syventää osaamistaan tutkimus-, kehitys-, ja innovaatiohankkeiden kautta
Opettaja on monialainen toimija
Opettajalla on ajantasaisin ja näyttöön perustuva tieto hallussaan opetuksessa ja ohjauksessa
Opettajan yhteisölliset toimintatavat mahdollistavat pedagogisen laadun kehittymisen opetuksessa
Opettaja hallitsee monipuolisen osaamisen tutkimus- kehitys- ja innovaatiotyöstä
Opettaminen ja oppiminen pohjautuu vahvasti tiimiopettajuuteen
Opettaja toimii monimuotoisissa opetus-, opiskelu-, ja oppimisympäristöissä
Opettaja kouluttaa työelämän asiantuntijoita
ei lainkaan toivottavaa
ei kovin toivottavaa
melko toivottavaa
erittäin toivottavaa
en osaa sanoa

KUVIO 10.

Yamk-opettajan tarvittavat valmiudet. Kuinka todennäköisinä vastaajat näkivät väittämät.
0 %
10 %
20 %
30 %
40 %
50 %
60 %
70 %
80 %
90 %
100 %
Opettajan osaamisen perusta on vahva substanssiosaaminen
Opettajalta vaaditaan vahvaa pedagogista osaamista
Oppimisympäristöjen muuttuessa opettaja hallitsee monipuoliset oppimismenetelmät
Opettaja osaa hyödyntää sosiaalisen median työkaluja opetuksessa
Opettaja hallitsee sosiaalisen median työkaluja ja hyödyntää niitä opetuksessa
Opettaja osaa sopeuttaa opetuksen opiskelijoiden yksilölliset tarpeet huomioiden
Opettajuudessa korostuvat vahvat vuorovaikutus- ja tiimityöskentelytaidot
Verkosto-osaaminen on keskeinen osa opettajan osaamista
Yhteiskunnan ja teknologian muuttuessa opettajan kykenee kehittämään opetusta
Yhteiskunnan ja teknologian muuttuessa opettajan kykenee sopeutumaan ja kehittämään opetusta
Kansainvälinen verkostoituminen on merkittävä osa opettajan työtä
Opettajalla on vahva englannin kielen taito
Opettajalla on valmiuksia toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin
Opettajalla on kykyä ratkaista opinnoissa esiintyviä haastavia tilanteita
Opettaja hyödyntää uusimpia alan tutkimuksia opetuksessa
Opettaja toimii rohkeasti opiskelijoiden valmentajana ja ohjaajana omalla esimerkillään
Opettaja osaa hyödyntää erilaisia kehittämismenetelmiä tutkimus- kehitys- ja innovaatiotyöstä
Opettaja päivittää työelämäosaamistaan säännöllisesti
Opettajalla on kyky ohjata opiskelijoita tutkivaan ja innovatiiviseen otteeseen opiskelussa
Opettaja syventää osaamistaan tutkimus-, kehitys-, ja innovaatiohankkeiden kautta
Opettaja on monialainen toimija
Opettajalla on ajantasaisin ja näyttöön perustuva tieto hallussaan opetuksessa ja ohjauksessa
Opettajan yhteisölliset toimintatavat mahdollistavat pedagogisen laadun kehittymisen opetuksessa
Opettaja hallitsee monipuolisen osaamisen tutkimus- kehitys- ja innovaatiotyöstä
Opettaminen ja oppiminen pohjautuu vahvasti tiimiopettajuuteen
Opettaja toimii monimuotoisissa opetus-, opiskelu-, ja oppimisympäristöissä
Opettaja kouluttaa työelämän asiantuntijoita
ei lainkaan todennäköistä
ei kovin todennäköistä
melko todennäköistä
erittäin todennäköistä
en osaa sanoa

7.3 Ihanneskenaario yamk-koulutuksesta ja opettajan osaamisesta

v.2025 Yamk-koulutus on monialainen, virtuaalisuutta ja opiskelijan yksilöllistä urakehitystä hyödyntävä. Koulutusta järjestetään osittain verkko-opetuksena, mutta siinä on säilytetty lähiopetuksen mahdollisuus. Lähiopetuksella on pyritty säilyttämään opiskelijoiden mahdollisuus verkostoitumiseen ja toisilta opiskelijoilta oppimiseen. Koulutuksessa hyödynnetään ubiikkeja oppimisympäristöjä monipuolisesti ja oppiminen ei ole aikaan eikä paikkaan sidottua. Opiskelijoilla on mahdollisuus valita monipuolisesta opetustarjonnasta juuri itseään ja omaa urakehitystään täydentäviä opintoja. Myös kansainvälinen opintotarjonta antaa opiskelijalle valinnanmahdollisuuden opintoihinsa. Koulutuksen lähtökohtana on työelämäläheisyys ja keskiössä työelämäkumppanuuksien rakentaminen.

Yamk-koulutus on integroitu yliopiston maisterikoulutukseen ja niissä käytetään yhtenäisiä tutkintonimikkeitä. Tki-toiminta on sulautettuna koulutukseen ja sitä pidetään koko koulutuksen lähtökohtana. Opiskelijoita ohjataan jo koulutuksen alussa tutkivaan, kehittävään ja innovatiiviseen otteeseen opiskelussa. Tki-toiminnassa korostuu laaja-alainen, systemaattinen yhteistyö eri toimijoiden kanssa. Tki-toimintaa hyödyntämällä voidaan merkittävästi ennakoida tulevaisuuden osaamistarpeita yhteiskunnan ja teknologian tuoman muutosten osalta. Oppimisessa korostuu yhdessä tekeminen ja oppiminen monialaisissa, kansainvälisissä verkostoissa, joissa tietoja, taitoja ja kokemuksia jaetaan ja työstetään yhdessä opiskelijoiden, opettajien ja työelämän toimijoiden kanssa.

Opettajuus ei enää näyttäydy perinteisenä opettajuutena vaan se on enemminkin opiskelijan oppimisen ohjaamista ja johtamista. Opettajuudessa korostuvat vahva substanssi- ja pedagoginen osaaminen. Yhteiskunnan ja teknologian muutosten myötä opettajat päivittävät työelämäosaamistaan monialaisten hankkeiden ja projektien kautta sekä erilaisin täydennyskoulutuksin pysyäkseen mukana muuttuvissa toimintaympäristöissä. Näin opettaja kykenee huomioimaan, miten työelämän muutokset vaikuttavat opiskelijoiden osaamisvaatimuksiin. Opettaja elää jatkuvassa muutosvalmiudessa ja on valmis sopeuttamaan ja kehittämään opetustaan muutosten myötä.

Opettaja on monialainen toimija ja hän hyödyntää taitavasti uusimpia alan tutkimuksia sekä sosiaalista mediaa opetuksessaan ja osaa hyödyntää myös tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisympäristöjen kehittämisessä. Verkosto-osaaminen on keskeinen osa opettajuutta. Opettaja käyttää asiantuntijuuttaan taitavasti luoden uudenlaisia verkostoja toiminta- ja oppimisympäristöihin. Eri verkostoja hyödyntäen opettaja kykenee tukemaan ja edistämään opiskelijan yksilöllistä oppimista ja urakehitystä sekä huomioimaan erilaisten oppijoiden tarpeet. Opettajalla on vahvat tiimityöskentelytaidot ja hän osaa hahmottaa toimintaansa tiimin jäsenenä osana työorganisaatiota. Opettaja toimii rohkeasti ja ennakkoluulottomasti ja uskaltaa heittäytyä uusissa, muuttuvissa ja haastavissakin tilanteissa. Hän on valmis poistumaan omalta mukavuusalueeltaan ja ”hyppäämään ” kohti tuntematonta. Opettajan toimii rohkeasti opiskelijoiden valmentajana ja ohjaajana sekä hyödyntää erilaisia kehittämismenetelmiä tutkimus-kehitys- ja innovaatiotyöstä.

7.4 Reaaliskenaario yamk-koulutuksesta ja opettajan osaamisesta

V.2025 Yamk- koulutus järjestetään verkko-opetuksena. Verkko-opetus tarjoaa joustavan tavan suorittaa ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon työn ohessa. Opetustarjonta on monipuolinen ja verkko-opetus toteutetaan yhteistyössä eri korkeakoulujen kanssa. Opiskelijalla on mahdollisuus valita opintojaan laaja-alaisesti eri korkeakoulujen välillä ja näin muodostaa itselleen hyvin yksilöllisiä opinpolkuja. Tulevaisuuden verkkoympäristöissä ratkaistaan ja innovoidaan työelämän todellisia haasteita kansainvälistä yhteistyötä hyödyntäen. Hankkeet ovat entistä laaja-alaisempia ja opiskelijat ovat niissä mukana alusta alkaen. Globaalius on hyvin näkyvää kaikilla aloilla ja kansainvälisyys näyttäytyy luontevana osana koulutusta. Verkko-opetus tarjoaa mahdollisuuden kansainväliselle kurssitarjonnalle ja näin myös opettajilla on mahdollisuus toteuttaa kursseja englanninkielellä.

Tutkimus-kehitys ja innovaatiohankkeet toteutetaan monialaisina ja kansainvälisinä hankkeina tiiviissä yhteistyössä työelämän ja eri korkeakoulujen kanssa. Monialaisuutta ja kansainvälisyyttä hyödyntäen kehitellään uusia innovaatioita verkko-opetusta hyödyntämällä. Opiskelijalla on mahdollista toteuttaa opinnäytetyö tai kehittämishanke täysin kansainvälisessä toimintaympäristössä. Opiskelija saa opinnoistaan kansainvälistä kokemusta ja mahdollisuuden kielitaidon vahvistamiseen.

Yamk-koulutus on vakiinnuttanut asemansa itsenäisenä ja vahvana koulutuksena. Koulutusta kehitetään tiiviisti yliopistojen ja työelämän kanssa yhteistyössä. Yamk-koulutuksella on oma paikkansa koulutusjärjestelmässä ja se on muotoutunut ns. master-tason koulutukseksi, rinnakkain yliopiston maisterikoulutuksen kanssa. Koulutuksen käytännönläheisyys on säilytetty ja koulutukseen on mahdollista hakeutua entistä monipuolisemmin perustein. Yamk-koulutuksen ja yliopiston maisterikoulutuksen välillä tehdään laaja-alaista yhteistyötä ja opiskelijoilla on mahdollisuus valita kursseja opintoihinsa eri korkeakoulujen välillä. Yamk-koulutusta arvostetaan työelämälähtöisenä koulutuksena ja se on noussut samalle tasolle yliopiston kanssa. Yamk-koulutuksen suorittaneet henkilöt ovat haluttuja työntekijöitä, monipuolisen osaamisen, kansainvälisten taitojen sekä innovaatiokyvykkyyden vuoksi. Heidän osaamistaan hyödynnetään eri organisaatioissa. Vaikkakin yliopiston maisterikoulutusta ja yamk-koulutusta kehitetään tiiviissä yhteistyössä, säilyvät molemmilla koulutuksilla omat vahvuutensa ja ne täydentävät toisiaan.

Yhteiskunnan ja teknologian muutokset haastavat yamk-opettajaa pysymään muutosten mukana. Opetuksessa korostuu sosiaalisen median hyödyntäminen entistä laajemmin. Teknologia on tuonut tullessaan myös monia uusia opetuksen työkaluja, jotka toimivat sekä opiskelijoiden että opettajien keskuudessa luontevina työvälineinä oppimiselle ja sosiaalisen median uudet ulottuvuudet tuovat lisäarvoa opiskelulle. Opettajuuden haasteena on löytää juuri ne oikeat, oppimisen kannalta oleelliset työkalut käyttöön sekä päivittää osaamisensa niiden mukaisesti.

Yamk-opettajat työskentelevät laaja-alaisissa ja kansainvälisissä verkostoissa luoden kontakteja eri korkeakoulujen ja työelämän välillä. Opettajien asiantuntijuus näyttäytyy työelämälle opiskelijoiden kautta. Opettajien kautta opiskelijat luovat entistä monialaisempia ja kansainvälisempiä kontakteja eri verkostoja hyödyntäen. Opettajuudessa korostuvat rohkeus, yhteistyötaidot, avoimuus ja uteliaisuus. Opettajat pysyvät ajan hermoilla kouluttautuessaan ja päivittäessään omaa työelämäosaamistaan erilaisten tutkimus- kehitys- ja innovaatiohankkeiden kautta. Hankkeissa opettajat käyttävät omaa asiantuntijuuttaan hyödyksi ja toimivat myös linkkinä opiskelijoille uuden oppimiseen. Oppimisesta muodostuu molemminpuolinen mahdollisuus sekä opettajalle että opiskelijalle yhdessä oppien ja tietotaitoja päivittäen.

8 TULOSTEN TARKASTELUA

8.1 Yamk-koulutus verkko-opintoina toteutettuna

Tässä tutkimuksessa asiantuntijoiden mukaan verkko-ympäristöt kehittyvät ja muuttuvat tulevaisuudessa niin paljon, että opetus mahdollistuu täysin verkon kautta. Lähiopetuksella koettiin kuitenkin olevan asiantuntijoiden keskuudessa positiivisia ulottuvuuksia, erityisesti opiskelijoiden verkostoitumisen suhteen ja myös toisilta opiskelijoilta oppimista pidettiin tärkeänä osana oppimista. Aarreniemi- Jokipelto (2012,112) kuvailee lähiopetuksen ja verkko-opetuksen roolien hämärtyvän tulevaisuudessa. Teknologiat tulevat integroitumaan osaksi opetusta ja oppimista niin, että tulevaisuudessa ei ole kovin suurta merkitystä sillä tapahtuuko oppiminen jossakin fyysisessä tilassa vain jonkin teknologian avustuksella. Tässä tutkimuksessa asiantuntijoiden keskuudessa verkko-opetusta pidettiin kaiken kaikkiaan erittäin hyvänä ja helppona vaihtoehtona koulutuksen toteutusmuotona, mahdollistaen täten opiskelijalle opintojen suorittamisen joustavasti työelämän ohessa. (Aarreniemi- Jokipelto 2012, 112.) Ihanaisen (2009, 71-73) mukaan ammatillisessa koulutuksessa verkko-opetuksen perusedellytyksinä voidaan pitää verkko-opettajayhteisön yhteisten tavoitteiden ja pedagogisen näkemyksen aikaansaamista sekä verkko-opintojen laaja-alaista tarkastelua osana yleistä pedagogista kokonaisuutta. Tämän lisäksi oppilaitoksilla tulisi olla entistä parempi verkko-opetuksen strateginen ja organisatorinen osaaminen.

Tässä tutkimuksessa tulevaisuuden visiona asiantuntijat esittivät verkko-opetuksen mahdollistavan myös uudenlaisten virtuaaliympäristöjen luomisen. Virtuaaliympäristöt mahdollistaisivat todenmukaisissa tilanteissa erilaisten tehtävien tekemisen ja työelämän todellisten haasteiden ratkaisun sekä kehittäisivät tulevaisuudessa tarvittavia laitteita, tuotteita ja palveluja. Yamk-koulutuksen verkko-opetuksen sisällöltä asiantuntijat toivoivat lisää valinnanmahdollisuuksia opintojen valitsemiseen laajemmalti myös toisilta korkeakouluilta. Ihanaisen (2009, 72). mukaan verkko-opetusta kehitettäessä on tärkeää kiinnittää huomiota myös työpaikkojen kykyihin käyttää opetus-ja oppimisteknologioita sekä tukea niiden hyödyntämistä.

Asiantuntijoiden näkemysten mukaan yamk-koulutuksen verkko-opetusta ei tapahdu tulevaisuudessa pelkästään yhteistyönä oman alueen korkeakoulujen kanssa, vaan tarjonta lisääntyy tekemällä yhteistyötä eri verkostoissa sekä valtakunnallisella että kansainvälisellä tasolla. Globaalit

kontaktit ja vuorovaikutus tulevat korostumaan uusien asioiden kehittelyssä. Asiantuntijoiden näkemysten mukaan tulevaisuudessa korostuvat myös kansainvälisen opintotarjonnan lisääntyminen ja opiskelijoiden mahdollisuus itse valita heille sopivat opinnot kansainvälisessä yhteistyössä eri korkeakoulujen kanssa. Vanhanen –Nuutisen ym.(2012, 267) mukaan tulevaisuudessa globaalit ja kansainvälistyneet toimintaympäristöt tarvitsevat työntekijöitä, jotka osaavat kommunikoida eri kulttuureissa ja eri kulttuurien välillä sekä kielellisesti että kulttuurillisesti. Ammattikorkeakouluilta vaaditaan pedagogisissa ratkaisuissaan vuorovaikutus-, kieli-, ja monikulttuurisuustaitojen kehittämistä. Tällaisia ratkaisuja ovat opintojen aikana tarjotut mahdollisuudet toimia ja oppia monikulttuurisissa ja -kielisissä vuorovaikutustilanteissa ja –ympäristöissä. (Vanhanen-Nuutinen 2012, 276.)

Tässä tutkimuksessa asiantuntijoiden keskuudessa verkostoitumisessa korostui monialaisuus. Helakorven (2011,150) mukaan alueellinen verkostoituminen eri oppilaitosten keskuudessa edellyttää osaamisten tuntemista ja tunnustamista. Tähän on mahdollista päästä vain jatkuvalla ja tiiviillä yhteistyöllä. Verkostoituminen on pitkä prosessi ja se edellyttää jatkuvaa arviointia ja kehittämistä. Verkostoitumisen onnistumiseen tarvitaan sekä verkoston yhteisiä, että eri tahojen omia sisäisiä kehittämis-, koulutus- ja yhteistyöpäiviä. (Helakorpi 2011,150.)

Tässä tutkimuksessa monialaisuutta kuvailtiin eri ammatteja tekevien työelämäyhteistyönä. Monialaisuudelle koettiin tarvetta, sillä sen nähdään vahvistavan kaikkien osapuolten osaamista ja sen avulla voidaan jakaa näkemyksiä ja kokemuksia siitä, miten asiat eri aloilla näyttäytyvät. Kettusen (2011, viitattu 16.11.2015) mukaan ammattikorkeakoulun organisaation rakennetta voidaan suunnitella ja kehittää siten, että se tukee monialaista soveltavaa tutkimus- ja kehitystyötä. Asiakkaiden tarpeista nousevaa toimintaa ja korkeakoulun kykyä joustavaan ja innovatiiviseen toimintaan voidaan pitää tietointensiivisen organisaation kilpailuetuna. Ammattikorkeakoulun tavoitteena on tukea alueensa kehittymistä tutkimus- ja kehitystoiminnalla. Tämän vuoksi johtamisen keskeisenä haasteena on organisoida rakenteet ja prosessit siten, että soveltava tutkimus- ja kehitystyö palvelee ammattikorkeakoulun opetusta ja nostaa ammatillisen osaamisen tasoa. (Kettunen 2011, viitattu 16.11.2015.)Tässä tutkimuksessa monialaisuudella oli asiantuntijoiden mielestä tärkeä sija erityisesti uusien asioiden kehittelyssä. Kehittelyssä ei tulevaisuudessa riitä vain yhden alan näkökulma vaan myös muiden alojen näkemyksiä tarvitaan. Asiantuntijoiden näkemysten mukaan mitä monialaisempana ja laajempana yhteistyö voidaan toteuttaa, sitä parempaan lopputulokseen on mahdollisuus päästä.

Kettusen (2011, viitattu 16.11.2015) mukaan ammattikorkeakoulujen lakisääteinen tehtävä on tukea aluekehitystä soveltavalla tutkimus- ja kehitystyöllä. Ammattikorkeakoulujen ylläpitäjät ja opetusministeriö asettavat ammattikorkeakouluille tutkimus- ja kehitystehtäviin liittyviä strategisia tavoitteita. Tämän vuoksi ammattikorkeakoulujen tulisi kehittää prosessejaan ja organisaatiorakenteitaan näiden tavoitteen saavuttamiseksi. Kehittämisprojekteissa tarvittava tiedon hankkiminen ja jakaminen ovat merkittäviä tekijöitä korkeakoulun menestymiselle. Korkeakoulujen tulisi muodostaa sisäiset prosessinsa ja organisaatiorakenteensa monialaisiksi alueella syntyvien innovaatioiden tukemiseksi, sillä innovaatiot syntyvät eri osaamisalueiden yhtymäkohdissa. (Kettunen 2011, viitattu 16.11.2015.)

8.2 Yamk-koulutuksen asema tulevaisuudessa

KKA:n tutkinnonuudistuksen arviointiryhmän selvityksessä esitetään, että ylempää ammattikorkeakoulututkintoa kehitetään edelleen työelämäläheisenä ja työelämän kehittämistutkintona. Nykymuotoinen toteutustapa tulisi kuitenkin säilyttää ja sen rinnalle ehdotetaan vaihtoehtoista toteutustapaa, jossa työelämäkokemusvaatimuksesta voidaan joustaa ja mahdollistaa ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaminen myös kokopäiväopiskeluna. (Niemelä ym. 2012, viitattu 31.8.2015.)

Rantasen & Isopahkala-Bouretin (2010, 149-150) mukaan ylempi ammattikorkeakoulututkinto on alusta alkaen nähty nimenomaan työelämän kehittämistutkintona. Kuitenkin työelämän kehittäminen voidaan ymmärtää monin eri tavoin. Liiallinen tutkimusmenetelmien korostaminen voidaan kokea työelämän kehittämisen näkökulmasta vieraaksi. Toisaalta myös tutkimuksellisia välineitä tarvitaan. Haasteena on tutkimuksellisen lähestymistavan tarkoituksenmukainen integrointi työelämälähtöisyyteen ja työelämän kehittämiseen. Viime aikoina on korostunut ammattikorkeakoulujen aluekehitystehtävä ja tiivis yhteys alueelliseen innovaatiopolitiikkaan. Tämä voidaan asettaa myös ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon lähtökohdaksi. Alueellisten strategioiden näkökulmat voidaan nähdä tyypillisesti laajempana ja tulevaisuuteen suuntautuvampana kuin yksittäisten työorganisaatioiden kehittämisen näkökulma. On kuitenkin muistettava, että koulutus kiinnittyy myös kansainväliseen tutkimukseen ja kehittämisstrategioita pidemmälle aikajänteelle. Edelleenkin koulutuksessa voidaan painottaa sellaisia oman työn ja työyhteisön kehittämisen valmiuksia,

jotka eivät määrity yksittäisten organisaatioiden tai alueiden intresseistä käsin. (Rantanen & Isopahkala-Bouretin 2010,149-150.)

Tässä tutkimuksessa asiantuntijat olivat yksimielisiä siitä, että yamk-koulutus näyttäytyy tulevaisuudessa itsenäisenä ja vahvana koulutuksena. Koulutuksen käytännönläheisyys olisi ehdottomasti säilytettävä, vaikkakin verkko-opiskelu mahdollistaisi entistä laajemman opiskelumahdollisuuden muiden korkeakoulujen kanssa yhteistyössä. Yamk-koulutuksella koettiin olevan vielä tarvetta tunnettavuuden lisäämisessä työelämän suhteen ja yliopistokoulutuksen koettiin edelleen näyttäytyvän arvostetummalta työelämän näkökulmasta. Asiantuntijoiden mukaan tulevaisuudessa yamk-koulutuksen profiloituminen ja tunnettavuus tulevat selkiytymään, mutta se vaatii myös kovaa työtä ammattikorkeakouluilta ja opiskelijoilta tuoda itseään julki entistä enemmän. Asiantuntijoiden mielestä yliopistolla on tulevaisuudessa edelleenkin oma roolinsa. Tulevaisuudessa yamk-koulutuksen työelämälähtöisyys ja yliopiston arvostus tulisi kuitenkin saada samalle tasolle.

Opetus- ja kulttuuriministeriön (2011, viitattu 16.11.2015) selvityksessä ylemmillä ammattikorkeakoulututkinnoilla pyritään vastaamaan ammattikorkeakouluopiskelijoiden omiin jatko-opintoja koskeviin odotuksiin. Opiskelun tavoitteena on vahvistaa opiskelijan omaa osaamistaan opinnoilla, joissa korostuu ammatillisuus ja työelämäläheisyys. Tieteellisesti suuntautuneet yliopisto-opinnot eivät vastaa näihin tarpeisiin riittävästi. Tämän vuoksi ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja on kehitetty kaikille koulutusaloille, vaikka painopisteenä ovat olleet erityisesti ne koulutusalat, joilla on eniten osoitettavissa työelämän kysyntää ja tarpeita ylemmille ammattikorkeakoulututkinnoille. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011, viitattu 16.11.2015.)

8.3 Tki-toiminta Yamk-koulutuksessa tulevaisuudessa

Töytärin & Pellisen (2012,227.) mukaan ammattikorkeakoulujen tki-toiminnan muutokset ja arviointi synnyttävät uudenlaisia tarpeita osaamisen kehittämiselle. Keskiössä voidaan nähdä projektiosaaminen sekä suunnittelun, toteuttamisen että johtamisen näkökulmasta. Suurimpana haasteena ammattikorkeakouluille Töytäri & Pellinen pitävät opetuksen ja tki-toiminnan integrointia tulevaisuudessa.

Ammattikorkeakoulujen tki-toiminta innovaatiojärjestelmässä-selvityksen (Opetusministeriö 2010, viitattu 28.4.2015) mukaan tki -toiminnan ja opetuksen suunnitelmallisella yhteensovittamisella voidaan edistää opiskelijoiden tki-valmiuksien vahvistumista. Ttki -toiminnan ja opetuksen yhteensovittaminen edellyttää kuitenkin kaikkien koulutuksellisten elementtien, opetussuunnitelmien, työelämäyhteyksien, oppimisympäristöjen, oppimateriaalien, työtapojen ja opetusmenetelmien tarkistamista. Yleisesti tunnistettu kehittämistarve näyttäytyy kasvavana tarpeena hallinnonalojen väliseen yhteistyöhön verkostomaisesti ja myös organisatorisia rakenteita kehittäen ja uudistaen. Ammattikorkeakoulun henkilöstön roolit ovat myös muutoksessa. Tulevaisuudessa tarvitaan aiempaa enemmän substanssin hallinnan ohella uudenlaista pedagogista ja tutkimus- ja kehittämisosaamista. Tämä lisäksi tarvitaan yhteistoimintaosaamista tiimeissä ja laajemmin erilaisissa yhteistyöverkostoissa sekä valmiuksia toimia projekteissa. Tki-toiminta edellyttää yleensä myös kansainvälisyysosaamista ja työskentelyssä tarvitaan näkemyksellisyyttä koulutuksen ja työn tulevaisuudesta. (Opetusministeriö 2010, viitattu 28.4.2015.)

Tässä tutkimuksessa tki-toiminnalla koettiin asiantuntijoiden keskuudessa olevan erittäin tärkeä sija koko koulutuksen tulevaisuudessa ja sillä koettiin olevan paljon myönteisiä ulottuvuuksia opettajan osaamiseen kehittymisessä. Asiantuntijoiden mielestä tki-toiminta mahdollistaa erittäin monipuolisen oppimisen sekä opiskelijan, että opettajan näkökulmasta. Tki-toiminnan kansainvälistyminen tuo lisäarvoa oppimiselle. Lähes kaikki asiantuntijat olivat hyvin yksimielisiä siitä, että opettajuudessa korostuu tulevaisuudessa rohkeus ja kyky ohjata opiskelijoita tutkivaan, kehittävään ja innovatiiviseen ajatteluun opiskelussa.

Jämsän (2014, 222-223) mukaan ylemmän ammattikorkeakoulutuksen työelämälähtöisessä oppimisessa tulisi kehittää rajoja ylittävää yhteistyötä työelämän kanssa. Ammattikorkeakoulun korkeakoulumaisuus sekä vahva profiloituminen työelämäyhteistyöhön asettavat paineita kehittää pedagogiikkaa. Ylemmässä ammattikorkeakoulutuksessa haasteellisuutta lisää erityisesti opiskelijan kehittämistehtävän keskeinen rooli ja sen odotukset liittymisestä tiiviisti alueelliseen kehittämiseen ja tutkimustyöhön. (Jämsä 2014, 222-223.)

8.4 Verkkoteknologian ja sosiaalisen median hyödyntäminen Yamk-koulutuksessa

Kullaslahden (2011,160) mukaan opettajan ammattialaspesifiseen kompetenssiin verkko-opetuksessa sisältyy opettajan innostus omasta aihealueesta sekä syvällinen ja laaja-alainen ammatillinen tietämys. Opettaja tunnistaa tarvittavan osaamisen ja asettaa sille tavoitteet, suunnittelee sekä rajaa sisällön ja opetuksensa näitä lähtökohtia hyödyntäen Verkko-opettajalla tulee olla ymmärrystä tieto- ja viestintätekniikan käytöstä ja kehityksestä yleensä ja erityisesti omalla alalla sekä näiden vaikutuksesta opetuksen tavoitteisiin. Alalle sopivien verkkotyökalujen ja ohjelmistojen, digitaalisen esitysmuodon sekä työskentelymuotojen valinta edellyttää opettajalta vahvaa alan pedagogista tietämystä ja työelämän toimintakulttuurin tuntemusta, joka yhdistyy tieto- ja viestintätekniikan tuntemukseen sekä sen luovaan käyttöön. Opettajalta vaaditaan kykyä verkostoitua työelämän edustajien sekä kollegoiden kanssa ja kykyä alalle soveltuvien työskentelytapojen kehittämiseen yhteistyössä. Opettajan tulee myös pystyä valitsemaan ja yhdistelemään aihealueeseen sopivat, erilaiset oppimisympäristöt niin, että työskentely eri ympäristöissä täydentää ja vahvistaa toisiaan sekä syventää oppimista. (Kullaslahti 2011,160.)

Tässä tutkimuksessa asiantuntijat olivat varsin yksimielisiä siitä, että verkko-opetus ja sosiaalinen media näyttäytyvät tulevaisuudessa entistä suurempana osana opetuksessa. Asiantuntijat korostivat opettajan sosiaalisen median ja verkko-teknologian käytön oppimista ja oikeiden työkalujen löytämistä hyödyntäessään niitä opetukseen. Verkkoteknologian ja erityisesti sosiaalisen median koettiin tuovan lisä-arvoa opiskelulle. Opiskelijat hankkivat tietoa sosiaalisen median kautta ja siksi koettiin erittäin tärkeäksi, että opetuksessa ja työelämässä oikeanlaista tietoutta on saatavilla sosiaalisen median välityksellä. Toikkasen (2012, 25) mukaan oppimisen näkökulmasta sosiaalinen media antaa opiskelijalle entistä laajemmat mahdollisuudet tavoittaa oppimisaineistoja, muita opiskelijoita, ryhmiä, tutkimustuloksia, keskusteluja ja uutisia. Opiskelijalla on myös mahdollisuus tasavertaisesti osallistua kaiken tämän tuottamiseen pelkän kuluttamisen sijaan. Opetuksen järjestämisen kannalta sosiaalinen media ei ensisijaisesti tarkoita välinevalintaa, vaan oppimisprosessin muotoilua ja oppimisaktiviteettien valintaa. Sosiaalista mediaa voidaankin soveltaa hyvin monenlaisiin oppimisprosesseihin, mutta yhteisöllisen ja avoimen luonteensa vuoksi ne soveltuvat tiettyihin didaktisiin käytänteisiin paremmin kuin toisiin. (Toikkanen 2012, 25.)

Toikkasen (2012, 25) mukaan sosiaalinen media tukee itsenäiseen opiskeluun, mutta erityisesti se tukee vertaisoppimiseen, jossa kaikki voivat oppia toisiltaan, opettaa toisiaan ja neuvoa toisiaan. Opiskelijat voivat olla samalla kurssilla tai olla toisilleen täysin tuntemattomia. Sosiaalisessa

mediassa tapahtuukin jatkuvasti oppimista, joka lähtee opiskelijoiden omista tarpeista. Sosiaalinen media ei rajoitu vain opiskelijoiden toimintaan vaan yhtä hyvin se soveltuu myös opettajien väliseen verkostoitumiseen, vertaisapuun, ideoiden vaihtamiseen ja toisilta oppimiseen. Erityisen mainittavana voidaan pitää sellaisia opetustoteutuksia, joissa hyödynnetään julkisia sosiaalisen median välineitä. Toteutuksen opetukselle tarjoamien hyötyjen lisäksi opetustoteutus on verkossa julkisesti muiden opettajien nähtävillä, ja näin se voi toimia esimerkkinä ja inspiraationa muille Julkiset verkkototeutukset mahdollistavat opettajien välisen vertaisoppimisen tehostamisen, kun pelkän teorian lisäksi oppimista tukevat konkreettiset käytännön esimerkit. (Toikkanen 2012, 25.)

Aarreniemi- Jokipellon (2012,104) mukaan sosiaalisen median merkitys tulee kasvamaan ammattikorkeakouluissa tulevaisuudessa ja sen merkitystä verkostoitumisen ja yhteisöllisen työskentelyn mahdollistajana voidaan pitää merkittävänä, niin Suomen sisällä kuin myös kansainvälisesti. Tässä tutkimuksessa asiantuntijat olivat yksimielisiä siitä, että verkkoteknologiaa ja sosiaalista mediaa hyödynnetään tulevaisuudessa entistä laaja-alaisemmin ja sen käytöstä tulee oleellinen työväline sekä opettajille, opiskelijoille, että työelämän edustajille. Asiantuntijoiden mielestä opettajan tulee löytää sosiaalisesta mediasta juuri ne oikeat työkalut, jotka tuovat lisäarvoa opiskelulle. (Aarreniemi- Jokipelto 2012,104.)

Myös tässä tutkimuksessa asiantuntijat näkivät sosiaalisella medialla olevan merkittävä asema myös kansainvälisyyden edistämiselle. Aktiivinen yhteistyö kansainvälisten korkeakoulujen kanssa koettiin asiantuntijoiden keskuudessa tärkeäksi. Aarreniemi- Jokipellon (2011, 54) mukaan ammattikorkeakoulun opettajat tarvitsevat sosiaalisen median taitoja pystyäkseen vastaamaan mediamaailman muutosten tuomiin haasteisiin ja opettajiin kohdistuneisiin odotuksiin tulevaisuudessa.

8.5 Opettajuuden muutoskuvia tulevaisuuden yamk-koulutuksessa

Mäen (2012, 39) mukaan opettajan työ on muuttunut ammattikorkeakouluissa entistä monitahoisemmaksi. Muutosta on lisännyt selvästi kolmen tehtävän integraatio, joka ohjaa opettajat työskentelemään perusopetustehtävissä sekä tutkimus- ja kehittämishankkeissa alueen muiden toimijoiden kanssa. Vaatimus integraatiosta pyrkii yhdistämään opettajan työssä tutkimuksen, kehittämisen, perusopetuksen ja työelämälähtöisyyden. Tämänkaltainen kehitys on tuonut mukanaan

yhteistyökumppaneiksi opiskelijoiden lisäksi elinkeinoelämän, julkisen sektorin ja tutkimuslaitosten toimijat. Moni-ilmeisyyttä lisäävät muuttuvat oppimis- ja toimintaympäristöt, vaikkakin organisaatioissa elää myös niin sanottu perinteinen opettajan työkulttuuri, joka korostaa yksintoimijuutta ja asia kerrallaan- lähestymistapaa. Opettajien erilaiset toimenkuvat ja intressi tuovat kirjoa työn yksipuolisuuteen tai monimuotoisuuteen. (Mäki 2012, 39.)

Tässä tutkimuksessa asiantuntijoiden lausuntojen pohjalta päästiin hyvin yhteneväisiin tuloksiin Mäen (2012) tutkimuksen kanssa. Asiantuntijoiden mukaan opettajuus vaatii rohkeutta, yhteistyötaitoja, avoimuutta ja uteliaisuutta verkostoitumiseen. Opettajalla tulisi olla kanavia ja kontakteja, joilla hän ylläpitää verkosto-osaamistaan ja yhteistyötään työelämän eri tahojen kanssa. Tulevaisuudessa opettajuuden haasteena pidettiin verkostojen paljoutta ja sitä miten opettaja löytää ne oleellisimmat, hänen työnsä kannalta tärkeimmät verkostot käyttöönsä ja hyödyntää niitä sekä omassa, että opiskelijoiden oppimisessa.

Rautajoki (2009, 283-284) luonnehtii opettajuuden uusien painotusten haastavan opettajan työn organisoinnin. Ammattikorkeakoulun opettajilta vaaditaan uudenlaista joustavuutta, yhteistyökykyä ja työelämän avautuvien mahdollisuuksien hyödyntämistä Opettajan työn käytäntö, ammatillinen osaaminen ja tieto rakentuvat enenevässä määrin enemmän kontekstisidonnaisina esimerkiksi työelämäprojekteissa. Opetuksen kontekstit näyttäytyvät samanaikaisesti eritasoisina ja opettajan työ määrittyy niiden kautta. Opettajalle asettuvat osaamisvaatimukset kertovat työn muuttuneista ja laajentuneista toimenkuvista. Niissä perinteisen opetustyön rinnalle on noussut monia esimerkiksi opetussuunnitelmatyön, työelämäyhteistyön sekä tutkimus- ja kehitystyön tehtäviä. Lisäksi ne tekevät näkyväksi työn monimuotoistumista ja vaativuuden kasvua. Opettajan osaamisvaatimukset tuovat esiin kehittämiskohteita myös asiantuntijuuden uudistamiseksi. (Rautajoki 2009, 283-284.)

Samaan tulokseen on tullut myös Mäki (2012, 121-131), jonka mukaan työskentely eri yhteisöjen kanssa ja nopeat siirtymiset asiantuntijaryhmästä toiseen vaativat opettajalta kykyä heittäytyä tilanteisiin, kykyä eri roolien ottamiseen, luovaa ongelmanratkaisukykyä sekä kykyä kohdata erilaiset osaajat. Ammattikorkeakouluopettajalta vaaditaan rationaalista ja vastuullista työotetta, verkostojen johtamista sekä osaamisen johtamista erilaisista asiantuntijoista koostuvissa ryhmissä. Yhteisö- ja verkosto-osaaminen kehittyy ainoastaan työtä tekemällä. Uuden oppiminen opettajien keskuudessa mahdollistuu vain yhdessä työskentelemällä ja yhteisiä kokemuksia reflektoimalla. Vahvin vaatimus osaamiseen kohdistuu kuitenkin opettajan oman substanssin kehittämi-

seen. Substanssiosaamiseen kiteytyy kaikki mahdollinen opettajan osaaminen: projektiosaaminen, uuden tiedon hankkimisen taidot, tietotekniset kyvyt sekä itsensä kehittäminen. (Mäki 2012, 121-131.)

Mäen (2012, 129) mukaan osaamista tarvitaan opettajien, opiskelijoiden ja työelämän asiantuntijoiden kanssa työskentelyyn. Opettajat tarvitsevat herkkyyttä ohjata työelämä- ja opiskelijalähtöisiä teemoja ja yhdistää niihin alan tietotaito-osaamista sekä teoriaa. Opettajan työn koetaan vaativan organisaatio- ja koordinointikykyä sekä kokonaisuuksien hallintaa. Kerroksinen työ edellyttää kykyä tunnistaa ja tunnustaa oma ja eri asiantuntijoiden osaaminen sekä yhdistää ne uudeksi tietotaidoksi. Opettajat kokevat oppineensa yhteisö- ja verkosto-osaamisen taitoja vain työskentelemällä. Asiantuntijuus kyseisessä osaamisessa kehittyy pitkäaikaisessa yhteisöllisessä työskentelyssä jonkin yhteisen kohteen kanssa. (Mäki 2012,129.)

Muutosvalmiudesta puhuttaessa asiantuntijoilta nousi esiin termi muutosopettajuus. Muutosopettajuudella tarkoitettiin sitä, miten opettajan on koko ajan kehityttävä ja pysyttävä ajan hermoilla yhteiskunnan ja opetuksen muuttuessa. Opettajan tulisi olla aidosti kiinnostunut ympäröivästä yhteiskunnasta ja siellä tapahtuvista muutoksista ja kyettävä sopeuttamaan opetustaan yhteiskunnassa tapahtuvien muutosten perusteella. Opettajalla tulisi olla muutoshalukkuutta ja kiinnostusta muuttuvia toimintaympäristöjä kohtaan. Asiantuntijoiden näkemysten mukaan opettajan muutoshalukkuus mahdollistaa hänen oman osaamisen kehittämisen sekä opiskelijoiden oppimisen. Asiantuntijat pitivät tärkeänä taitona opettajuudelle kykyä ohjata opiskelijoita oikeille raiteille ja korostaa kehittämismyönteisyyttä. Opettajalla tulisi olla myös ajantasaista työelämätaitoutta ja –tietoutta. Asiantuntijat kokivat, että opettajan tulisi rohkaista opiskelijoita olemaan rohkeita ja tuomaan näkemyksiään työelämässä esille. Opettajan tulisi myös osata kannustaa opiskelijoita kokeilemaan rohkeasti uusia asioita.

Eskola-Kronqvist, Mäki-Hakola, Mäntylä & Nikander (2015, 9-11) toteavat ammattikorkeakoulun opettajan osaamisen kivijalkana ja perustana pidettävän substanssin hallintaa. Ilman vahvaa substanssiosaamista ei voi toimia opettajana ammattikorkeakoulussa. Muuttuva opettajuus on ollut keskustelujen aiheena viimeisten vuosien aikana siitä näkökulmasta, että opetuksesta tulisi siirtyä enemmän oppimisen ohjaamiseen. Kysymys on eritoten ammatillisen opettajan ammattiidentiteetistä. Opettajan uudesta roolista keskusteltaessa esille ovat nousseet uudenlaiset nimikkeet, jotka paremmin vastaisivat oppimisen ohjaustehtävää. Näissä nimimerkeissä on esiintynyt valmentaja ja fasilitoijia, joilla tarkoitetaan opiskelijan oppimistapahtuman johtamista. Opettajan

pedagogiseen osaamiseen liittyvänä asiana voidaan miettiä sitä, miten tuunataan jo käytössä olevat pedagogiset menetelmät vastaamaan nykyaikaa ja sen mukanaan tuomia muutoksia. (Eskola-Kronqvist, Mäki-Hakola, Mäntylä & Nikander 2015, 9-11.)

Opettajuuden, innovatiivisuuden, kiinnostuksen ja motivaation kautta opettaja voi löytää sellaisia taitoja, joita hänellä on ja joita hän voi välittää yhteistyössä työelämän kanssa toimintojen kehittämiseen. Tässä tutkimuksessa asiantuntijat olivat yksimielisiä siitä, että opettajan tulisi innostaa myös työelämän toimijoita kokeilemaan ja kehittämään uutta. Asiantuntijoiden mukaan opettajan asiantuntemus näyttäytyy työelämälle opiskelijoiden välityksellä rohkeutena, asioiden kyseenalaistamisena, uusien toimintamallien ja välineiden esiintuomisena.

Rautajoki (2009, 47-49) toteaa työelämässä toimimisen erilaisten 'pelisääntöjen', kuten eri toimintajärjestelmien periaatteiden, normien ja ohjeiden tuntemuksen ammattikorkeakouluopettajalle tarpeelliseksi jatkuvasti muuttuvissa työyhteisöissä. Ammattikorkeakouluopetuksessa opitut tiedot ja taidot saattavat vanheta nopeasti, eikä kaikkia työelämässä tarvittavia valmiuksia kyetä opettamaan tutkintoon johtavissa opinnoissa. Opetustyön lisäksi erilaiset tutkimus- ja kehitys- sekä oppimisprojektit ovat tulleet kiinteäksi osaksi ammattikorkeakouluopettajan työtä. Niissä opettaja tutkii, selvittää tai kehittää yhteistyössä opiskelijoiden kanssa jotain rajattua aihealuetta työelämässä tai osallistuu projekteihin opiskelijoiden ohjaajana. Opettajan työhön liittyy opetus- ja projektitehtävien lisäksi myös yhteyksien luomista ja koulutuksen markkinointia työyhteisöille. Kriittisesti arvioiden opettaja tarvitsee muuttuvien työyhteisöjen todellisuuden tuntemusta pystyäkseen kehittämään opetustaan työelämän tarpeita huomioiden sekä osallistumaan opiskelijoiden oppimisen ohjaamisen ohella myös uusien työpaikkojen luomiseen. (Rautajoki 2009, 47-49.)

9 POHDINTA

9.1 Tutkimuksen luotettavuus

Hirsjärven ym.(2009, 231) mukaan tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa voidaan käyttää useita erilaisia mittaus- ja tutkimustapoja. Yleisimmin käytettyjä luotettavuuden mittareita ovat reliaabelius ja validius. Reliabiliteetilla tarkoitetaan tutkimustulosten toistettavuutta ja validiudella tutkimuksen kykyä mitata juuri sitä, mitä on tarkoituskin mitata. Mannermaan (1993, 31) mukaan tulevaisuutta ennakoivan tutkimuksen luotettavuuden kriteeriä ei ole olemassa. Tulevaisuudentutkimusta voidaan pitää luotettava silloin, kun se tuottaa paikkaansa pitäviä tuloksia. Tulevaisuudentutkimuksen arvo ei välttämättä ole siinä, onko se totta vai ei, vaan siinä, miten kiinnostava tai vaikuttava tutkimus on.

Metsämuuronen (2001, 102) toteaa delfoi-tutkimuksen soveltuvan nimenomaan tulevaisuudentutkimukseen, sillä sen avulla on mahdollista löytää tulevaisuutta koskevia heikkoja signaaleja ja toisaalta se soveltuu erinomaisesti ennustamaan sellaisia tulevaisuuden taitekohtia, joita ei löydettäisi pelkän numeerisen aineiston perusteella. Kun kaikki delfoi-tutkimuksen kierrokset on läpikäyty ja saatu asiantuntijaraadin yhteinen mielipide, ei voida silti olla varmoja siitä, olisiko toinen asiantuntijaraati antanut aivan erilaisen mielipiteen. Toisaalta ei voida myöskään tietää, kun delfoi–kierrokset on läpikäyty useasti, että asiantuntijat olisivat antaneet yhden yhteisen mielipiteen ja olisiko sama raati antanut edes samanlaista mielipidettä pienen ajan kuluttua. (Metsämuuronen 2001, 102.)

Mannermaa (1992, 31) toteaa tulevaisuuteen suuntautuvan tutkimuksen painopisteen olevan siinä kuinka kiinnostavana tulosten pohjalta luotua skenaariota voidaan pitää. Rubinin (2002, viitattu 27.11.2015) mukaan tulevaisuudentutkimuksen piirissä skenaarion käsitteellä on kaksi erilaista merkitystä. Ensinnäkin skenaarioajattelu on tiedonalaan ja myös yhteiskuntaan laajalti perustuva näkökulma, jossa tulevaisuutta ei nähdä yhtenä, jo valmiiksi määrättynä, deterministisesti toteutuvana todellisuutena vaan usean erilaisen vaihtoehtoisen tulevaisuudentilan mahdollisuutena. Tulevaisuuden skenaariota voidaan pitää tulevaisuuden käsikirjoituksena, jossa luonnostellaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti tulevaisuuden toimintaympäristön vaihtoehdot ja tällaisiin vaihtoehtoisiin tulevaisuuksiin johtavat tapahtumaketjut erilaisten olettamusten pohjalta. (Rubin 2002, viitattu 27.11.2015.)

Mannermaa (1999, 220,57) kuvailee skenaariota vaihe vaiheelta etenevänä tapahtumakuvauksena, joka liittää tulevaisuuden nykyhetkeen. Skenaarioiden rakentamista koskevan menetelmän määritelmän mukaan, skenaariomenetelmällä voidaan luoda loogisesti etenevä tapahtumasarja, jonka tarkoituksena on näyttää, miten mahdollinen, joko todennäköinen, tavoiteltava tai uhkaava tulevaisuudentila kehittyy askel askelelta nykytilasta. Meristö (1991,19) luonnehtii skenaarioiden tarkoitusta tuottamalla kuvauksia siitä, mikä on tulevaisuudessa mahdollista, mikä on ehdollisesti mahdollista, mikä todennäköistä ja mikä toivottavaa tai kartettavaa.

Tässä tutkimuksessa asiantuntijoiden näkemyksiä ja kommentteja kerättiin jokaisessa tutkimusvaiheessa. Tutkimuksen tulosten pohjalta luotiin sekä tulevaisuuden ihannetilannetta että reaalitilannetta kuvaavat skenaariot yamk-koulutuksesta ja opettajan osaamisvaatimuksista. Tässä tutkimuksessa päädyttiin kahden skenaarion muodostamiseen eli ns. ihanneskenaarioon, webropolkyselyyn vastanneiden toivottavaa- näkökulmaa sekä reaaliskenaarioon, kyselyn todennäköistä-näkökulmaa sekä asiantuntijapaneelista saatua aineistoa hyödyntäen.

Rubinin (2002, viitattu 27.11.2015) mukaan tulevaisuudentutkimuksessa skenaariolla on täsmällinen ja tarkka merkitys. Aitoa tulevaisuuden skenaariota voidaan pitää vapaamuotoisena ja näkemyksellisenä, mutta samalla myös vankasti nykyhetkellä saatavilla olevaan tietoon pohjautuvana kertomuksena sellaisesta tulevaisuudentilasta, joka sisältää nykytilan analyysin lisäksi kuvaukset niistä loogisista tapahtumaketjuista ja prosesseista, jotka johtavat vaiheittain nykyhetkestä tulevaisuudentilaan tai tulevaisuuden tilasta taaksepäin nykyhetkeen purkamalla tapahtumien ketjua auki. Skenaarion tulisi lisäksi olla kiinnostava: sen on kerrottava tulevaisuudesta jotain uutta ja oleellista, siis jotain sellaista, josta on konkreettista hyötyä päätöksenteon ja valintojen hetkellä nykyhetkellä ja matkalla tulevaisuuteen. Hyvän skenaarion tunnuksena voidaan pitää sitä, että sillä on selvästi vaikutusta tehtävään päätökseen. (Rubin 2002, viitattu 27.11.2015.)

9.1.1 Delfi-tutkimuksen kriittisyys

Metsämuurosen (2001, 107) delfoi-tutkimusta käsittelevässä kirjassa nimenomaiselle tutkimukselle mainitaan viisi kriittistä kohtaa, joiden pohjalta tutkimuksen luotettavuutta voidaan tarkastella. Kuusen (1993,136) mukaan ensimmäisenä kriittisenä kohtana delfoi-tutkimuksessa on **asiantun-**

tijoiden valinta. Asiantuntijoiden valinnassa ei pystytä sanomaan, kuinka paljon asiantuntijoita tulisi olla tai edes sitä, kuka on riittävän asiantuntija paneeliin.

Tässä tutkimuksessa asiantuntijoiden valintaan kiinnitettiin erityistä huomiota. Koska tutkimuksessa haettiin vastauksia ylemmän ammattikorkeakoulutuksen ja opettajan osaamisvaatimuksiin tulevaisuudessa, oli ensisijaisen tärkeää, että tutkimuksen asiantuntijoilla oli tietoa, taitoa, kokemuksia ja näkemyksiä tutkittavasta aiheesta. Tutkimukseen valitut asiantuntijat edustivat monipuolisesti tutkittavan aiheen toimijoita eli sellaisia henkilöitä, jotka ovat joko työn tai opiskelun yhteyksissä aihepiiriin. Asiantuntijoiksi valituilla oletettiin olevan paljon tietoa, kokemusta ja näkemyksiä tutkittavasta aiheesta. Asiantuntijuudessa korostui tässä tutkimuksessa asiantuntijoiden kokemus, ammatilliset tiedot ja taidot, laaja-alaiset näkemykset sekä rohkeus hyvien argumenttien tuottamiseen. Tutkimuksen luotettavuuden parantamiseksi osa tulevaisuustyöpajaan valituista asiantuntijoista osallistui myös asiantuntijapaneeliin.

Toinen kriittinen kohta on Kuusen (1993, 136) mukaan **ensimmäisen Delfoi-kierroksen läpikäynti**. Ensimmäisellä kyselykierroksella on merkittävä vaihe tutkimuksen onnistumisen kannalta. Erityisen tärkeää on laatia oikeanlaiset kysymykset. Tässä tutkimuksessa ensimmäinen kyselykierros järjestettiin keräämällä aineistoa asiantuntijoilta tulevaisuustyöpajassa. Ensimmäisen kyselykierroksen tarkoituksena oli kerätä ajatuksia, mielipiteitä ja kannanottoja tutkittavaan aiheeseen. Kysymykset oli asetettu tutkimustehtävien mukaisesti.

Kolmantena kriittisenä asiana nousee **kyselykierrosten määrän** valinta. Metsämuuronen (2001,30) toteaa, että jos kyselykierroksia on enemmän kuin kolme, saattaa tutkimuksesta tulla aikaavievä ja kallis. Lisäksi on esitetty, että kolmannen kierroksen jälkeen mielipiteisiin ei juurikaan tulisi muutoksia. Tässä tutkimuksessa kyselykierroksia on kolme, joista ensimmäinen toteutetaan tulevaisuustyöpajassa. Saadun aineiston pohjalta muodostettiin väittämät tutkittavasta aiheesta webropol-kyselyyn. Viimeinen kyselykierros toteutettiin asiantuntijapaneelissa, jossa asiantuntijat saivat vielä kommentoida tutkimustuloksia ja muodostaa näkemyksiään yamk-koulutuksen ja opettajan osaamisvaatimuksista tulevaisuudesta.

Neljäntenä keskeisenä ongelmana delfoi-tutkimuksessa voidaan pitää **konsensusta** tai sen löytymistä sekä sitä, mikä on riittävä konsensus. Kuusen (1993,136) mukaan täydellistä konsensusta ei pidetä tutkimuksessa toivottavana. Metsämuuronen (2001,106) toteaa konsensuksen saavuttamisen liittyvän delfoi-kyselykierrosten lisäämiseen. Tutkimuksessa ei kuitenkaan pidä pyrkiä

yksimielisyyteen, sillä sen on usein väkinäistä ja saattaa johtaa tärkeän informaation katoamiseen (Kuusi 1993,136). Viides kriittinen vaihe delfoi-tutkimuksessa on tutkimuksen tulokset ja erityisesti **reliabiliteetin** eli toistettavuuden määrittely. Tässä pohdittavana näkökulmana voidaan todeta, antaisivatko toiset asiantuntijat toisenlaisen lopputuloksen tutkimukseen. (Metsämuuronen 2001,31.)

Tässä tutkimuksessa ei pyritty löytämään täydellistä yksimielisyyttä asiantuntijoiden keskuudessa vaan asiantuntijoiden kannanottojen perusteella tuotiin julki heidän tulevaisuuskuviaan yamk-koulutuksesta ja opettajan osaamisvaatimuksista. Tutkimuksen luotettavuuden ja tulosten yleistettävyyden parantamiseksi pyrittiin tutkimuksessa olevat asiantuntijat valitsemaan tarkasti ja laaja-alaisesti siten, että asiantuntijoiden joukko näyttäytyi mahdollisimman monialaisena. Emme voi kuitenkaan olla varmoja siitä, olisivatko tutkimustulokset muotoutuneet samanlaisiksi, mikäli tutkimus olisi toteutettu eri asiantuntijoita hyödyntäen.

9.2 Tutkimuksen eettiset kysymykset

Hirsjärveä, Remestä & Sajavaaraa (2009, 25) mukaillen, tutkimuksen lähtökohtana tulee olla ihmisarvon kunnioittaminen. Ihmisarvoa kunnioittavassa tutkimuksessa ihmisillä on mahdollisuus itse päättää osallistumisestaan tutkimukseen. Tähän tutkimukseen osallistuvia asiantuntijoita informoitiin tutkimuksen tarkoituksesta saatekirjeellä ja annettiin mahdollisuus heidän vapaaehtoiseen suostumukseensa. Kuula (2011, 60) korostaa tutkimuseettisten normien keskeisenä lähtökohtana ihmisen kunnioittamista ilmentäviä arvoja. Ihmistä tutkittaessa eettisiksi periaatteiksi ovat vakiintuneet tutkittavien ihmisten itsemääräämisoikeus, vahingoittumattomuus sekä yksityisyyden kunnioittaminen. Tutkimuksen aineiston hankintaa ja tutkimusaineistoa määrittävät sekä tutkimuksen luotettavuutta että ihmisarvon suojelua koskevat normit. Tutkimusaineiston avoimuus ja sen kautta tapahtuva tulosten tarkistamismahdollisuus ovat olennainen osa tieteen käytäntöjä. Aineiston hankinnassa painottuvat ihmisarvon suojelua koskevat normit, koska ne määrittävät tutkittavien kohtaamista, heihin suhtautumista sekä heitä koskevien tietojen käsittelyä. (Kuula 2011,60.)

Opetus- ja kulttuuriministeriön asettama tutkimuseettinen neuvottelukunta on yhteistyössä suomalaisen tiedeyhteisön kanssa laatinut tutkimuseettisen ohjeen hyvästä tieteellisestä käytännöstä

ja sen loukkausepäilyjen käsittelemisestä. Ohjeen tavoitteena on edistää hyvää tieteellistä käytäntöä ja varmistaa, että loukkausepäilyt voidaan käsitellä asianmukaisesti ja mahdollisimman nopeasti. Myös Oulun ammattikorkeakoulu on sitoutunut noudattamaan tutkimuseettisen neuvottelukunnan laatimaa ohjetta. Ohjeen mukaan tieteellinen tutkimus voi olla eettisesti luotettavaa ja hyväksyttävää ja sen tulokset uskottavia vain, jos tutkimus on suoritettu hyvän tieteellisen käytännön edellyttämällä tavalla. Jokainen tutkija on itse ensisijaisesti vastuussa hyvän tieteellisen käytännön noudattamisesta. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, viitattu 25.5.2015.)

Tämän tutkimuksen ensimmäisessä vaiheessa asiantuntijat valittiin ammattikorkeakoulun opettajien toimesta, sillä heillä oli tarvittavaa tietoa siitä, ketkä voivat toimia asiantuntijoina kyseisessä tutkimuksessa. Asiantuntijoiden valinta perustui vapaaehtoisuuteen. Tutkimuksen toisessa vaiheessa, webropol-kyselyssä käytettiin sekä samoja ensimmäisen vaiheen asiantuntijoita että laajemmalti muita tutkittavaan aiheeseen kiinteästi liittyviä henkilöitä. Tutkimuksen toisessa vaiheessa, webropol-kyselyssä, eettisenä näkökohtana korostui tutkittavien anonymiteetin säilyminen. Metsämuurosen (2001,106) mukaan delfoi-tutkimuksessa korostuu tutkittavien anonyymisyys. Tämä mahdollistaa tutkimukseen osallistuvien tasavertaisuuden. Tutkimuksen kolmannessa vaiheessa järjestettävään asiantuntijapaneeliin kutsuttiin tutkimukseen jo osallistuneita asiantuntijoita kuulemaan ja pohtimaan tutkimustuloksia sekä antamaan näkemyksensä tutkimustuloksille.

Koska tutkimukseen osallistui asiantuntijoita myös julkisilta sektoreilta, vaadittiin tutkimusluvan hankintaa. Tässä tutkimuksessa tutkimusluvat haettiin sekä Oulun kaupungilta että Pohjois-pohjanmaan sairaanhoitopiiriltä ennen toisen vaiheen tutkimuksen aloittamista. Tutkimuslupahakemuksissa liitteenä lähetettiin tutkimussuunnitelma. Tutkimusluvat saatiin 25.9 ja 2.10.2015.

9.3 Omat oppimiskokemukset tutkimustyöstä

Tutkimuksen tekeminen on ollut mielenkiintoinen vaikka välillä haastavakin prosessi. Olen saanut monipuolista osaamista tutkimuksen teosta ja erityisesti delfoi-menetelmän käyttö on tuonut täysin uutta oppimista ja laajentanut omaa kokemustani tutkimuksen teosta. Aikaisemmin olen toteuttanut laadullisen tutkimuksen ja tämän tutkimuksen tekeminen on todella laajentanut osaamistani sekä laadullisen että määrällisen tutkimuksen yhdistämisestä. Tutkimuksen toisen vaiheen eli webropol-kyselyn laadinnan ja toteuttamisen koin yllättävänkin aikaa vievänä prosessina.

En olisi selvinnyt ilman saamaani ohjausta kyseisen ohjelman käytöstä. Vaikeinta oli muodostaa väittämät ensimmäisen vaiheen analyysin pohjalta siten, että kaikki olennainen tieto saataisiin muodostettua väittämien avulla tutkittavasta aiheesta. Oleellista on ollut perehtyä hyvin laajaalaisesti ensinnäkin koko korkeakoulutuksen ja ammattikorkeakouluinstituution historiaan ja ajankohtaiseen tilanteeseen niin valtakunnallisella kuin myös kansainvälisellä tasolla. Olen todella tyytyväinen kaikkeen oppimaani ja niihin valmiuksiin, mitä tämän tutkimuksen tekeminen on minulle antanut. Tämän tutkimuksen myötä olen oppinut hyödyntämään erilaisia tutkimusmenetelmiä ja saanut arvokasta tutkimus- ja kehittämisosaamista.

Olen oppinut myös kriittistä asioiden tarkastelua sekä hyödyntämään eri tiedonhakumenetelmiä. Internetin kautta tiedonhaussa on lähes rajattomat mahdollisuudet, vaikkakaan mielestäni internet ei pysty täydellisesti korvaamaan kaikkea tiedonsaantia. Oleellista oman oppimisen kannalta on ollut löytää juuri niitä itselle ja oman tutkimuksen kannalta tärkeitä tiedonhakuun liittyviä asioita ja soveltamaan tietoa hyväksi omassa tutkimuksessa. On ollut erityisen tärkeää myös oppia rajaamaan tietoa sen perusteella miten on kokenut löydetyn tiedon hyödyntävän oman tutkimuksen etenemistä.

Ammattikorkeakoulukulttuurista ja opettajuudesta löytyi yllättävänkin paljon aiempaa tutkimusmateriaalia, mutta ylemmän ammattikorkeakoulutuksen kohdalla törmäsin tutkimusten vähyyteen. Tämä on toisaalta hyvin ymmärrettävää, sillä ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot ovat vasta lähivuosina asettuneet tiiviimmin osaksi koulutusjärjestelmää ja niiden tunnettavuutta voidaan edelleenkin pitää yliopistokoulutusta vähäisempinä. Jatkotutkimushaasteena heräsi erityinen mielenkiintoni yamk-koulutuksen kehittämistä kohtaan sekä myös siihen, mikä vaikutus koulutuksen kehittämisellä on ammatillisen opettajakoulutuksen tiimoilta vastata kehittämisen myötä tulleisiin haasteisiin tarjoamalla opettajaksi opiskeleville riittäviä valmiuksia muutoksissa toimimiseen

Koska toiveissani on ura ammatillisena opettajana, on tämä tutkimus tuonut minulle paljon kosketuspintaa sekä tutkimusaiheen että koko tutkimusprosessin tiimoilta. Opettajuuden kasvaviin ja muuttuviin vaatimuksiin tulisi mielestäni osata varautua jo ammatillisessa opettajakoulutuksessa. Vaikka kaikkiin muutoksiin varautuminen ei varmasti ole koskaan täysin mahdollista, tulisi kuitenkin osata ennakoida tulevia muutostarpeita yhteiskunnan ja teknologian muutosten yhteydessä. Oleellisinta on pysyä mukana yhteiskunnan muutoksissa ja valita opetuksen kannalta juuri ne oleellisimmat ”työkalut”, jotka tuottavat lisäarvoa opiskeluun.

9.4 Tutkimustulosten hyödynnettävyys ja jatkotutkimushaasteet

Tämä tutkimus antoi moniulotteista näkökulmaa siitä, mihin yamk-koulutus tulevaisuudessa suuntautuu ja millaisia vaatimuksia opettajuuden osaamiseen kohdistuu. Tämän tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää sekä ylemmän ammattikorkeakoulutuksen, että ammatillisen opettajakoulutuksen kehittämisessä. Tutkimustulosten perusteella voidaan todeta, että yamk-koulutuksella on tulevaisuudessa vahva asema työelämälähtöisenä koulutuksena. Yamk-koulutuksen järjestäminen tulevaisuudessa tapahtuu pääsääntöisesti verkko-opintoina, joissa korostuu monialaisuus. Kansainvälisyys näyttäytyy merkittävänä osa koulutusta ja koulutusta kehitetään tiiviisti yliopistojen ja työelämän kanssa. Tki-toiminnassa sen sijaan korostuu laaja-alainen yhteistyö eri toimijoiden kanssa ja sillä on vahvistava vaikutus koko yamk-koulutukseen.

Rantanen & Isopahkala-Bouret (2010,153) luonnehtivat yamk -tutkintoa lähtökohtaisesti kolmesta näkökulmasta: Se vastaa tasoltaan ylempää korkeakoulututkintoa joka on profiloitunut työelämäläheisesti, työelämän kehittämistutkinnoksi ja se on edelleen nimenomaisesti aikuiskoulutustutkinto. Kysymystä yamk-tutkinnon tasosta voidaan pitää varsin ongelmallisena. Yksiselitteistä tapaa verrata eri tavoin profiloituneiden tutkintojen tasoa ei ole olemassa. Mikäli lähtökohdaksi otetaan eurooppalainen tutkintojen viitekehys ja nimenomaan työnantajien näkökulma, on ylemmissä ammattikorkeakoulututkinnoissa vielä paljon kehitettävää. Toisaalta on myös muistettava, että tutkintojen viitekehys edustaa lähtökohdiltaan varsin abstraktia ja tutkimuspainotteista osaamisen jäsennystä, eikä yamk-osaamiselle ominainen työelämäkontekstiin kohtuullisen suoraan sijoittuva ammatillinen osaaminen ehkä korostu siinä. (Rantanen & Isopahkala-Bouret 2010,153.)

Ylempää ammattikorkeakoulututkintoa kehitettäessä tulisikin pitää huoli siitä, että siinä säilyy työelämäläheinen ylemmän korkeakoulututkinnon tasoinen osaaminen. Kehitettävää riittää myös työelämän kontekstissa, jossa ei vielä riittävästi hyödynnetä ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon tuomaa osaamista. Nähtäväksi jää saako ylempi ammattikorkeakoulututkinto tulevaisuudessa ansaitsemansa arvostuksen samoin kuin yliopiston maisterikoulutus ja nähdäänkö molempien tutkintojen tuottavan samantasoista osaamista eritoten työelämän tarpeiden näkökulmasta.

Kun koko yamk-koulutusta määrittelevät tulevaisuudessa vahvasti teknologian ja yhteiskunnan muutokset, aiheuttavat muutokset myös kiinteästi haasteita opettajuuden vaatimuksille. Opettajalta vaaditaan muutosvalmiutta ja kykyä sopeuttaa ja kehittää opetusmenetelmiä muutosten mu-

kaisesti. Opettajuudessa korostuu erityisen vahvana substanssiosaaminen ja tki-toiminnan monipuolinen osaaminen. Myös sosiaalisen median ja verkko-teknologian osaaminen on tulevaisuudessa välttämätöntä. Muutostilanteissa korostuu opettajan avoimuus, oma asenne sekä muutoshalukkuus uusia asioita kohtaan.

Eskola-Kronqvist ym. (2015, 9-11) toteavat monimuotoisten oppimisympäristöjen kehittymisen ja digitalisaation vahvistumisen haastavan opettajat verkkopedagogiseen osaamiseen. Kyseessä on myös näkemys ja taito uusien oppimisympäristöjen rakentamiseen sekä niiden jatkuvaan kehittämiseen. Ammattikorkeakoulujen työelämäyhteistyö ja siihen liittyvät kehittämishankkeet tuovat haasteita opettajille entistä enemmän verkottumaan oppilaitosten ulkopuolelle ja kansainvälisesti. Työelämäyhteistyötä tarvitaan ja sen tulisi olla systemaattista. Tutkimus- kehittämis- ja innovaatiotoiminta voidaan pitää yhtenä tehtäväkokonaisuutena opetuksen ja työelämän kehittämisen ohella. Työ edellyttää opettajalta joustavuutta, muutoskykyä ja epävarmuuden sietoa. (Eskola-Kronqvist ym. 2015, 9-11.)

Muuttuvat työ- ja tehtäväkentät haastavat ammattikorkeakouluissa työskentelevien opettajien ammatti-identiteettiä. Muutosten myötä opettajan ammatti-identiteetin tulisi kuitenkin pysyä vahvana. Opettajien tulisi olla valmiita luopumaan vanhoista opetusmetodeista ja työtavoista ja olemaan avoimia uusille ja kehittyneille metodeille ja työtavoille. Muutokset ovat aikaa vieviä ja vaativat sopeutumista eritoten opettajilta. Opettajuuteen kohdistuu vahvoja muutospaineita ja heidän tulisi kyetä myös ennakoimaan ja valmistautumaan tuleviin muutoksiin. Huolellinen ennakointi ja valmistautuminen muutoksiin edesauttavat opetusta pysymään ajan ”hermoilla”. Opettajan vahva pedagoginen osaaminen on edellytys ottaessa käyttöön uudenlaisia oppimisympäristöjä, joissa tarkoituksena on ohjata ja motivoida opiskelijoita oppimiseen.

Ammattikorkeakoululaissa korostuu ammattikorkeakoulujen tehtävänä toteuttaa tiivistä yhteistyötä työelämän eri toimijoiden kanssa. Tämä korostaa verkostoitumista niin valtakunnan kuin myös kansainvälisellä tasolla. Voidaan todeta, että opettajat eivät tule pärjäämään työssään ilman vahvaa verkosto-osaamista. Myös Suomen hallitusohjelma (Valtioneuvosto 2015, viitattu 31.8.2015). tähtää korkeakoulujen tiiviimpään verkostoitumiseen ja kansainvälisyyden lisääntymiseen, asettaa tämä taas haasteita opettajuudelle kielitaidon ja eri kulttuurien kanssa toimimisen näkökulmasta.

Hakalan (2014, viitattu 23.11.2015) mukaan suuri haaste ammattikorkeakouluille on, miten pysyä mukana nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tai pikemminkin miten ammattikorkeakoulut pystyvät toimimaan edelläkävijöinä, tukien työelämän muutosta, aluekehitystä ja uudistaen elinkeinoelämää tki-toiminnan avulla, mihin laki myös velvoittaa. Tämä kaikki edellyttää innovatiivisuutta myös omissa toimintatavoissa, johtamisesta ja organisoinnista alkaen. Tärkeä rooli on tulevaisuuden ennakoinnilla; ammattikorkeakoulujen tulee aktiivisesti seurata maailman muutosta, olla mukana ratkomassa suuria yhteiskunnallisia haasteita, ymmärtää arvonmuodostusta, sekä verkostomaista ja systeemistä toimintaa. Toisaalta tämä sopii hyvin juuri ammattikorkeakoulujen rooliin käytännön osaamisen kehittäjänä ja kouluttajana. (Hakalan 2014, viitattu 23.11.2015.)

8 LÄHTEET

Aaltonen, K. 2012. Pedagogisesti ajatteleva asiantuntija. Teoksessa H. Kotila & K. Mäki (toim.) Ammattikorkeakoulupedagogiikka 2. Helsinki: Edita,14-15.

Aarreniemi-Jokipelto, P. 2011. Mediamaailman muutosten tuomat haasteet AMK-opettajan työssä. Teoksessa A. Haasio & K. Salo (toim.) AMK 2.0 Puheenvuoroja sosiaalisesta mediasta ammattikorkeakouluissa. Seinäjoen ammattikorkeakoulun julkaisusarja B. Raportteja ja selvityksiä 51.

Aarreniemi-Jokipelto, P. 2012. ”Verkot vietihin syville, ennätettihin etemmä”- kokeiluja ja kokemuksia sosiaalisesta mediasta ammattikorkeakoulussa. Teoksessa H. Kotila & K. Mäki (toim.) Ammattikorkeakoulupedagogiikka 2. Helsinki: Edita, 104.

Ammattikorkeakoululaki 14.11.2014/ 932/2014.
Viitattu 28.4.2015, http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20140932.

Anttila, P. 1998. Tutkimisen taito ja tiedonhankinta. Viitattu 24.11.2015,

http://www.metodix.com/fi/sisallys/01_menetelmat/01_tutkimusprosessi/02_tutkimisen_taito_ja_tiedon_hankinta/09_tutkimusmenetelmat/30_sisallonanalyysi.

Eskola-Kronqvist, A., Mäki-Hakola H., Mäntylä R., & Nikander L. 2015. Opettajat rakennemuutoksessa -muutosta luvassa. Rakennemuutosten vaikutuksia opettajan osaamistarpeisiin. HAMK: Esiselvitysraportti.

Gordon, T. 2015. The Delphi method. The Millennium Project. Futures Research Methodology—V3.0. Viitattu 18.11.2015, http://www.gerenciamento.ufba.br/Downloads/delphi%20(1).pdf.

Hakala, M. 2014. From The Bottom up-Quo Vadis AMK TKI? Journal of Finnish Universities of Applied Sciences. no 2 / 2014, viitattu 23.11.2015,
http://uasjournal.fi/index.php/uasj/article/view/1589/1513.

HE38/2012vp. 2010. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tutkintojen ja muun osaamisen viitekehyksestä. Viitattu 17.11.2015, https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2012/20120038.pdf.

Helakorpi, S. 2011. Oppilaitosverkostot alueellisen innovaatiotoiminnan edistäjänä. Teoksessa P. Ihanainen, P. Kalli & K. Kiviniemi (toim.) Sosiaalinen media ja verkostoituminen. Saarijärvi: Saarijärven offset Oy, 150.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja Kirjoita. 15. uudistettu painos, Helsinki: Tammi.

Holvikivi, J., Eriksson, E., Harra, T., Immonen, S., Teräs, M. & Häggman-Laitila, A. 2013. Kumppanuuden vakiinnuttaminen ja tulevaisuus. Teoksessa A. Häggman- Laitila (toim.) Ammattikorkeakoulun ja työelämän kumppanuus. Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisusarja. Taito-työelämäkirjat 6, 53.

Häggman-Laitila, A., Rekola, L., Marjamäki-Kekki, M., Harra, T., Immonen, S. & Reijonen, M. 2013. Työelämän ja ammattikorkeakoulun kumppanuusmalli. Teoksessa A. Häggman- Laitila (toim.) Ammattikorkeakoulun ja työelämän kumppanuus. Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisusarja. Taito-työelämäkirjat 6, 42.

Ihanainen, P. 2009. Ammatillisen verkko-opetuksen edellytykset ja haasteet. Teoksessa P. Ihanainen (toim.) Puolipilvistä ja kirkastuvaa- ammatillisen verkkopedagogiikan kehittäminen. Haaga-Helian kehittämisraportteja 5/2009. Helsinki: Edita, 71-73.

Jämsä, U. 2014. Kuntoutuksen muutosagentit. Tutkimus työelämälähtöisestä oppimisesta ylemmässä ammattikorkeakoulussa. Tampere: Juvenes print.

Kallioinen, O. 2009. Opettajuuden uudistuva rooli työelämälähteisessä oppimisessa. Teoksessa A. Töytäri-Nyrhinen (toim.) Suunnannäyttäjiä- uusia avauksia ammattikorkeakouluopettajan työhön. Haaga-Helian julkaisusarja, kehittämisraportteja 4/2009.

Kettunen, J. 2011. Monialaisuus innovaatioita tukevassa alueellisessa kehitystoiminnassa. Ammattikasvatuksen aikakauskirja. Viitattu 16.11.2015,
http://www.okka-saatio.com/aikakauskirja/pdf/Aikak_1_2011_kettunen.pdf.

Kullaslahti, J. 2011. Ammattikorkeakoulun verkko-opettajan kompetenssi ja kehittyminen. Akateeeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto, kasvatustieteiden yksikkö.

Kuula, A. 2011. Tutkimusetiikka- aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere: Vastapaino.

Kuusi, O. 1993. Delfoi-tekniikka tulevaisuuden tekemisen välineenä. Teoksessa M. Vapaavuori (toim.) Miten tutkimme tulevaisuutta? Tulevaisuuden tutkimuksen seura. Acta FUTURA Fennica n:o5. Helsinki: Painatuskeskus, 136.

Kuusi, O. 1999. Delfoi-menetelmä.
Viitattu 28.4.2015, https://metodix/wordpress.com/2014/05/19/kuusi-delfoi-metodi.

Kuusi, O. 2003. Delfoi-menetelmä. Teoksessa M. Vapaavuori, S. Bruun (toim.) Miten tutkimme tulevaisuutta? Toinen uudistettu painos. Tulevaisuuden tutkimusseura. Tampere: Tammer-paino oy, 134-144.

Kuusi, O. 2004. Delfoi-metodi. Metodix-menetelmäverkkoympäristö. Viitattu 11.11.2015, http://www.metodix.com.

Kuusi, O. 2013. Delfoi-menetelmä. Teoksessa O. Kuusi, T. Bergman & H. Salminen. Miten tutkimme tulevaisuuksia? 3.uudistettu painos. Sastamala 2013. Tulevaisuuden tutkimuksen seura ry, 248-249.

Lehikoinen, A. 2013. Teoksessa Kiviä ja keitaita -ammattikorkeakoulutyö muutoksessa. Haagahelia tutkimuksia 1/2013.

Lehtinen, E., Palonen, T., Tynjälä, P., Klemelä, K., Merenluoto, S., Pohjola, K & Veermans K. 2012. Korkeakoulutettujen jatkokoulutuksen haasteet ja ehdotus järjestelmän kehittämiseksi. Kytkös-hankkeen loppuraportti. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Leppisaari, I & Vainio, L. 2010. Kansallisen innovaatiostrategian heijastukset ylempään ammattikorkeakoulututkintoon. Teoksessa B. Varjonen & H. Maijala (toim.) Ylempi ammattikorkeakoulututkinto osana innovaatioympäristöjä, 18.

Linstone, H.& Turoff, M. 2002. The Delphi Method. Tecniques and Applications. Viitattu 17.9.2015, https//s3.amazonaws.com/academia.edu.document/29694542/delphibook.pdf.

Lumme, R. 2012. Tki-työn ja opetuksen integraatio bioanalytiikan opetuksessa. Teoksessa T. Harra & E. Mäkinen. Korkeakouluopettajuuden uudet nuotit. Metropolia-ammattikorkeakoulun julkaisusarja. Aatos-artikkelit 7, 22.

Maassen , P., Spaapen, J., Kallioinen, O., Keränen, P., Penttinen, M., Wiedenhofer, R., Kajaste, M. 2011. Evaluation of research, development and innovation activities of Finnish universities of applied sciences. A Preliminary Report. Publications of the Finnish Higher Education evaluation Council 16:2011.

Maassen, P., Kallioinen, O., Keränen, P., Penttinen, M., Spaapen, J., Wiedenhofer, R., Kajaste, M. & Mattila, J. 2012. From the bottom up. Evaluation of RDI activities of Finnish Universities of Applied Sciences. Publications of the Finnish Higher Education Evaluation Council 7:2012. Helsinki: The Finnish Higher Education Evaluation Council.

Mannermaa, M. 1992. Evolutionaarinen tulevaisuudentutkimus. Tulevaisuudentutkimuksen paradigmojen ja niiden metodologisten ominaisuuksien tarkastelua. Helsinki: VAPK – kustannus.

Mannermaa, M. 1993. Tulevaisuudentutkimus tieteellisenä tutkimusalana. Teoksessa M. Vapaavuori, (toim.) Miten tutkimme tulevaisuutta? Tulevaisuuden tutkimuksen seura. Acta Futura Fennica no 5. Helsinki: Painatuskeskus.

Mannermaa, M. 1999: Tulevaisuuden hallinta. Skenaariot strategiatyöskentelyssä. WSOY, Ekonomia-sarja. Porvoo, 31.

Marttila, L. 2010. Mistä ammattikorkeakouluopettajuus on tehty? Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Tampereen opettajankoulutuslaitos. Lisensiaatintutkimus.

Meristö, T. 1991. Skenaariotyöskentely yrityksen johtamisessa. Acta Futura Fennica No. 3, Helsinki: VAPK.

Metsämuuronen, J. 2001. Delfi-tutkimuksen reliabiliteetti. Teoksessa J. Metsämuuronen Sosiaali- ja terveysalan tulevaisuutta etsimässä. Viro: International Methelp Ky.

Mäkinen, E. & Harra T. 2012. Korkeakouluopettajuus muutoksessa. Teoksessa T. Harra & E. Mäkinen toim.) Korkeakouluopettajuuden uudet nuotit. Metropolia-ammattikorkeakoulun julkaisusarja. Aatos-artikkelit 7, 5-9. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu

Mäki, K. 2012. Opetustyön ammattilaiset ja mosaiikin mestarit. Työkulttuurit ammattikorkeakouluopettajan toiminnan kontekstina. Akateeminen väitöskirja. Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä: :University Printing House.

Niemelä, J., Ahola, S., Blomqvist, C., Juusola, H., Karjalainen, M., Liljander, J-P., Mielityinen, I., Oikarinen, K., Moitus S. & Mattila J. 2012. Evaluation of the Bologna Process implementation in Finland. Bublications of the Finnish Higher Education Evaluation Council. Viitattu 31.8.2015, http/karvi.fi/app/uploads/2014/09/KKA/_0612.pdf.

Opetusministeriö 2010. Ammattikorkeakoulujen tutkimus- kehittämis- ja innovaatiotoiminta innovaatiojärjestelmässä. Opetusministeriön muistioita ja työryhmäselvityksiä 2010:8.
Viitattu 28.4.2015, http://www.minedu.fi/OPM/julkaisut/2010/liitteet/tr08.pdf.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011. Selvitys ylempien ammattikorkeakoulututkintojen asemasta työelämässä ja uudistuksen vaikutuksesta koulutusjärjestelmään ja työelämään.
Viitattu 16.11.2015, http://www.hamk.fi/verkostot/ylempi-amk-kehittamisverkosto/tiedottaminen-ja-julkaisutoiminta/Documents/selvitys_yamk_lopullinen.pdf.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Bolognan prosessi.
Viitattu 31.8.2015, http://www.minedu.fi/OPM/koulutus/artikkelit/bologna/ .

Opetus-ja kulttuuriministeriö 2012. Koulutus ja tutkimus vuosina 2011-2016, kehittämissuunnitelma. Opetus-ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2012:1. Viitattu 19.8.2015,
http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2012/liitteet/okm01.pdf.

Opetus- ja kultturiministeriö 2015. Ehdotus tutkintotavoitteista 2020-luvulle. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2015:14. Viitattu31.8.2015, http://minedu.fi/export/sites/default/OPM/julkaisut/2015/liitteet/tr14.pdf.

Rantanen, T. & Isopahkala-Bouret, U. 2010. Sosiaali- ja terveysalan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon tuottama osaaminen tutkimuskohteena. Teoksessa T. Rantanen, & U. Isopahkala-Bouret (toim.) Näkökulmia ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon tuottamaan osaamiseen sosiaali- ja terveysalalla. Laurea-ammattikorkeakoulun julkaisusarja A•71. Helsinki: Edita Prima Oy, 149-150.

Rauhala, P. 2012. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon laadun kehittäminen. Teoksessa A. Töyhtäri (toim.) Kehittyvä YAMK-työelämää uudistavaa osaamista. Hämeen ammattikorkeakoulu. Tampere: Tammerprint, 15.

Rautajoki, A. 2009. Asiantuntijuutta vakuuttamassa. Opettajien työelämäsuhteen asiantuntijuuspuhe sosiaalialan ammattikorkeakouluverkoston työelämäprojekteissa. Akateeminen väitöskirja. Lapin yliopisto, yhteiskuntatieteiden tiedekunta.

Rosberg, A. & Laakso, A. 2012. JAUHIN-toimintamalli. Innovaatioprosessin alkupään työkalu pkyrityksille. Viitattu 24.11.2015,
http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/52932/HAMK_JAUHINtoimintamalli.pdf?sequence=1.

Rubin, A. 2002. Skenaariopolut tulevaisuuteen. Viitattu 27.11.2015,

http://www.edelphi.fi/fi/content/info/method/03_skenaariot.

Rubin, A. 2012. Futurex_Future experts-projektin delfoi-tutkimus. Viitattu 20.4.2015, http://Futurex.utu.fi/julkaisut-delfoi_tutkimus_Rubin.pdf.

Salminen, R. & Varjonen, B. 2013. YAMK-koulutus vahvaksi vaikuttajaksi. Hankesuunnitelma 29.10.2013. Hämeen ammattikorkeakoulu.

Sandell, P. 2015. Opettajuus ja asiantuntijuus ylemmässä ammattikorkeakoulututkinnossa- merenkulun ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon näkökulma opettajuuden ja asiantuntijuuden yhdistämisestä.
Viitattu 21.8.2015, http://www.uasjournal.fi/index.php/uasj/article/view/1692/1614.

Toikkanen, T. 2012. Sosiaalinen media ja oppimisen uudet mahdollisuudet. Teoksessa L. Ilomäki (toim.) Laatua E-oppimateriaaleihin. E-oppimateriaalit opetuksessa ja oppimisessa. Opetushallitus. Tampere: Juvenes-print- Suomen yliopistopaino Oy, 25.

Tuomi, J. & Sarajärvi A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki:Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Viitattu 25.5.2015,
https://oiva.oamk.fi/tietoa-opiskelusta/opinnäytetyo/sote.

Tutkimus- ja innovaationeuvosto 2014. Tutkimus- ja innovaatiopolitiikan linjaus 2015-2020. Viitattu 26.8.2015, http: //www.minedu.fi/OPM/Tiede/tutkimus-_ja_innovaationeuvosto/?lang=fi.

Töytäri, A. & Pellinen A. 2012. Projektiosaamisen välttämättömyys ammattikorkeakoulun opettajan työssä. Teoksessa H. Kotila & K. Mäki (toim.) Ammattikorkeakoulupedagogiikka 2. Helsinki: Edita, 227.

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta 4.7.2013/546/2013. Viitattu 20.4.2015, http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20130546

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 18.12.2014/1129/2014. Viitattu 28.4.2015, http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141129.

Valtioneuvosto 2015. Ratkaisujen Suomi. Neuvottelutulos strategisesta hallitusohjelmasta 27.5.2015. Viitattu31.8.2015,
http://valtioneuvosto.fi/documents/10184/1427398/Hallitusohjelma_27052015.pdf

Vanhanen- Nuutinen, L., Laitinen- Väänänen, S. & Väänänen I. 2012. Työelämä haastaa ammattikorkeakoulupedagogiikan. Teoksessa H. Kotila & K. Mäki (toim.) Ammattikorkeakoulupedagogiikka 2. Helsinki: Edita, 259,267.

Woudenberg, F. 1991. An evaluation of Delphi. Techonological Forecasting and Social Change 2/1991. Viitattu 17.9.2015,
http://www.soc.ucsb.edu/faculty/friedkin/Syllabi/Soc147/Week6Reading.pdf.

Wrange, K.2015, Yamk-opettaja-kehittämistoiminnan ja moninaisuuden johtaja sekä verkostojen rakentaja. Viitattu 21.8.2015, http//uasjournal.fi/index/php/uasj/article/view/1687/1609.

9 LIITTEET

1. Tulevaisuustyöpajasta saadut tulokset ja aineiston analysointi
2. Saatekirje vastaajille
3. Kyselylomake
4. Taulukko 1 (Webropol-kyselyn tulokset prosentteina)
5. Taulukko2
6. Taulukko 3
7. Taulukko 4

LIITE 1

Tulevaisuustyöpajasta 10.2.2015 saadut tulokset ja aineiston analysointi

Tulokset:

1. Millainen yamk-koulutus on tulevaisuudessa?

Asiantuntijoiden priorisointipisteytys työpajassa:
- joustava, ketterä ja tulevaisuutta ennakoiva (17pst.)
-verkostoissa/klustereissa toimiminen(työpaikka luonteva osa oppimisympäristöä), kansainvälisyyden lisääntyminen (16pst.)
-monialaisuus, poikkitieteellisyys(9pst.)
-korostaa oppimisympäristöjen moninaisuutta ja kansainvälisyyttä(3pst.)
-verkkoympäristöjen ja teknologian entistä tehokkaampi hyödyntäminen (3pst.)
-toiminta vahvasti verkostoitunutta (2pst.)

Sisällön analyysi

Yläkategoriat: Joustava, yksilöllisyyden mahdollistava sekä Verkostoissa toimiva

Yläkategoria: Joustava, yksilöllisyyden mahdollistava
Alakategoriat: Verkkoa ja virtuaalisuutta hyödyntävä, urakehitystä tukeva ja erilaisissa oppimis- ja toimintaympäristöissä tapahtuva

Tulevaisuustyöpajaan osallistuneet esittivät, että yamk- koulutus on tulevaisuudessa erittäin joustava ja yksilöllisyyden mahdollistava. Tämä toteutuisi siten, että verkkoa ja virtuaalisuutta hyödynnetään niin paljon kuin se on mahdollista. Toisaalta on myös mahdollisuus face- to face tapaamisiin, silloin kuin se on tarkoituksenmukaista. Osallistujat esittivät, että koulutus olisi tulevaisuudessa seinätöntä ja rajatonta, niin että ubiikkeja oppimisympäristöjä hyödynnetään maksimaalisesti. Oppiminen tapahtuu ajasta ja paikasta riippumatta, missä vain ja milloin vain.

Koulutustarjonta on tulevaisuudessa sellainen, että opiskelijat voivat urakehityksensä huomioon ottaen valita ennakkoluulottomammin erilaisia opintokokonaisuuksia. Opiskelu tapahtuu urakehityksen huomioiden hyvin erilaisissa toimintaympäristöissä, kuten projekteissa/hankkeissa, työssä, vapaa-ajalla, kansalaistoiminnassa, luottamustoimissa ja vapaaehtoistoiminnassa, muun muassa siten, että luento-opetus on verkossa ja käytännön harjoittelu toteutuu monialaisissa hankkeissa. Osaaminen voidaan arvioida ja todentaa esimerkiksi portfolion avulla. Osallistujat toivat esille, että kehittämistyö (opinnäytetyö) voisi olla hanke, joka aloitetaan jo koulutuksen alussa.

Yläkategoria: Monipuolisissa verkostoissa toimiva
Alakategoriat: Monialainen, työelämäläheinen, korkeakouluyhteistyössä toimiva, kansainvälinen

Osallistujat näkivät, että Yamk-koulutus on tulevaisuudessa monipuolisissa verkostoissa toimiva. Monialaisuus, kansainvälisyys, työelämäläheisyys ja eri korkeakoulujen välinen yhteistyö näkyy

selvästi koulutuksen toteutuksessa. Opiskelijat, opettajat ja työelämäkumppanit oppivat yhdessä monialaisissa tiimeissä autenttisten kehittämistilanteiden äärellä. Tiimien kesken tapahtuu osaamisen jakamista myös siten, että opiskelijat opettavat toisiaan. Oppia voi eri-ikäisiltä ihmisiltä ja maailmanlaajuisesti. Monialaisuutta hyödynnetään siten, että tiimeissä tapahtuu yhteistä todellisten työelämään liittyvien ongelmien ratkaisua ja innovointia, ei vain luentojen yhdessä kuuntelua. Osallistujat korostivat, että kun opitaan monialaisissa hankkeissa, koulutus valmistaa toimimaan erilaisten ammattiryhmien kanssa myös käytännön työssä. Toisaalta joku osallistujista toi esille myös ristiriitaisia tulevaisuuden kuvia monialaisuuteen liittyen siten, että opiskelijoille mahdollistetaan tulevaisuudessa laaja-alainen erityisosaaminen omalla alallaan. Lähtökohtana on siis monialainen koulutus, jossa jokainen voi kehittää myös syvällistä osaamista työelämälle tarpeellisella alueella.

Tutkimukseen osallistuneet näkivät, että tulevaisuudessa yhteistyö työelämän kanssa on joustavaa ja vahvaa. Työelämän edustajat ovat mukana koulutuksen kehittämisessä siten että yamk-koulutus tulevaisuudessa vastaa vahvasti ja ketterästi todelliseen työelämän tarpeeseen. Osallistujat pohtivat, millaista yhteistyö voisi tulevaisuudessa olla yliopistojen kanssa, esitettiin muun muassa yhteisen koulutuksen kehittämistä ja jopa yhteistä tutkintonimikkeistöä. Todettiin kuitenkin, että yamk- koulutus tulevaisuudessa suuntautuu vahvasti työelämään ja se näkyy käytännön osaamisen säilymisenä.

Osallistujat näkivät, että tulevaisuudessa yamk-koulutus tapahtuu kansainvälisissä verkostoissa, joihin kuuluu erilaisia korkeakouluja (amkit ja yliopistot), yrityksiä ja julkisia organisaatioita. Kansainvälinen yhteistyö toteutetaan luontevalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla, esimerkiksi verkko-oppimisalustoja hyödyntäen. Esitettiin jopa, että kehittämistehtävät ja opinnäytetyöt toteutetaan tulevaisuudessa kansainvälisessä yhteistyössä ja eri korkeakoulujen kanssa.

2. **Yhdistettyinä seuraavat kysymykset: Millaista osaamista yamk-opettaja tarvitsee tulevaisuudessa? (yhdistetty kysymyksen 3 kanssa)**

Asiantuntijoiden priorisointipisteytys työpajassa:
- erilaisten oppijoiden tarpeiden huomioiminen ja kykyä sopeuttaa opetusta (16pst.)
-uuden teknologian hyödyntämistaito pedagogiikan uudistamisessa, asiakaslähtöisyys ja joustavuus opetustyössä,-substanssiosaamista ja luovuutta hyödyntäen (10pst.)
-joustava verkko-osaaja (4pst.)
-tiimityöskentely ja verkostotoiminta, osaaminen myös kansainvälisessä toimintaympäristössä(2pst.)
-verkko-opetus: tekniset taidot, koko paletin hallinta (0pst.)

3. **Millaisia valmiuksia tki-työ vaatii yamk- opettajalta tulevaisuudessa? (yhdistetty kysymyksen 2 kanssa)**

Asiantuntijoiden priorisointipisteytys työpajassa:
-osaamisen tunnistaminen ja johtaminen->innovaatioiden mahdollistaminen uusia(monialaisia?) tiimejä ja verkostoja luomalla (13pst.)
-alan yhteiskunnallinen seuraaminen ja ”ajan hermolla pysyminen”, (heikkojen signaalien tunnistaminen) (12pst.)
-muutosvalmius ja muutosjohtaminen (8pst.)

-kykyä löytää uusia ideoita ja jalostaa jo olemassa olevista uusia näkökulmia (7pst.)
-julkisuus(5pst.)
-tutkimus-ja menetelmäosaaminen (3pst.)
-oma innostus ja toisten innostaminen(3pst.)

Sisällön analyysi

Yläkategoriat: Valmentava pedagoginen osaaja, Sukkuloiva verkosto-osaaja, Luova tki-osaaja, Vakuuttava substanssiosaaja

-**Yläkategoria**: Valmentava pedagoginen osaaja
Alakategoriat: Opetusmenetelmien monipuolinen hallitsija, oppimisympäristöjen monipuolinen käyttäjä, opiskelija- ja asiakaslähtöinen toimija

Osallistujat näkivät, että tulevaisuudessa yamk-koulutuksessa opettavilla opettajilla on vahvaa pedagogista osaamista. Opettajat hallitsevat monipuolisesti erilaisia opetusmenetelmiä sen mukaan, mikä on opiskelijoiden yhteisöllinen ja yksilöllinen tarve, opiskeltava aihe ja sen tavoitteet. Opetusmenetelmän avulla opettaja organisoi opetusta, aktivoi ja motivoi opiskelijoita.

Opettaja osaa myös hallita ja toimia erilaisissa toiminta- ja oppimisympäristöissä. Hän osaa hyödyntää tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisympäristöjen kehittämisessä. Näillä taidoilla hän monipuolistaa koulutusta ja tekee sen entistä joustavammaksi. Erityisesti korostettiin, että opettaja hallitsee sosiaalisen median työkaluja ja käyttää niitä opetuksessaan ja ohjauksessaan.

Opettaja omaa asiakaslähtöistä ajattelua, hän kykenee tukemaan opiskelijaa ja hänen oppimisen edistymistä ja urakehitystä. Hän osaa ottaa huomioon erilaisten oppijoiden tarpeita ja sopeuttaa opetustaan ja ohjausta niihin. Opettaja on valmentaja, joka auttaa opiskelijaa kehittämään omaa osaamistaan.

Yläkategoria: Sukkuloiva verkosto-osaaja
Alakategoriat: Ihmisten ja verkostojen johtaja, kansainvälinen verkostoituja, työelämäkumppanuuksien sopija ja ylläpitäjä

Tulevaisuudessa opettaja on sukkuloiva sisäinen ja ulkoinen verkosto-osaaja. Hän on taitava vuorovaikutus- ja tiimityöskentelytaidoiltaan ja hän kykenee johtamaan ihmisiä ja verkostoja. Hän kykenee tunnistamaan erilaisia osaamisia ja hyödyntämään niitä, jakamalla vastuuta myös opiskelijoille sekä luomalla verkostoja ja tiimejä uusien monialaisten innovaatioiden mahdollistamiseksi. Hänellä on jatkuvia valmiuksia muutokseen muuttuvassa toimintaympäristössä. Tulevaisuuden opettaja pystyy tekemään päätöksiä alituisesta epävarmuudesta huolimatta. Hän kykenee ketterästi sopeuttamaan ja kehittämään opetustaan yhteiskunnan ja teknologian muuttuessa. Hän seuraa asioita laajemminkin kuin omalta alalta ja toimii monialaisissa verkostoissa ja tiimeissä.

Tulevaisuuden yamk- opettaja on osallistujien näkemysten perusteella myös kansainvälinen verkostoituja. Kansainvälisyys on luonteva osa hänen työtään. Tämä edellyttää opettajalta

kielitaitoa. Kansainvälisyys mahdollistuu osallistujien mielestä parhaiten silloin, kuin opettaja hallitsee tieto- ja viestintätekniikan luomat mahdollisuudet.

Yamk-opettaja toimii tulevaisuudessa luontevasti erilaisissa verkostoissa työelämäyhteistyökumppanien kanssa. Hän on luotettava ja kykenee solmimaan työelämäyhteistyökumppanuuksia ja ylläpitämään niitä. Osallistujien näkemysten mukaan yamk-opettajalta edellytetään kykyä huomioida koko verkosto ja työskennellä siinä. Toisaalta nähtiin, että tarkoituksenmukaista on myös määritellä ns. ydinkumppanit, eli sellaiset työelämä- ja sidosryhmäkumppanit, joiden kanssa yhteistyö on hedelmällisintä.

Yläkategoria: Luova tki- osaaja
Alakategoriat: Luova ja rohkea, Innovaattori, Kehittämisosaaja

Työpajaan osallistuneet esittivät, että yamk-opettaja on tulevaisuudessa luova ja rohkea, jopa ”luovasti hullu” ja ”elämysten johtaja”. Hän on avoin sekä utelias ja kykenee astumaan omalta mukavuusalueeltaan, heittäytyä haastaviinkin tilanteisiin ja rohkeasti kokeilemaan uutta. Hän on innostaja ja hänellä on ideointi- ja ongelmien ratkaisukykyä. Hän tunnistaa kuitenkin omat rajansa esimerkiksi ajankäytössä sekä osaamisessaan ja osaa hyödyntää toisten osaamista. Hän on suvaitseva, avarakatseinen ja saa esille sekä käyttöön ihmisten parhaat puolet. Yamk-opettaja on myös rohkea oppiaine- ja toimialojen rajojen rikkoja. Hänellä on kriittinen reflektointitaito ja hän ohjaa ja valmentaa opiskelijoita omalla rohkealla ja luovalla esimerkillään.

Yamk-opettaja osaa kuunnella toisia ja kunnioittaa heidän mielipiteitä ja ideoita. Hänellä on taitoa havaita hiljaisia signaaleja. Hänellä on tutkimus- ja kehittämistyön monipuolista osaamista ja taitoa suunnitella ja fasilitoida erilaisia työelämän kehittämisprojekteja, joissa vastuuta otetaan yhdessä opiskelijoiden ja työelämäkumppanien kanssa. Hän on ennakkoluuloton myös oman opetuksensa ja koulutuksen kehittämisessä.

Yläkategoria: Vakuuttava substanssiosaaja
Alakategoriat: Työelämäosaamista ylläpitävä, Tiedolla toimija

Tulevaisuuden yamk-opettaja on vakuuttava substanssiosaaja. Hän päivittää ja ylläpitää työelämäosaamistaan muun muassa täydennyskoulutuksen ja työelämäjaksojen avulla. Näin opettaja kykenee myös näkemään, mitä työelämä vaatii opiskelijoiden osaamiselta. Samalla työelämä hyötyy opettajan osaamisesta. Opettaja on ylpeä omasta työstä ja koulutuksessa tuotetusta osaamisesta.

Kun yamk- opettaja ylläpitää omaa työelämäosaamistaan ja hallitsee tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan, hän pystyy opettamaan, ohjaamaan ja johtamaan tiedolla. Hänellä on jatkuvasti ajantasaisin ja näyttöön perustuva tieto käytössään opetuksessaan ja ohjauksessaan sekä koulutuksen kehittämisessä. Hän myös jakaa aktiivisesti tätä tietoa opiskelijoille, opettajille ja työelämäkumppaneille ja taas vastaanottaa heiltä kokemuksellista ja näyttöön perustuvaa tietoa.

4. Miten tki-työn tulisi näkyä yamk-opetuksessa tulevaisuudessa?

Asiantuntijoiden priorisointipisteytys työpajassa:
-kolmikanta->yo+amk->tutkimus->työelämä (22pst.)
-opetus/oppiminen kehitystyön kautta (3pst.)
-monialainen tki (3pst.)
-kehittämistyön kumulatiivisuus, prosessien jatkuvuus, aiempien hyödyntäminen (2pst.)
-monialaiset työelämälähtöiset hankkeet (0pst.)
-yhteistyö yliopiston kanssa (0pst.)

Sisällön analyysi

Yläkategoria: Tki sulautunut opetukseen, Tki-työ monialaisessa kolmikantamallissa, Tki-hankkeet mahdollistajana

Yläkategoria: Tki sulautunut opetukseen
Alakategoriat: tki-työ koulutuksen lähtökohta, tki-työ monialaisessa kolmikantamallissa, tki-hankkeet mahdollistajana

Tulevaisuustyöpajaan osallistuneet näkivät, että tki- työ on tulevaisuudessa yamk-koulutuksessa sulautunut opetukseen niin vahvasti, että se on koko koulutuksen lähtökohta ja sitä toteutetaan monialaisessa kolmikantayhteistoiminnassa sekä hankkeissa.

Osallistujat näkivät, että kaikki opiskelu yamk-koulutuksessa tapahtuu kehittämistyön yhteyksissä. Tki- työ ei ole irrallista, vaan se on läpinäkyvää ja osallistavaa. Opetus on korkeatasoista ja se perustuu tutkittuun tietoon. Opiskelijoita ohjataan heti koulutuksen alussa kehittämään itsessään tutkivaa ja innovatiivista otetta opiskeluun ja työskentelyyn. Opiskelu yamk-koulutuksessa tulevaisuudessa on tiedon hakua, ratkaisujen etsimistä ja ideointia. Opiskelijat osaavat tutkimusmenetelmiä ja hallitsevat tutkimus- ja kehittämishankkeiden suunnittelun, toteutuksen ja raportoinnin. Tämän kautta opinnäytetöiden taso nousee ja opiskelijoiden, opettajien ja työelämäkumppanien osaaminen paranee siten, että esimerkiksi opiskelijat ovat valmistuessaan innovatiivisia kehittäjiä. Tki- työn avulla ennakoidaan myös koulutuksen tulevaisuutta osaamistarpeiden ja yhteiskunnallisten muutosten yms. osalta. Tällöin ollaan aina hiukan ”aikaa edellä”.

Kaikki opiskelu yamk- koulutuksessa tapahtuu monilaisissa hankkeissa/projekteissa. Hankkeiden tulisi olla yritysten tai julkisten organisaatioiden todellisia tarpeita vastaavia ja haasteellisia. Hankkeet suunnitellaan tiiviissä yhteistyössä kumppanien kanssa tai opiskelija tuo opiskelemaan tullessaan oman kehittämishankkeen. Hankkeiden avulla saadaan yamk-koulutukselle myös julkisuutta ja näkyvyyttä. Hankkeet eivät saisi olla yksittäisiä, vaan kehittäminen pitäisi olla pitkäjänteistä ja kokonaiskehittämistä. Hankkeet muodostavat jatkumon, jossa tapahtuu edellisten hankkeiden saavutusten ja tulosten jatkamista. Tulokset tuodaan vahvasti ja vaikuttavasti esille julkisuudessa. Yamk- koulutus tunnetaan tulevaisuudessa hyvin, jolloin myös tki-hankkeita saadaan helpommin suunniteltua ja toteutettua. Opintojaksot ja niiden kehittämistehtävät suunnitellaan tukemaan tällaista työskentelyä. Opintojaksojen rajat häipyvät ja prosessinomainen työskentely vahvistuu. Tki-hankkeiden kautta opiskelijat voivat osoittaa työelämälle osaamistaan ja heille tarjoutuu myös monipuolisia oppimisympäristöjä. Opettajat saavat välineitä oman osaamisensa lisäämiseen ja syventämiseen.

Tki- työtä ja hankkeita toteutetaan tulevaisuudessa laajassa yhteistyössä Oamkin eri yksiköiden, työelämäyhteistyökumppanien, tutkimuslaitosten ja yliopistojen kanssa. Osallistujat näkivät, että

erityisesti työelämäyhteistyö ja yhteistyö yliopistojen kanssa on tulevaisuudessa kiinteää. Yliopiston kanssa yhteistyö tiivistyy esimerkiksi siten, että opettajavaihtoa tapahtuu korkeakoulujen välillä. Myös opintoja yhtenäistetään. Hankkeet toteutetaan yhdessä työelämäkumppanien ja yliopistojen kanssa.

LIITE 2

Arvoisa vastaanottaja!

Opiskelen Oulun ammattikorkeakoulussa (Oamk) sosiaali- ja terveysalan kehittämisen- ja johtamisen tutkinto-ohjelmassa. Lähestyn Teitä ylempään ammattikorkeakoulututkintoon (Yamk) liittyvän opinnäytetyötutkimukseni johdosta. Tutkimukseni liittyy valtakunnalliseen Yamk-koulutus vahvaksi Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotyö (TKI-työ) vaikuttajaksi hankkeeseen, jonka tarkoituksena on uudistaa koulutusta niin, että TKI-työn vaikuttavuus vahvistuu huomattavasti. Tämän tutkimukseni tarkoituksena on selvittää ja kuvailla, millaisena Yamk- koulutus näyttäytyy asiantuntijoiden mielestä tulevaisuudessa ja miten ammattikorkeakoulun opettajuuden osaamisvaatimukset muuttuvat tulevaisuudessa.

Tutkimus suoritetaan Delfi-tutkimusmenetelmällä, joka on suunniteltu erityisesti käytettäväksi tulevaisuudentutkimukseen. Tutkimus on kolmivaiheinen. Ensimmäisessä vaiheessa järjestettiin aineistonkeruuta varten tulevaisuustyöpaja 10.2.2015 Oulun ammattikorkeakoulun Liiketalouden yksikössä. Työpajaan kutsuttiin opiskelijoita, opettajia, alumneja, työelämän ja sidosryhmien edustajista, joilla on näkemystä ja kokemusta ylemmästä ammattikorkeakouluopiskelusta. Tutkimuksen toisessa vaiheessa työpajasta saatu aineisto analysoitiin ja sen pohjalta muodostettiin väittämiä tähän kyselyyn. Tämä kysely lähetetään kaikille tulevaisuustyöpajaan osallistuneille sekä laajemmalti muille sidosryhmien edustajille. Syksyllä 2015 järjestetään tutkimukseen osallistuneille asiantuntijapaneeli, jossa käydään läpi tutkimuksesta saadut tulokset. Tämän tutkimuksen tuloksia hyödynnetään valtakunnallisessa Yamk-koulutus vahvaksi tki-vaikuttajaksi-hankkeessa.

Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja siitä saatuja tietoja käsitellään luottamuksellisesti, siten ettei yksittäisen vastaajan henkilöllisyys käy ilmi missään vaiheessa. Tähän kyselyyn vastaaminen on tutkimukseni onnistumisen kannalta ensiarvoisen tärkeää ja toivon, että vastaat kyselyyn mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään **14.10.2015.** Kyselyyn vastaaminen vie aikaa **n.10min**. Kyselyyn pääset alla olevaa linkkiä napsauttamalla.

KIITOS OSALLISTUMISESTASI!
Oulussa 06.10.2015
Suvi Rantala
Oulun ammattikorkeakoulu/ Sosiaali-ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen tutkinto-ohjelma
Ylempi ammattikorkeakoulututkinto

sähköposti: o4rasu01@students.oamk.fi
p.050-522 8514

LIITE 3

YAMK-koulutus tulevaisuudessa -asiantijoiden näkemyksiä yamk-koulutuksesta ja opettajan osaamisvaatimuksista tulevaisuudessa

Taustatiedot

Sukupuoli

- ○ mies
- ○ nainen

Ikäluokka

- ○ 25 tai alle
- ○ 26 - 35
- ○ 36 - 45
- ○ 46 - 55
- ○ 56 tai yli

Koulutustaso(korkein)

- ○ peruskoulu/kansakouhu
- ○ ammatillinen koulutus
- ○ opistoasteen kouhutus
- ○ alempi korkeakoulututkinto
- ○ ylempi korkeakoulututkinto
- ○ lisensiaattitutkinto
- ○ tohtorin tutkinto

Olen

Mikä alla olevista vaihtoehdoista kuvaa parhaiten tämänhetkistä rooliasi vastaajana

- ○ yamk opiskelija
- ○ opettaja
- ○ yliopettaja
- ○ yrityksen edustaja
- ○ julkisen organisaation edustaja
- ○ kolmannen sektorin edustaja
- ○ korkeakoulun/tutkimuslaitoksen edustaja (muu kuin Oamk)
- ○ muu henkilöstö (Oamk)

Pyydän teitä ystävällisesti vastaamaan seuraaviin väittämiin valitsemalla sen vaihtoehdon, joka kuvaa mielipidettänne parhaiten

Yamk-koulutus tulevaisuudessa v.2025

Kuinka *toivottavina* koet alla olevat asiat

	ei lainkaan toivottavaa	ei kovin toivottavaa	melko toivottavaa	erittäin toivottavaa	en osaa sanoa
Opetus toteutuu täysin verkko-opetuksena	○	○	○	○	○
Oppiminen tapahtuu monialaisissa tiimeissä ja verkostoissa	○	○	○	○	○
Oppiminen edellyttää opiskelijan läsnäoloa lähiopetustilanteissa	○	○	○	○	○
Oppimisessa hyödynnetään monipuolisia oppimisympäristöjä	○	○	○	○	○
Monialaisissa tiimeissä innovoidaan ja ratkaistaan työelämään liittyviä haasteita	○	○	○	○	○
Kansainväliset verkostot ovat vahva osa koulutusta	○	○	○	○	○
Yamk-koulutuksella on merkittävä asema itsenäisenä ja vakiintuneena koulutuksena	○	○	○	○	○

Koulutuksen ja työelämän välisten yhteyksien rakentaminen on keskiössä	○	○	○	○	○
Työelämän edustajat ovat tiiviisti mukana koulutusta kehittäessä	○	○	○	○	○
Koulutusta kehitetään tiiviissä yhteistyössä yliopistojen kanssa	○	○	○	○	○
Ylemmän ammattikorkeakoulutuksen ja yliopistojen maisterikoulutuksen välillä on yhtenäiset tutkintonimikkeet	○	○	○	○	○
Ylempi ammattikorkeakoulutus on integroitu yliopiston maisterikoulutukseen	○	○	○	○	○
Opetuksessa huomioidaan opiskelijoiden urakehitys	○	○	○	○	○
Opiskelija saa valmiuksia toimia erilaisten ammattiryhmien kanssa	○	○	○	○	○
Opiskelijan osaamista hyödynnetään aktiivisesti koulutuksen toteutuksessa	○	○	○	○	○
Opiskelijan osaamista arvioidaan erilaisin menetelmin yksilöllisyys huomioiden	○	○	○	○	○
Opiskelijalla on mahdollisuus kehittää työelämäosaamistaan tutkimus-, kehitys-, ja innovaatiohankkeiden kautta	○	○	○	○	○
Monialaiset hankkeet ja projektit suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä yritysten tai julkisten organisaatioiden edustajien kanssa	○	○	○	○	○
Opinnäytetyöt ja kehittämistehtävät toteutetaan kansainvälisessä yhteistyössä	○	○	○	○	○
Tutkimus-, kehitys-, ja innovaatiotoiminta vahvistaa opetuksessa kehittävää ja tutkivaa työotetta	○	○	○	○	○
Tutkimus-, kehitys-, ja innovaatiotyö mahdollistaa yamk-koulutuksen kehittämistarpeiden ennakoinnin osaamisen kannalta	○	○	○	○	○
Tutkimus-, kehitys-, ja innovaatiotyössä korostuu laaja-alainen yhteistyö eri toimijoiden kanssa	○	○	○	○	○

Yamk-opettajan tarvittavat valmiudet tulevaisuudessa v.2025

Kuinka *toivottavina* koet alla olevat asiat

	ei lainkaan toivottavaa	ei kovin toivottavaa	melko toivottavaa	erittäin toivottavaa	en osaa sanoa
Opettajan osaamisen perusta on vahva substanssiosaaminen	○	○	○	○	○
Opettajalta vaaditaan vahvaa pedagogista osaamista	○	○	○	○	○
Oppimisympäristöjen muuttuessa opettaja hallitsee monipuoliset oppimismenetelmät	○	○	○	○	○
Opettaja osaa hyödyntää sosiaalisen median työkaluja opetuksessa	○	○	○	○	○
Opettaja hallitsee sosiaalisen median työkaluja ja hyödyntää niitä opetuksessa	○	○	○	○	○
Opettaja osaa sopeuttaa opetuksen opiskelijoiden yksilölliset tarpeet huomioiden	○	○	○	○	○
Opettajuudessa korostuvat vahvat vuorovaikutus- ja tiimityöskentelytaidot	○	○	○	○	○
Verkosto-osaaminen on keskeinen osa opettajan osaamista	○	○	○	○	○
Yhteiskunnan ja teknologian muuttuessa opettajan kykenee kehittämään opetusta	○	○	○	○	○
Yhteiskunnan ja teknologian muuttuessa opettajan kykenee sopeutumaan ja kehittämään opetusta	○	○	○	○	○
Kansainvälinen verkostoituminen on merkittävä osa opettajan työtä	○	○	○	○	○
Opettajalla on vahva englannin kielen taito	○	○	○	○	○
Opettajalla on valmiuksia toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin	○	○	○	○	○
Opettajalla on kykyä ratkaista opinnoissa esiintyviä haastavia tilanteita	○	○	○	○	○

Opettaja hyödyntää uusimpia alan tutkimuksia opetuksessa	○	○	○	○	○
Opettaja toimii rohkeasti opiskelijoiden valmentajana ja ohjaajana omalla esimerkillään	○	○	○	○	○
Opettaja osaa hyödyntää erilaisia kehittämismenetelmiä tutkimus- kehitys- ja innovaatiotyöstä	○	○	○	○	○
Opettaja päivittää työelämäosaamistaan säännöllisesti	○	○	○	○	○
Opettajalla on kyky ohjata opiskelijoita tutkivaan ja innovatiiviseen otteeseen opiskelussa	○	○	○	○	○
Opettaja syventää osaamistaan tutkimus-, kehitys-, ja innovaatiohankkeiden kautta	○	○	○	○	○
Opettaja on monialainen toimija	○	○	○	○	○
Opettajalla on ajantasaisin ja näyttöön perustuva tieto hallussaan opetuksessa ja ohjauksessa	○	○	○	○	○
Opettajan yhteisölliset toimintatavat mahdollistavat pedagogisen laadun kehittymisen opetuksessa	○	○	○	○	○
Opettaja hallitsee monipuolisen osaamisen tutkimus- kehitys- ja innovaatiotyöstä	○	○	○	○	○
Opettaminen ja oppiminen pohjautuu vahvasti tiimiopettajuuteen	○	○	○	○	○
Opettaja toimii monimuotoisissa opetus-, opiskelu-, ja oppimisympäristöissä	○	○	○	○	○
Opettaja kouluttaa työelämän asiantuntijoita	○	○	○	○	○

Yamk-koulutus tulevaisuudessa v.2025

Kuinka *todennäköisinä* koet alla olevat asiat

	ei lainkaan todennäköistä	ei kovin todennäköistä	melko todennäköistä	erittäin todennäköistä	en osaa sanoa
Opetus toteutuu täysin verkko-opetuksena	○	○	○	○	○
Oppiminen tapahtuu monialaisissa tiimeissä ja verkostoissa	○	○	○	○	○
Oppiminen edellyttää opiskelijan läsnäoloa lähiopetustilanteissa	○	○	○	○	○
Oppimisessa hyödynnetään monipuolisia oppimisympäristöjä	○	○	○	○	○
Monialaisissa tiimeissä innovoidaan ja ratkaistaan työelämään liittyviä haasteita	○	○	○	○	○
Kansainväliset verkostot ovat vahva osa koulutusta	○	○	○	○	○
Yamk-koulutuksella on merkittävä asema itsenäisenä ja vakiintuneena koulutuksena	○	○	○	○	○
Koulutuksen ja työelämän välisten yhteyksien rakentaminen on keskiössä	○	○	○	○	○
Työelämän edustajat ovat tiiviisti mukana koulutusta kehittäessä	○	○	○	○	○
Koulutusta kehitetään tiiviissä yhteistyössä yliopistojen kanssa	○	○	○	○	○
Ylemmän ammattikorkeakoulutuksen ja yliopistojen maisterikoulutuksen välillä on yhtenäiset tutkintonimikkeet	○	○	○	○	○
Ylempi ammattikorkeakoulutus on integroitu yliopiston maisterikoulutukseen	○	○	○	○	○
Opetuksessa huomioidaan opiskelijoiden urakehitys	○	○	○	○	○
Opiskelija saa valmiuksia toimia erilaisten ammattiryhmien kanssa	○	○	○	○	○

Opiskelijan osaamista hyödynnetään aktiivisesti koulutuksen toteutuksessa	○	○	○	○	○
Opiskelijan osaamista arvioidaan erilaisin menetelmin yksilöllisyys huomioiden	○	○	○	○	○
Opiskelijalla on mahdollisuus kehittää työelämäosaamistaan tutkimus-, kehitys-, ja innovaatiohankkeiden kautta	○	○	○	○	○
Monialaiset hankkeet ja projektit suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä yritysten tai julkisten organisaatioiden edustajien kanssa	○	○	○	○	○
Opinnäytetyöt ja kehittämistehtävät toteutetaan kansainvälisessä yhteistyössä	○	○	○	○	○
Tutkimus-, kehitys-, ja innovaatiotoiminta vahvistaa opetuksessa kehittävää ja tutkivaa työotetta	○	○	○	○	○
Tutkimus-, kehitys-, ja innovaatiotyö mahdollistaa yamk-koulutuksen kehittämistarpeiden ennakoinnin osaamisen kannalta	○	○	○	○	○
Tutkimus-, kehitys-, ja innovaatiotyössä korostuu laaja-alainen yhteistyö eri toimijoiden kanssa	○	○	○	○	○

Yamk-opettajan tarvittavat valmiudet tulevaisuudessa v.2025

Kuinka *todennäköisinä* koet alla olevat asiat

	ei lainkaan todennäköistä	ei kovin todennäköistä	melko todennäköistä	erittäin todennäköistä	en osaa sanoa
Opettajan osaamisen perusta on vahva substanssiosaaminen	○	○	○	○	○
Opettajalta vaaditaan vahvaa pedagogista osaamista	○	○	○	○	○

Oppimisympäristöjen muuttuessa opettaja hallitsee monipuoliset oppimismenetelmät	○	○	○	○	○
Opettaja osaa hyödyntää sosiaalisen median työkaluja opetuksessa	○	○	○	○	○
Opettaja hallitsee sosiaalisen median työkaluja ja hyödyntää niitä opetuksessa	○	○	○	○	○
Opettaja osaa sopeuttaa opetuksen opiskelijoiden yksilölliset tarpeet huomioiden	○	○	○	○	○
Opettajuudessa korostuvat vahvat vuorovaikutus- ja tiimityöskentelytaidot	○	○	○	○	○
Verkosto-osaaminen on keskeinen osa opettajan osaamista	○	○	○	○	○
Yhteiskunnan ja teknologian muuttuessa opettajan kykenee kehittämään opetusta	○	○	○	○	○
Yhteiskunnan ja teknologian muuttuessa opettajan kykenee sopeutumaan ja kehittämään opetusta	○	○	○	○	○
Kansainvälinen verkostoituminen on merkittävä osa opettajan työtä	○	○	○	○	○
Opettajalla on vahva englannin kielen taito	○	○	○	○	○
Opettajalla on valmiuksia toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin	○	○	○	○	○
Opettajalla on kykyä ratkaista opinnoissa esiintyviä haastavia tilanteita	○	○	○	○	○
Opettaja hyödyntää uusimpia alan tutkimuksia opetuksessa	○	○	○	○	○
Opettaja toimii rohkeasti opiskelijoiden valmentajanaja ohjaajana omalla esimerkillään	○	○	○	○	○

Opettaja osaa hyödyntää erilaisia kehittämismenetelmiä tutkimus- kehitys- ja innovaatiotyöstä	○	○	○	○	○
Opettaja päivittää työelämäosaamistaan säännöllisesti	○	○	○	○	○
Opettajalla on kyky ohjata opiskelijoita tutkivaan ja innovatiiviseen otteeseen opiskelussa	○	○	○	○	○
Opettaja syventää osaamistaan tutkimus-, kehitys-, ja innovaatiohankkeiden kautta	○	○	○	○	○
Opettaja on monialainen toimija	○	○	○	○	○
Opettajalla on ajantasaisin ja näyttöön perustuva tieto hallussaan opetuksessa ja ohjauksessa	○	○	○	○	○
Opettajan yhteisölliset toimintatavat mahdollistavat pedagogisen laadun kehittymisen opetuksessa	○	○	○	○	○
Opettaja hallitsee monipuolisen osaamisen tutkimus- kehitys- ja innovaatiotyöstä	○	○	○	○	○
Opettaminen ja oppiminen pohjautuu vahvasti tiimiopettajuuteen	○	○	○	○	○
Opettaja toimii monimuotoisissa opetus-, opiskelu-, ja oppimisympäristöissä	○	○	○	○	○
Opettaja kouluttaa työelämän asiantuntijoita	○	○	○	○	○

TAULUKKO 1 (yamk-koulutus tulevaisuudessa v.2025)

KUINKA TOIVOTTAVANA VASTAAJAT KOKIVAT ASIAT

	ei lainkaan toivottavaa	ei kovin toivottavaa	melko toivottavaa	erittäin toivottavaa	en osaa sanoa	Yhteensä
Opetus toteutuu täysin verkko-opetuksena	15 %	43 %	32 %	10 %	0 %	154
Oppiminen tapahtuu monialaisissa tiimeissä ja verkostoissa	2 %	3 %	27 %	68 %	0 %	154
Oppiminen edellyttää opiskelijan läsnäoloa lähiopetustilanteissa	6 %	31 %	39 %	25 %	0 %	154
Oppimisessa hyödynnetään monipuolisia oppimisympäristöjä	0 %	1 %	19 %	78 %	3 %	154
Monialaisissa tiimeissä innovoidaan ja ratkaistaan työelämään liittyviä haasteita	2 %	4 %	17 %	77 %	1 %	154
Kansainväliset verkostot ovat vahva osa koulutusta	1 %	5 %	51 %	38 %	5 %	154
Yamk-koulutuksella on merkittävä asema itsenäisenä ja vakiintuneena koulutuksena	0 %	3 %	21 %	68 %	8 %	154
Koulutuksen ja työelämän välisten yhteyksien rakentaminen on keskiössä	0 %	0 %	16 %	81 %	3 %	153
Työelämän edustajat ovat tiiviisti mukana koulutusta kehittäessä	0 %	1 %	20 %	78 %	2 %	152
Koulutusta kehitetään tiiviissä yhteistyössä yliopistojen kanssa	1 %	5 %	33 %	59 %	3 %	154
Ylemmän ammattikorkeakoulutuksen ja yliopistojen maisterikoulutuksen välillä on yhtenäiset tutkintonimikkeet	3 %	13 %	16 %	59 %	8 %	153
Ylempi ammattikorkeakoulutus on integroitu yliopiston maisterikoulutukseen	5 %	18 %	23 %	46 %	8 %	153
Opetuksessa huomioidaan opiskelijoiden urakehitys	1 %	1 %	26 %	67 %	6 %	154
Opiskelija saa valmiuksia toimia erilaisten ammattiryhmien kanssa	0 %	3 %	21 %	73 %	3 %	152
Opiskelijan osaamista hyödynnetään aktiivisesti koulutuksen toteutuksessa	1 %	3 %	26 %	69 %	2 %	153
Opiskelijan osaamista arvioidaan erilaisin menetelmin yksilöllisyys huomioiden	1 %	1 %	38 %	58 %	2 %	154
Opiskelijalla on mahdollisuus kehittää työelämäosaamistaan tutkimus-, kehitys-, ja innovaatiohankkeiden kautta	0 %	1 %	22 %	76 %	1 %	154
Monialaiset hankkeet ja projektit suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä yritysten tai julkisten organisaatioiden edustajien kanssa	0 %	3 %	29 %	67 %	2 %	153
Opinnäytetyöt ja kehittämistehtävät toteutetaan kansainvälisessä yhteistyössä	1 %	18 %	52 %	18 %	10 %	154
Tutkimus-, kehitys-, ja innovaatiotoiminta vahvistaa opetuksessa kehittävää ja tutkivaa työotetta	1 %	3 %	37 %	58 %	1 %	153
Tutkimus-, kehitys-, ja innovaatiotyö mahdollistaa yamk-koulutuksen kehittämistarpeiden ennakoinnin osaamisen kannalta	1 %	3 %	42 %	52 %	3 %	154
Tutkimus-, kehitys-, ja innovaatiotyössä korostuu laaja-alainen yhteistyö eri toimijoiden kanssa	0 %	2 %	33 %	64 %	1 %	154
Yhteensä	2 %	7 %	29 %	58 %	3 %	3378

LIITE 5

TAULUKKO 2 (yamk-opettajan tarvittavat valmiudet tulevaisuudessa v.2025)

KUINKA TOIVOTTAVINA VASTAAJAT KOKIVAT ASIAT

	ei lainkaan toivottavaa	ei kovin toivottavaa	melko toivottavaa	erittäin toivottavaa	en osaa sanoa	Yhteensä
Opettajan osaamisen perusta on vahva substanssiosaaminen	0 %	1 %	26 %	72 %	1 %	154
Opettajalta vaaditaan vahvaa pedagogista osaamista	0 %	1 %	31 %	67 %	1 %	154
Oppimisympäristöjen muuttuessa opettaja hallitsee monipuoliset oppimismenetelmät	0 %	0 %	14 %	85 %	1 %	155
Opettaja osaa hyödyntää sosiaalisen median työkaluja opetuksessa	0 %	3 %	37 %	59 %	1 %	155
Opettaja hallitsee sosiaalisen median työkaluja ja hyödyntää niitä opetuksessa	0 %	3 %	41 %	54 %	2 %	154
Opettaja osaa sopeuttaa opetuksen opiskelijoiden yksilölliset tarpeet huomioiden	0 %	1 %	36 %	62 %	1 %	155
Opettajuudessa korostuvat vahvat vuorovaikutus- ja tiimityöskentelytaidot	0 %	1 %	15 %	84 %	0 %	155
Verkosto-osaaminen on keskeinen osa opettajan osaamista	0 %	3 %	31 %	65 %	1 %	155
Yhteiskunnan ja teknologian muuttuessa opettajan kykenee kehittämään opetusta	0 %	0 %	17 %	82 %	1 %	155
Yhteiskunnan ja teknologian muuttuessa opettajan kykenee sopeutumaan ja kehittämään opetusta	0 %	0 %	19 %	79 %	2 %	154
Kansainvälinen verkostoituminen on merkittävä osa opettajan työtä	1 %	10 %	55 %	26 %	8 %	155
Opettajalla on vahva englannin kielen taito	1 %	4 %	55 %	32 %	8 %	155
Opettajalla on valmiuksia toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin	0 %	1 %	27 %	71 %	1 %	153
Opettajalla on kykyä ratkaista opinnoissa esiintyviä haastavia tilanteita	0 %	0 %	21 %	78 %	1 %	155
Opettaja hyödyntää uusimpia alan tutkimuksia opetuksessa	0 %	0 %	19 %	81 %	0 %	154
Opettaja toimii rohkeasti opiskelijoiden valmentajana ja ohjaajana omalla esimerkillään	0 %	0 %	23 %	75 %	2 %	155
Opettaja osaa hyödyntää erilaisia kehittämismenetelmiä tutkimus- kehitys- ja innovaatiotyöstä	0 %	1 %	30 %	67 %	2 %	155
Opettaja päivittää työelämäosaamistaan säännöllisesti	0 %	1 %	25 %	73 %	1 %	155
Opettajalla on kyky ohjata opiskelijoita tutkivaan ja innovatiiviseen otteeseen opiskelussa	1 %	1 %	22 %	75 %	2 %	154
Opettaja syventää osaamistaan tutkimus-, kehitys-, ja innovaatiohankkeiden kautta	1 %	2 %	41 %	55 %	2 %	155
Opettaja on monialainen toimija	0 %	6 %	45 %	47 %	2 %	155
Opettajalla on ajantasaisin ja näyttöön perustuva tieto hallussaan opetuksessa ja ohjauksessa	0 %	1 %	21 %	77 %	1 %	155
Opettajan yhteisölliset toimintatavat mahdollistavat pedagogisen laadun kehittymisen opetuksessa	0 %	1 %	44 %	53 %	2 %	154
Opettaja hallitsee monipuolisen osaamisen tutkimus-kehitys- ja innovaatiotyöstä	0 %	2 %	41 %	54 %	3 %	155
Opettaminen ja oppiminen pohjautuu vahvasti tiimiopettajuuteen	2 %	3 %	42 %	42 %	11 %	155
Opettaja toimii monimuotoisissa opetus-, opiskelu-, ja oppimisympäristöissä	0 %	1 %	34 %	62 %	3 %	155
Opettaja kouluttaa työelämän asiantuntijoita	0 %	5 %	24 %	69 %	2 %	153
Yhteensä	0 %	2 %	31 %	65 %	2 %	4174

LIITE 6

TAULUKKO 3 (yamk-koulutus tulevaisuudessa v.2025)

KUINKA TODENNÄKÖISINÄ VASTAAJAT KOKIVAT ASIAT

	ei lainkaan todennäköistä	ei kovin todennäköistä	melko todennäköistä	erittäin todennäköistä	en osaa sanoa	Yhteensä
Opetus toteutuu täysin verkko-opetuksena	7 %	32 %	35 %	26 %	1 %	152
Oppiminen tapahtuu monialaisissa tiimeissä ja verkostoissa	1 %	6 %	40 %	52 %	1 %	151
Oppiminen edellyttää opiskelijan läsnäoloa lähiopetustilanteissa	11 %	48 %	29 %	11 %	1 %	151
Oppimisessa hyödynnetään monipuolisia oppimisympäristöjä	0 %	5 %	37 %	56 %	1 %	150
Monialaisissa tiimeissä innovoidaan ja ratkaistaan työelämään liittyviä haasteita	0 %	9 %	36 %	51 %	3 %	151
Kansainväliset verkostot ovat vahva osa koulutusta	3 %	19 %	42 %	32 %	5 %	151
Yamk-koulutuksella on merkittävä asema itsenäisenä ja vakiintuneena koulutuksena	1 %	13 %	50 %	29 %	6 %	151
Koulutuksen ja työelämän välisten yhteyksien rakentaminen on keskiössä	1 %	9 %	44 %	43 %	3 %	150
Työelämän edustajat ovat tiiviisti mukana koulutusta kehittäessä	2 %	23 %	42 %	30 %	3 %	150
Koulutusta kehitetään tiivissä yhteistyössä yliopistojen kanssa	3 %	24 %	47 %	22 %	4 %	150
Ylemmän ammattikorkeakoulutuksen ja yliopistojen maisterikoulutuksen välillä on yhtenäiset tutkintonimikkeet	8 %	47 %	25 %	17 %	4 %	150
Ylempi ammattikorkeakoulutus on integroitu yliopiston maisterikoulutukseen	10 %	45 %	25 %	17 %	4 %	151
Opetuksessa huomioidaan opiskelijoiden urakehitys	2 %	24 %	44 %	28 %	1 %	151
Opiskelija saa valmiuksia toimia erilaisten ammattiryhmien kanssa	1 %	7 %	53 %	38 %	1 %	150
Opiskelijan osaamista hyödynnetään aktiivisesti koulutuksen toteutuksessa	2 %	20 %	46 %	30 %	2 %	148
Opiskelijan osaamista arvioidaan erilaisin menetelmin yksilöllisyys huomioiden	2 %	25 %	41 %	29 %	3 %	150
Opiskelijalla on mahdollisuus kehittää työelämäosaamistaan tutkimus-, kehitys-, ja innovaatiohankkeiden kautta	1 %	7 %	49 %	42 %	2 %	151
Monialaiset hankkeet ja projektit suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä yritysten tai julkisten organisaatioiden edustajien kanssa	1 %	11 %	44 %	42 %	1 %	151
Opinnäytetyöt ja kehittämistehtävät toteutetaan kansainvälisessä yhteistyössä	4 %	31 %	39 %	22 %	5 %	150
Tutkimus-, kehitys-, ja innovaatiotoiminta vahvistaa opetuksessa kehittävää ja tutkivaa työotetta	2 %	11 %	51 %	34 %	2 %	149
Tutkimus-, kehitys-, ja innovaatiotyö mahdollistaa yamk-koulutuksen kehittämistarpeiden ennakoinnin osaamisen kannalta	2 %	11 %	56 %	26 %	5 %	150
Tutkimus-, kehitys-, ja innovaatiotyössä korostuu laaja-alainen yhteistyö eri toimijoiden kanssa	3 %	13 %	47 %	35 %	3 %	150
Yhteensä	3 %	20 %	42 %	32 %	3 %	3308

TAULUKKO 4 (yamk-opettajan tarvittavat valmiudet tulevaisuudessa v.2025)

KUINKA TODENNÄKÖISINÄ VASTAAJAT KOKIVAT ASIAT

	ei lainkaan todennäköistä	ei kovin todennäköistä	melko todennäköistä	erittäin todennäköistä	en osaa sanoa	Yhteensä
Opettajan osaamisen perusta on vahva substanssiosaaminen	0 %	11 %	53 %	33 %	3 %	148
Opettajalta vaaditaan vahvaa pedagogista osaamista	0 %	6 %	46 %	47 %	1 %	146
Oppimisympäristöjen muuttuessa opettaja hallitsee monipuoliset oppimismenetelmät	1 %	7 %	51 %	39 %	2 %	148
Opettaja osaa hyödyntää sosiaalisen median työkaluja opetuksessa	1 %	7 %	46 %	44 %	1 %	147
Opettaja hallitsee sosiaalisen median työkaluja ja hyödyntää niitä opetuksessa	1 %	9 %	48 %	41 %	1 %	148
Opettaja osaa sopeuttaa opetuksen opiskelijoiden yksilölliset tarpeet huomioiden	3 %	19 %	48 %	27 %	3 %	147
Opettajuudessa korostuvat vahvat vuorovaikutus- ja tiimityöskentelytaidot	1 %	6 %	43 %	50 %	1 %	148
Verkosto-osaaminen on keskeinen osa opettajan osaamista	0 %	9 %	39 %	49 %	3 %	148
Yhteiskunnan ja teknologian muuttuessa opettajan kykenee kehittämään opetusta	0 %	13 %	46 %	39 %	1 %	147
Yhteiskunnan ja teknologian muuttuessa opettajan kykenee sopeutumaan ja kehittämään opetusta	0 %	12 %	46 %	41 %	1 %	148
Kansainvälinen verkostoituminen on merkittävä osa opettajan työtä	4 %	23 %	42 %	28 %	3 %	148
Opettajalla on vahva englannin kielen taito	2 %	7 %	49 %	37 %	4 %	147
Opettajalla on valmiuksia toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin	1 %	13 %	48 %	37 %	1 %	148
Opettajalla on kykyä ratkaista opinnoissa esiintyviä haastavia tilanteita	1 %	8 %	51 %	36 %	3 %	148
Opettaja hyödyntää uusimpia alan tutkimuksia opetuksessa	0 %	5 %	45 %	47 %	3 %	148
Opettaja toimii rohkeasti opiskelijoiden valmentajana ja ohjaajana omalla esimerkillään	0 %	14 %	50 %	34 %	3 %	147
Opettaja osaa hyödyntää erilaisia kehittämismenetelmiä tutkimus- kehitys- ja innovaatiotyöstä	1 %	8 %	51 %	37 %	3 %	148
Opettaja päivittää työelämäosaamistaan säännöllisesti	5 %	25 %	42 %	24 %	4 %	148
Opettajalla on kyky ohjata opiskelijoita tutkivaan ja innovatiiviseen otteeseen opiskelussa	1 %	9 %	53 %	35 %	3 %	147
Opettaja syventää osaamistaan tutkimus-, kehitys-, ja innovaatiohankkeiden kautta	1 %	13 %	46 %	38 %	3 %	148
Opettaja on monialainen toimija	2 %	16 %	45 %	34 %	3 %	148
Opettajalla on ajantasaisin ja näyttöön perustuva tieto hallussaan opetuksessa ja ohjauksessa	2 %	11 %	45 %	39 %	3 %	148
Opettajan yhteisölliset toimintatavat mahdollistavat pedagogisen laadun kehittymisen opetuksessa	1 %	14 %	55 %	29 %	2 %	148
Opettaja hallitsee monipuolisen osaamisen tutkimus-kehitys- ja innovaatiotyöstä	0 %	16 %	51 %	30 %	2 %	148
Opettaminen ja oppiminen pohjautuu vahvasti tiimiopettajuuteen	1 %	15 %	41 %	34 %	9 %	148
Opettaja toimii monimuotoisissa opetus-, opiskelu-, ja oppimisympäristöissä	1 %	5 %	46 %	44 %	3 %	147
Opettaja kouluttaa työelämän asiantuntijoita	5 %	13 %	37 %	44 %	1 %	147
Yhteensä	1 %	12 %	47 %	38 %	3 %	3986